

**BELEIDS- EN FINANCIËLE
BEGROTING 2015-2018**

Olst-Wijhe, oktober 2014
doc. nr.: 14.405891

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
AANBIEDINGSBRIEF	3
KERNGEGEVENS	9
HOOFDSTUK 1 BELEIDSBEGROTING - DE PROGRAMMA'S	10
PROGRAMMA 1 WOON- EN LEEFOMGEVING.....	11
PROGRAMMA 2 VEILIGHEID	25
PROGRAMMA 3 ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME	29
PROGRAMMA 4 DUURZAAMHEID	34
PROGRAMMA 5 JEUGD EN ONDERWIJS (INCL. JEUGDZORG)	41
PROGRAMMA 6 WELZIJN, SPORT EN CULTUUR	48
PROGRAMMA 7 WERK, INKOMEN EN ZORG	53
PROGRAMMA 8 DIENSTVERLENING	59
PROGRAMMA 9 BESTUUR EN COMMUNICATIE	63
10. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN.....	67
HOOFDSTUK 2 BELEIDSBEGROTING – DE PARAGRAFEN.....	72
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN	73
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	80
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	85
PARAGRAAF 4 FINANCIERING	89
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING	93
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN	95
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID	110
HOOFDSTUK 3 FINANCIËLE BEGROTING.....	115
3.1 OVERZICHT BATEN EN LASTEN	116
3.2 FINANCIËLE POSITIE	118
3.3 OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES	128
3.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA.....	129
3.5 JAARLIJKS TERUGKERENDE GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME	131
3.6 OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES	132
3.7 EMU-SALDO	134
3.8 MATRIX PROGRAMMA'S EN PRODUCTEN.....	135

AANBIEDINGSBRIEF

Geachte raad,

INLEIDING

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 ter vaststelling aan. De begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 is sluitend. De Begrotingsbrief 2015-2018, behandeld in uw vergadering van 22 september jl. vormt de basis voor de aangeboden begroting. Daarnaast heeft uw raad in uw vergadering van 23 juni 2014 de richtlijnen vastgesteld, die ook als uitgangspunt voor de begroting 2015 zijn gehanteerd. In deze begroting is verder rekening gehouden met de uitkomsten van de Septembercirculaire 2014. In 2014 is de nieuwe raad aangetreden. Er is een nieuw Coalitieakkoord 2014-2018 "Samenwerken aan leefbare kernen" opgesteld.

BELEIDSVOORNEMENS 2015/COALITIEAKKOORD 2014-2018

Het jaar 2015 zal in het teken staan van de uitvoering van drie nieuwe decentralisatiewetten, Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet. Verder staat de beleidsbegroting in het teken van de uitvoering van het Coalitieakkoord 2014-2018, "Samenwerken aan leefbare kernen". Genoemd worden o.a.

- de actualisatie van de Structuurvisie Olst-Wijhe
- de actualisatie van de Duurzaamheidsvisie, waarbij de aandachtspunten uit het coalitieakkoord worden betrokken
- een passende gebiedsontwikkeling voor Noordmanshoek,
- besluitvorming en uitvoering van een aantal hervormingen binnen het huidige minimabeleid
- het ontwikkelen van partnerships met de samenleving en maatschappelijke organisaties.
- het ontwikkelen van een routekaart naar zelfredzame, energie neutrale kernen.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een uitvoeringsagenda van het Coalitieakkoord, waarbij de ambities zonedig worden aangescherpt en vertaald naar acties en financiële gevolgen. De uitvoeringsagenda zal, als het om budget vragende prioriteiten gaat, worden opgenomen in de Kadernota 2016. In financiële zin wordt in deze begroting op een tweetal prioriteiten voorgesorteerd:

1. De afschaffing van de hondenbelasting is al in het meerjarenperspectief opgenomen
2. De bijdrage aan de samenwerking in de Regio Zwolle is structureel verwerkt.

FINANCIËEL BEELD VAN DE JAARSCHIJF 2015 EN PERSPECTIEF VAN DE MEERJARENRAMING 2015-2018

Begrotingsbrief 2015-2018

In uw vergadering van 22 september jl. heeft uw raad gesproken over de inhoud van de Begrotingsbrief 2015-2018. Deze brief vormt het kader voor het financiële perspectief in de begroting 2015-2018.

Meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2014-2017

Vertrekpunt voor het financiële beeld alsmede het sluitend maken van de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 vormt het geschetste financiële meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2014-2017 (vastgesteld door uw raad in november 2013). De heroverwegingsvoorstellen en het aangenomen amendement minimabeleid zijn hierin verwerkt. Dit beeld was als volgt.

x 1.000

Begroting 2014-2017	2014	2015	2016	2017	2018
Uitkomsten begroting 2014-2017 concept	-999	-1.382	-1.552	-1.636	-1.636
Heroverwegingsvoorstellen thema's en bedrijfsvoering	854	1.420	1.837	2.001	2.001
WMO-budget	300				
Algemene Uitkering					
Septembercirculaire2013	-12	-128	-238	-251	-251
Herfstakkoord2013	-59	88	98	117	117
	84	-2	145	231	231
Amendement minimabeleid	-54	-54	-54	-54	-54
Financieel perspectief 2014-2017 na besluitvorming	30	-56	91	177	177

Conceptbegroting 2015-2018

De conceptbegroting 2015-2018 is opgesteld conform de richtlijnen, die door u op 23 juni 2014 zijn vastgesteld. Daarbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, die zich sinds het opstellen van de meerjarenbegroting 2014-2017 hebben voorgedaan. De ambities uit het Coalitieakkoord 2014-2018 zijn alleen verwerkt voor zover daaraan een concrete financiële vertaling kan worden gegeven.

De conceptbegroting 2015-2018 laat in alle jaarschijven een tekort zien.

Ontwikkeling in conceptbegroting 2015-2018	2015	2016	2017	2018
1. Algemene uitkering op basis van meicirculaire 2014	21.418	63.659	31.166	-198.949
2. Ontwikkeling personele kosten	-199.968	-236.103	-225.875	-231.375
3. Begrotingsrichtlijnen				
indexering baten/lasten	-14.189	-14.189	-14.189	-14.189
indexering subsidies en bijdragen	-36.062	-36.062	-36.062	-36.062
4. Financieringskosten en opbrengsten	41.127	-26.827	-35.649	-84.134
5. Kapitaallasten	5.143	4.887	4.862	38.480
6. Autonome ontwikkelingen	-20.547	-21.915	-40.836	-45.859
Financieel perspectief concept begroting 2015-2018	-203.077	-266.550	-316.584	-572.088

Voor een toelichting op de ontwikkelingen van de conceptbegroting 2015 wordt verwezen naar de bijlage bij de Begrotingsbrief 2015-2018.

Ontwikkelingen binnen de thema's mede in relatie tot het nieuwe Coalitieakkoord 2014-2018

In de Begrotingsbrief 2015-2018 is ingegaan op ontwikkelingen die nu en in de komende jaren gaan spelen binnen de programma's van de beleidsbegroting en het Coalitieakkoord 2014-2018 en die – voor zover nu te overzien – mogelijk van invloed kunnen zijn op de meerjarenraming.

In deze beleidsbegroting, maar ook in die voor de komende jaren gaan wij in op de uitwerking van deze voornemens. Bij de behandeling van de Begrotingsbrief 2015 is gevraagd naar aanscherping c.q. onderbouwing van de benodigde budgetten in verband met de in de begrotingsbrief gesignaleerde nieuwe beleidsontwikkelingen. Op dit moment is een dergelijke onderbouwing nog niet te geven, omdat door ons nog een nadere afweging gemaakt moet worden ten aanzien van de te bereiken doelstellingen van de ontwikkelingen en de daarvoor benodigde budgetten.

Uitgangspunt is dat ruimte voor extra middelen voor nieuw beleid opgebracht worden door herprioritering binnen het bestaande beleid of door al aanwezige ruimte in de begroting. In de Kadernota 2016 en volgende zullen wij hierover inzicht geven.

In de begroting 2015 wordt op voorhand met de volgende financiële gevolgen van het coalitieakkoord rekening gehouden.

Nog te verwerken financiële gevolgen coalitieakkoord	2015	2016	2017	2018
Economische samenwerking regio Zwolle	-11.800	-11.800	-11.800	-11.800
Afschaffen hondenbelasting		-70.000	-70.000	-70.000
	-11.800	-81.800	-81.800	-81.800

Opgenomen stelposten in de begroting

In de begroting 2014 zijn verschillende stelposten opgenomen.

De budgetten voor risico's en nieuw beleid zijn inzetbaar om het meerjarenperspectief sluitend te maken. Hieronder doen wij een voorstel daartoe. Er is een stelpost onvoorzien opgenomen, omdat dit wettelijk verplicht is. In de begroting 2014 is structureel een stelpost voor onderuitputting van € 100.000 opgenomen. Met het oog op de afname van investeringen wordt voorgesteld deze stelpost fasegewijs af te bouwen tot € 0 in 2019.

Daarnaast is er nog de stelpost met betrekking tot de taakstelling bedrijfsvoering. Hiervoor wordt verwezen naar het kopje Bedrijfsvoering.

De stelpost desintegratieschade brandweer zal nog nadere invulling dienen te krijgen. Deze stelpost vloeit voort uit de overgang van de brandweerorganisatie naar de Veiligheidsregio.

Stelposten	2015	2016	2017	2018
Stelpost risico's en nieuw beleid	137.124	218.074	199.074	199.074
Stelpost onvoorzien	41.178	41.178	41.178	41.178
Stelpost onderuitputting	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Stelpost taakstelling bedrijfsvoering	-351.181	-218.704	-192.005	-192.005
Stelpost desintegratieschade brandweer	-38.000	-76.000	-114.000	-114.000
	-310.879	-135.452	-165.753	-165.753

Overige ontwikkelingen en keuzes

Om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen wordt hieronder een aantal voorstellen gedaan. Er zijn overigens ook nog andere ontwikkelingen, waarmee in het meerjarenperspectief rekening gehouden moet worden.

> Minimabeleid.

In de wijzigingsvoorstellen met betrekking tot het minimabeleid, besproken in september jl. is ingegaan op de vraag, hoe de extra gelden vanuit het Rijk ten behoeve van het bestrijden van armoede onder kinderen en het tegengaan van schuldenproblematiek worden ingezet. Tevens is een aantal hervormingen binnen het huidige Minimabeleid aangegeven. Als er wordt ingestemd met de voorstellen dan leidt dit tot een structurele besparing van € 13.000.

> Leges omgevingsvergunning

Op voorhand wordt rekening gehouden met de financiële consequenties van de nota "Kostenonderbouwing leges Omgevingsvergunning". Hiervoor wordt verwezen naar hetgeen in de Begrotingsbrief 2015-2018 hierover vermeld is.

> Wmo huishoudelijke hulp

Op de integratie-uitkering WMO voor huishoudelijke verzorging is door het rijk fors bezuinigd. Voor 2015 is een korting van € 463.281 en vanaf 2016 € 617.761 doorgevoerd. Deze korting is in de begroting geneutraliseerd door een stelpost. Bij de voorstellen voor het nieuwe beleid is rekening gehouden met de korting op dit budget. In de notitie toekomststrategie huishoudelijke verzorging wordt uitgegaan van het voor de 3 D's geldende principe: uitvoering beleid binnen beschikbaar budget. In de huidige begroting is er een tekort op dit budget van € 36.000. De uitkomst van de definitieve scenario's is structureel positief.

> Heroverwegingstaakstelling met betrekking tot het zwembad

Overeenkomstig het raadsvoorstel wordt rekening gehouden met een extra beslag op onze gemeentebegroting van € 39.000 per jaar.

> Vrijval stelpost risico's/nieuw beleid

Om het concept meerjarenperspectief 2015-2018 sluitend te maken wordt voorgesteld de stelpost risico's/ nieuw beleid daarvoor in te zetten.

De nieuwe taken, waarvoor de gemeente verantwoordelijk wordt (Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet), worden uitgevoerd binnen het budget dat het rijk hiervoor beschikbaar stelt. Nu we meer zicht hebben op de ontwikkeling van budgetten en de beleidsambities is het niet meer noodzakelijk de stelpost in de begroting te handhaven. Wel zullen de risico's in het kader van het weerstandsvermogen en de risicobeheersing via de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening gemonitord blijven.

Voor wat betreft nieuw beleid is het uitgangspunt van het Coalitieakkoord 2014-2018 dat ruimte voor extra middelen voor nieuw beleid opgebracht wordt door herprioritering binnen het bestaande beleid of door al aanwezige ruimte in de begroting.

> Geen rentetoevoeging aan reserves

Voor een deel van de reserves geldt dat de bespaarde rente jaarlijks wordt toegevoegd aan de reserve. Aan deze rentebijdragen liggen geen verplichtingen vast, waar deze rentebedragen voor worden ingezet. In de Begrotingsbrief 2015-2018 is als noodmaatregel voorgesteld deze rente in afwijking van de beleidslijn in de Nota reserves en voorzieningen voor 2015 tot en met 2018 niet toe te voegen aan de reserve, maar vrij te laten vallen in de exploitatie. Het hiermee te behalen structurele voordeel is verwerkt in het meerjarenperspectief van de Begrotingsbrief.

>Afbouw stelpost onderuitputting

Met het oog op de afname van investeringen wordt voorgesteld de stelpost ad € 100.000 voor onderuitputting fasegewijs (in vier jaar) af te bouwen tot 0 % in 2019.

Samenvattend betekenen bovenstaande voorstellen/ontwikkelingen het volgende voor het meerjarenperspectief (gepresenteerd in de Begrotingsbrief 2015-2018):

Overige ontwikkelingen en keuzes		2015	2016	2017	2018
Raming minimaleid	verschil ten opzichte van nieuw scenario	13.000	13.000	13.000	13.000
Leges omgevingsvergunning	kostendekkende leges	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Neutraliseren huidige tekort op budget WMO huishoudelijke hulp		36.000	36.000	36.000	36.000
Zw embad			-39.000	-39.000	-39.000
Afbouw stelpost onderuitputting			-25.000	-50.000	-75.000
Vrijval stelpost risico's/nieuw beleid		137.124	218.074	199.074	199.074
Geen rente toevoeging aan reserves		124.000	129.000	133.000	137.000
		288.124	310.074	270.074	249.074

Septembercirculaire 2014 en overige ontwikkelingen/maatregelen

Uitkomsten Septembercirculaire 2014

De septembercirculaire 2014 geeft een actueel beeld, gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk. Uit de doorrekening voor onze gemeente komen ten opzichte van de Meicirculaire 2014 de volgende afwijkingen naar voren:

Specificatie	2015	2016	2017	2018
	€	€	€	€
Accresontwikkeling	-87.000		10.000	39.000
Plafond BTW-compensatiefonds	-39.000	-49.000	-20.000	
Groot onderhoud Gemeentefonds	10.000	10.000	10.000	10.000
Ontwikkeling aantal bijstandontvangers	77.000	137.000	196.000	235.000
Diverse afwijkingen	-16.000	-2.000	-12.000	-16.000
	-55.000	96.000	184.000	268.000

De afwijkingen zijn te verklaren door:

1. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven; NGRU). Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van de algemene uitkering, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. De accresraming in de Miljoenennota resulteert eerst in een lagere, en in latere jaren juist in een hogere algemene uitkering in vergelijking met de meicirculaire 2014.
2. De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering, zo is vastgelegd in het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO. De ruimte onder het plafond is afgenomen, met als gevolg een kleinere toevoeging aan de algemene uitkering dan eerder verwacht.
3. De nieuwe verdeling in het kader van het groot onderhoud heeft in het Algemeen Overleg van 4 september 2014 de instemming gekregen van de Tweede Kamer. Wel zal voor gemeenten met kazernes en gevangenissen een overgangsregeling worden getroffen. De tweede fase van het groot onderhoud ligt op schema. De gevolgen voor 2016 en later zullen naar verwachting in de meicirculaire 2015 worden bekend gemaakt.
4. Door lagere ramingen van het aantal bijstandsontvangers zal een kleiner bedrag via de desbetreffende maatstaf worden verdeeld. Dit heeft een opwaarts effect op de uitkeringsfactor. Het effect op de algemene uitkering is per saldo voor sommige gemeenten gunstig, voor andere gemeenten ongunstig.

Uitkomsten tweede managementrapportage 2014

Bij de voorbereidingen van de tweede bestuursrapportage 2014 is gebleken dat budgetontwikkelingen aanleiding geven tot aanpassing van de begroting 2015. In de begrotingsbrief is reeds ingegaan op de loonsomontwikkelingen (nieuwe cao).

Het is ook gebleken dat de legesinkomsten omgevingsvergunningen achterlopen ten opzichte van het bedrag dat geraamd is in de conceptbegroting 2015. Dit komt doordat bouwaanvragen voor (grote) nieuwbouwprojecten afnemen. Rekening moet worden gehouden met een structurele aframing van de leges van € 78.000. Wij merken op dat de lagere inkomsten ook leiden tot een daling van de kosten in de bedrijfsvoering. Hiermee houden wij rekening door de taakstelling voor de bedrijfsvoering op te hogen met eenzelfde bedrag.

Overige ontwikkelingen meerjarenbegroting

De laatste ontwikkelingen in de financieringslasten zijn meegenomen. Er is onder andere eind augustus een langlopende lening afgesloten tegen een zeer gunstig rentepercentage. Dit heeft structureel een voordelig effect op de financieringslasten. Daarmee was in de Begrotingsbrief 2015-2018 nog geen rekening mee gehouden.

Daarnaast is het rentepercentage "kort" geld voor 2015 verlaagd van 2% naar 1,6%. Dit is afwijkend van de vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2015. De rente voor "kort" geld is op dit moment historisch laag en er zijn geen aanwijzingen dat daar op korte termijn verandering in komt.

Afbouw toevoeging rente reserves

In de Begrotingsbrief 2015-2018 is als noodmaatregel voorgesteld de rente in afwijking van de beleidslijn in de Nota reserves en voorzieningen voor 2015 tot en met 2018 niet toe te voegen aan de reserve, maar vrij te laten vallen in de exploitatie. Het hiermee te behalen structurele voordeel was verwerkt in het meerjarenperspectief van de Begrotingsbrief. Gelet op de uitkomsten van de Septembercirculaire 2014 hebben wij deze noodmaatregel opnieuw tegen het licht gehouden. Wij stellen nu voor om de rente beperkt vrij te laten vallen in de exploitatie. Concreet betekent dit dat de rentetoerekening aan de reserves Nader te bestemmen middelen en de Reserve grondexploitatie eenmalig wordt ingezet voor de exploitatie 2015 en de rentetoerekening aan de Investeringsreserve, reserve Bovenwijkse voorzieningen en Bestemmingsreserve riolering volgens de volgende lijn wordt ingezet voor de exploitatie: voor 100 % in 2015, voor 85 % in 2016, voor 70 % in 2017 en voor 60 % in 2018.

Daarmee komen wij ook tegemoet aan vragen hierover bij de behandeling van de Begrotingsbrief 2015-2018. Bij de herziening van de Nota reserves en voorzieningen in 2015 zullen wij aangeven

wat de consequenties van deze maatregel zijn. Verwezen wordt ook naar hetgeen hierover in de paragraaf Weerstandsvermogen is vermeld. Deze maatregel betekent dat het vrijelijk beschikken over reserves in bepaalde mate consequenties heeft voor de exploitatie.

Totaalbeeld meerjarenperspectief begroting 2015-2018

Rekening houdend met bovenstaande maatregelen, reeds opgenomen in de Begrotingsbrief 2015 en de aanvullende ontwikkelingen, ziet het meerjarenperspectief begroting 2015-2018 er samengevat als volgt uit:

Nieuw perspectief	2015	2016	2017	2018
A. Concept Financieel meerjarenperspectief	-259.533	-176.482	-140.005	-395.509
B. Nieuw coalitieakkoord	-11.800	-81.800	-81.800	-81.800
C. Overige ontwikkelingen en keuzes	288.124	310.074	270.074	249.074
D. Algemene Uitkering, ontwikkeling septembercirculaire 2014	-55.000	96.000	184.000	268.000
E. Verlaging leges omgevingsvergunningen	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000
F. Verhogen taakstelling bedrijfsvoering	78.000	78.000	78.000	78.000
G. Ontwikkeling financieringslasten	9.739	26.957	21.912	27.300
H. Aanpassing rentepercentage "kort"geld	29.262			
J. Afbouw rentetoevoegingen reserves (op onderdeel C)	-446	-41.297	-56.019	-65.597
Totaal meerjarenperspectief 2015-2018	346	133.452	198.162	1.468

Daarmee is de begroting 2015 sluitend en laat de meerjarenbegroting een positief beeld zien.

Doorontwikkeling begroting

Met uw presidium hebben wij gesproken over de doorontwikkeling van de begroting. Een eerste stap daartoe is de wijziging van de indeling van de programma's. In deze begroting (hoofdstuk Beleidsbegroting – De Programma's) zijn de programma's ingedeeld in de thema's, die ook gehanteerd zijn in de heroverwegingsvoorstellen in de afgelopen jaren. Een programma omvat een samenhangend geheel van activiteiten. Beleidsdoelen en activiteiten die een relatie met elkaar hebben worden ondergebracht in één programma. Per programma worden doelstellingen en te bereiken maatschappelijke effecten beschreven aan de hand van reeds vastgestelde beleidsdocumenten. Maatschappelijke effecten worden vertaald in indicatoren en streefwaarden om sturing te kunnen geven aan de geformuleerde doelstellingen.

Een tweede stap in de doorontwikkeling van de begroting betreft een herijking en nadere verdieping van de te bereiken maatschappelijke effecten en de daarbij behorende indicatoren. Daarover zullen met uw raad afspraken worden gemaakt. De actualisatie van de verschillende beleidskaders kan aanleiding zijn de in deze beleidsbegroting genoemde doelstellingen c.q. maatschappelijke effecten aan te passen.

Voor wat betreft de invulling van de indicatoren wordt mede aansluiting gezocht bij de burgerpeilingen die in het kader van www.waarstaatjegemeente.nl plaatsvinden. De opzet van deze burgerpeiling is gewijzigd op basis van een advies van KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse gemeenten). Waar voorheen de Burgerpeiling plaatsvond aan de hand van burgerrollen wordt nu de opvatting van burgers onderzocht op basis van vier maatschappelijke themavelden: woon- en leefklimaat (inclusief veiligheid), gemeentelijke dienstverlening, relatie burger-bestuur en welzijn en zorg (inclusief gezondheid). Een nadere verdieping van de indicatoren zal in het kader van de doorontwikkeling van de begroting nog moeten plaatsvinden.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe,
de secretaris, de burgemeester,

A. (Arie) Oeseburg A.G.J. (Ton) Strien

KERNGEGEVENS

Onderdeel		01-01-2014		Raming 01-01-2015	
			specificatie		specificatie
a	<i>Sociale structuur</i>				
	aantal inwoners :	17.774		17.770	
	waarvan :				
	- < 20 jaar		4.258		4.100
	- > 20 jaar en < 65 jaar		10.215		10.230
	- > 65 jaar		3.301		3.440
	aantal bijstandsontvangers:	148		157	
	waarvan:				
	. WWB tot 65 jaar		139		145
	- IOAW		8		11
	- IOAZ		1		1
b	<i>Fysieke structuur</i>				
	oppervlakte gemeente	11.837 ha		11.837 ha	
	<i>Volkshuisvesting:</i>				
	- woningen		7.199		7.280
	- niet-woningen		835		835
c	Onderwijs (aantallen per teldatum 01-10)				
	aantal leerlingen:	*) 2.052		**)1.980	
	waarvan:				
	Openbaar basisonderwijs		618		580
	Bijzonder basisonderwijs		941		900
	Voortgezet onderwijs		493		500
d	<i>Financiële structuur</i>		per inwoner:		per inwoner:
	lasten	37.368.473	2.099	42.320.479	2.381
	opbrengst belastingen	3.817.025	214	4.158.522	234
	algemene uitkering	15.354.832	863	22.859.096	1.286
	gemeentefonds				
	boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	72.400.410	4.067	71.008.645	3.995
	vaste schuld,	43.377.345	2.436	41.644.206	2.343
	waarvan woningbouw	5.808.573	326	4.787.751	269

*) aantallen volgens peildatum 01-10-2013

**) voorlopige prognose

HOOFDSTUK 1 BELEIDSBEGROTING - DE PROGRAMMA'S

PROGRAMMA 1 WOON- EN LEEFOMGEVING

PORTEFEUILLEHOUDER: WETHOUDERS ENGBERINK, BLIND EN BOSCH

Taakgebieden:

Ruimtelijke ordening, Woningbouw (incl. bouwgrondexploitatie woningen), Leefomgeving, Openbare ruimte: wegen, verkeer, groen en riolering.

Wat willen wij bereiken?

Olst-Wijhe is een aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken. De verschillende functies, zoals wonen, werken, recreëren, natuur en water, landbouw en verkeer ontwikkelen zich in samenhang en versterken elkaar waar mogelijk. De beoordeling van de inwoner met betrekking tot de woon- en leefomgeving krijgt een voldoende¹.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. Het creëren van een uitstekende leefgemeente, waarin de verschillende functies zoals wonen, werken, recreëren, natuur en water, landbouw en verkeer zich in samenhang ontwikkelen en elkaar waar mogelijk versterken;
2. Het behoud en versterken van de leefbaarheid in alle kernen;
3. Het handhaven van een goede bereikbaarheid voor alle woningen, bedrijven en overige voorzieningen;
4. Het handhaven van het huidige verkeersveiligheidsniveau;
5. Het hebben van wegen en paden, die voor alle soorten verkeersdeelnemers begaanbaar zijn en waar we onderhoud plegen op een "minimaal" niveau volgens de CROW richtlijn;
6. Het handhaven van het niveau van het openbaar vervoer;
7. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.

Ambities/Beleidscontext vastgestelde beleidsdocumenten

In de lijn van de actualisatie van de Sociale Toekomstvisie beogen wij niet langer een verdere uitbreiding van onze woningbouwopgave maar zetten we daar waar mogelijk in op herstructurering van dorpen en buurten en kleinschalige inbreidingsprojecten. Daarbij gaan we er vanuit dat onze inwoners in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en vitaliteit van hun eigen leef- en woonomgeving.

De Toekomstvisie Olst-Wijhe spreekt over de volgende ambities:

- *Inzetten op de lokale samenleving: overzichtelijk, met betrokkenheid, een bloeiend verenigingsleven en ontplooiingskansen voor iedereen.*
- *Behouden en waar mogelijk versterken van het brede voorzieningenpakket: van detailhandel, scholen, sport, zorg tot cultuur. Extra woningbouw als motor voor dit streven.*
- *Een brede economische structuur met de focus op de lokale economie met voldoende werkgelegenheid en oog voor verbreding, innovatie en ondernemerschap.*
- *Versterken van het landschap, de diversiteit en de grote potentie die het landschap en haar natuurwaarden hebben als vestigingsplaatsfactor (wonen) en voor recreatie en toerisme. Het watersysteem en de natuur vormen de duurzame dragers.*

¹ Uit Coalitieakkoord 2014-2018

- *Vitaliteit van het landelijk gebied door in te zetten op een brede, kwalitatieve landbouw en nieuwe economische dragers in het buitengebied.*
- *Het historische en kleinschalige karakter van de kernen en de buurtschappen is van wezenlijke betekenis voor de karakteristiek van onze gemeente. Behoud en versterking van de kwaliteiten van de kernen en buurtschappen wordt daarom nagestreefd.*
- *Wonen wordt daarnaast als middel ingezet om het landschap te versterken.*
- *Woningbouw voor de lokale behoefte wordt in principe gerealiseerd in of nabij de kernen Olst en Wijhe en de overige kleine kernen. De additionele woningbouwopgave (voor zover nog van toepassing) wordt geconcentreerd in Olst en Wijhe.*
- *Het uitgangspunt is dat er gebouwd wordt naar behoefte. De lokale doelgroep is breed en omvat starters, gezinnen en ouderen. Om alle doelgroepen goed te kunnen bedienen dient er dan ook gedifferentieerd gebouwd te worden.*
- *Wij streven ernaar in de periode 2006 tot en met 2020 ongeveer 800 tot 900 woningen aan de woningvoorraad toegevoegd te hebben. Het gaat daarbij om reguliere woningen, dus uitgezonderd de woningbouw ten behoeve van bijzondere doelgroepen.*

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	Indicator ²	Streefcijfer	Meest recente cijfer ³
Woon- en leefomgeving	Oordeel inwoners over woon- en leefomgeving: Cijfer inwoners voor prettig wonen in uw buurt. Cijfer inwoners voor de waardering van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	voldoende ⁴ 6 6	
Woningbouw	Realisatie woningen in de periode 2010-2015	400	
Goede bereikbaarheid	Oordeel burger over buurt met auto		7,9 in 2012 7,9 in 2010
Duurzaamheid	Sociale huurwoningen hebben energielabel C	Minimaal 70% per 1-1-2015	
Verkeersveiligheid	Oordeel burger over verkeersveiligheid in de gemeente		6,6 in 2012 6,7 in 2010
	Oordeel burger over verkeersveiligheid in de buurt		6,5 in 2012 6,5 in 2010
Onderhouden perken, plantsoenen en parken	Oordeel burger hierover		
Schoonhouden buurt	Oordeel burger hierover		
	Tevredenheid over straatverlichting		7,1 in 2012 7,1 in 2010
	Aantal 's nachts brandende lampen van de openbare verlichting op ieder willekeurig moment.	minimaal 97%	Norm gehaald in 2012

² De vermelde indicatoren vinden hun basis in de prestatievergelijking van waarstaatjegemeente.nl

³ De meeste cijfers zijn ontleend aan waarstaatjegemeente.nl (oude systematiek)

⁴ Coalitieakkoord 2014-2018

Verschraling van het dienstenniveau van het openbaar vervoer is niet acceptabel.	Oordeel burger over aanbod openbaar vervoer	gem. 7,0 in 2012 gem. 6,7 in 2010
--	---	--------------------------------------

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving en in bestemmingsplannen is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- Structuurvisie Olst-Wijhe en Geactualiseerde Toekomstvisie Olst-Wijhe (2011-2020);
- Centrumvisie Wijhe (2007);
- Geactualiseerde bestemmingsplannen;
- Integrale Gebiedsvisie Wesepe (2006);
- Woonvisie Olst-Wijhe 2006-2015 en Uitvoeringsplan woningmarkt 2011;
- Prestatieovereenkomst Olst-Wijhe-SallandWonen 2012-2015;
- Nota Grondbeleid 2014-2017;
- Nota Bovenwijkse voorzieningen (vastgesteld 2011, evaluatie 2014);
- Landschapsontwikkelingsplan 2008-2023;
- Beleidsnota archeologie 2010;
- Log-visies Middel en Elshof (vastgesteld 2009);
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 'de kunst van het verleiden' 2014;
- Nota wegbeheer Olst-Wijhe (2003);
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan Olst-Wijhe (2011-2015);
- Groenbeleidsplan 2007-2017; geëvalueerd in 2014 via het Bomenbeleidsplan;
- Verkeersvisie 2009-2014;
- Bomenbeleidsplan 2014-2023;
- Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019;
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2009-2014;

Wat doen wij in 2015?

RUIMTELIJKE ORDENING

Uitvoering Structuurvisie Olst-Wijhe

Algemeen

Aan het begin van de nieuwe raadsperiode wordt de actualisatie van de Structuurvisie ter hand genomen. De aanpak en het daarvoor te doorlopen proces worden in beeld gebracht met een startnotitie. Deze startnotitie is in het najaar van 2014 gereed. In het coalitieakkoord worden verschillende thema's benoemd die een plek krijgen in deze actualisatie. Belangrijke items zijn onder andere:

- De verkeersmobiliteit en de leefbaarheid in het dorp Olst, inclusief een onderzoek naar de haalbaarheid van een tweede spoorwegovergang;
- Het behouden en versterken van de leefbaarheid van kernen;
- De kwaliteit van landschap en het buitengebied;
- De demografische ontwikkeling van de gemeente en het daarop afstemmen van de woningbehoefte;
- Passende nieuwbouw met aandacht voor aanpasbaar, levensloopbestendig en duurzaam bouwen;
- Bevorderen dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen woning kunnen blijven wonen.

Vanuit het perspectief van draagvlak en participatie wordt rekening gehouden met een intensief communicatieproces rond de vaststelling van de actualisatie. De planning hiervan is nog niet bekend, maar het streven is dat in 2015 de actualisatie geheel is afgerond.

Noorder Koeslag Wijhe

In de woonwijk Noorder Koeslag zijn er kavels die door de gemeente en door woningbouwcorporatie SallandWonen kavels worden verkocht. Woningen worden verhuurd en verkocht door SallandWonen en verkocht door projectontwikkelaar Roosdom Tjhuis/Bouwfonds. De woonwijk is verdeeld in vier fasen. Fase één en twee zijn nog steeds in ontwikkeling. De verkoop van kavels en woningen is vertraagd; dit heeft een negatief effect op de grondexploitatie. Er wordt gewerkt aan een ontwikkelstrategie voor het plangebied. Hierover vindt naar verwachting in het vierde kwartaal apart besluitvorming plaats. De looptijd van het totale plan is tot 2023.

Zonnekamp-Oost Olst

Voor de plannen met starterswoningen in het (eerste) meest noordelijke woonveld bleek begin 2013 grote interesse te bestaan. De 36 woningen zijn medio 2014 opgeleverd. Voor de nog resterende bouwgrond van dit woonveld worden ook plannen ontwikkeld in de vorm van vrijstaande en twee-onder-een-kapwoningen met lagere koopprijzen waarbij de energiezuinigheid nog verder wordt opgevoerd (energie neutraal). Deze plannen worden in 2014 op de markt gebracht. De verkoop van kavels voor twee-onder-een-kap in het tweede woonveld loopt gestaag door. In 2015 zullen hier meer tweekappers worden gebouwd. Intussen is er interesse getoond van de kant van (andere) bouwers/projectontwikkelaars voor woningen in het duurdere huursegment. In 2015 zal gestart worden met de aanleg en inrichting van het wijkpark aan de oostzijde van het plangebied. De verwachting is dat een aantrekkelijke 'aankleding' en 'natuurlijk spelen' gunstige uitwerking heeft op de verkoop van kavels.

Zonnekamp-West

Nu de koopovereenkomst met de Vereniging Vriendenerf is gesloten, is de verwachting dat in 2015 zal worden gestart met de bouw van dit project. Daarnaast resteert nog een locatie met drie grote kavels. Nu de markt wat aantrekt is het denkbaar dat hiervoor weer belangstelling gaat ontstaan.

Uitvoering Centrumvisie Wijhe

Herontwikkeling Park Wijhezicht Centrum Wijhe

Eén van de vastgestelde prioriteiten ter uitvoering van de Centrumvisie Wijhe betreft de herontwikkeling van de locatie Park Wijhezicht. De herontwikkeling van Park Wijhezicht richt zich op de versterking van de noordzijde van het centrum van Wijhe door de sloop van de aanbouw van het gemeentehuis en 37 huurwoningen aan Wijhezicht, de nieuwbouw van 55 woningen met bijbehorende inrichting van straten en parkeergelegenheid in combinatie met het versterken van het Landhuis door de inrichting van een plein, het realiseren van voldoende parkeerplaatsen voor winkels en het verbeteren van de verbinding naar het park vanuit het plein. Vanaf oktober 2013 is gestart met de realisatie van de woningbouw. De planning is dat de woningbouw voor 1 januari 2015 is afgerond (met uitzondering van de vrije kavels). Het merendeel van de woningbouw is inmiddels opgeleverd. Een zevental woningen wordt uiterlijk in december 2014 opgeleverd. Na afronding van de woningbouw is het project voltooid.

Herontwikkeling voormalige locaties Bieënkorf en Tuurweide

Voor beide locaties zijn er door een ontwikkelaar plannen ontwikkeld waarvoor een omgevingsvergunning is afgegeven. De realisatie van acht geschakelde woningen op de voormalige locatie Bieënkorf in het betaalbare segment (prijzen in de buurt van € 175.000) is inmiddels in volle gang. De bouw van negen woningen in het betaalbare segment (rij van zes en rij van drie woningen) en de bouw van zes appartementen op de voormalige locatie Tuurweide verloopt moeizamer. Door de tegenvallende verkoop is nog niet gestart met de realisatie.

Gebiedsontwikkeling Noordmanshoek

In de eerste helft van 2014 heeft een aantal partijen contact opgenomen. Zij hebben, ieder afzonderlijk, concrete ideeën voor het gebied. Momenteel lopen er gesprekken met deze partijen. Mede op basis van deze gesprekken wordt een richtinggevend voorstel voorbereid, zodat invulling kan worden gegeven aan een passende ontwikkeling voor het gebied.

Vitaal platteland

De Kracht van Salland

Het programma Vitaal Platteland is in 2013 afgerond. In 2014 zijn we gestart met een nieuwe gebiedsaanpak genaamd 'De Kracht van Salland'. De gemeente is niet de regisserende partij, maar één van de deelnemers. De Kracht van Salland heeft als doel om initiatieven uit de samenleving te versterken en regionale samenwerking te zoeken waar dit meerwaarde heeft. Dit doen we door het organiseren van bijeenkomsten en het participeren in projecten die vanuit de samenleving ontstaan. Belangrijk onderdeel van De Kracht van Salland is LEADER. De uitgangspunten van LEADER sluiten goed aan op De Kracht van Salland. In 2015 start het nieuwe LEADER programma.

Het coalitieakkoord beschrijft de veranderende rol tussen overheid en samenleving waarbij de samenleving steeds meer initiatieven ontplooit. Als gemeente willen wij ruimte scheppen en waar nodig faciliteren. De Kracht van Salland is één van de manieren om uiting te geven aan een participerende overheid.

Ruimtelijke Kwaliteit

Medio februari 2014 heeft uw raad de nota ruimtelijke kwaliteit, 'de kunst van het verleiden' vastgesteld. Een belangrijk punt uit deze nota is de nieuwe opzet voor de welstandstoetsing. Er is een eenvoudiger kader voor de welstandstoetsing ontwikkeld en er is een indeling gemaakt in gebieden. Voor de gebieden die aangeduid zijn met de klasse 'goed' geldt een minder zware toets dan de gebieden die aangeduid zijn met de klasse 'extra'. Bij deze klasse zal de aan te stellen ruimtelijk adviseur regelmatig worden ingeschakeld. Bij de klasse 'goed' wordt de welstandstoets primair door de medewerkers van de eigen organisatie uitgevoerd. Eind 2014 starten we met de nieuwe werkwijze. Daarnaast zullen wij bij nieuwe initiatieven in het buitengebied samen met de aanvrager actief aan de slag gaan met de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving. De ontwikkelde brochures zullen daarbij ter inspiratie richting aanvragers en adviseurs gebruikt worden.

Actualisatie van bestemmingsplannen

Ontwikkelingen

Bestemmingsplannen mogen niet ouder zijn dan tien jaar. De Wet ruimtelijke ordening sanctioneert dit door te bepalen dat geen leges mogen worden geheven voor aanvragen omgevingsvergunning in zo'n bestemmingsplangebied. In 2013 is het project actualisatie en digitalisering bestemmingsplannen conform planning nagenoeg afgerond. De vele oude versnipperde bestemmingsplannen zijn geactualiseerd en geclusterd in grotere logische gebieden. Er resteren nog enkele plekken waarvoor nog een actueel bestemmingsplan moet worden opgesteld, waaronder Olst-West (met onder andere de locatie Abbott), een gedeelte van het gebied Noordmanshoek en het gebied van 't Polletje/voormalig bedrijfsterrein Beltman Transport in Olst. De wettelijke herzieningsplicht blijft echter gelden. Binnenkort lopen de eerste geactualiseerde bestemmingsplannen alweer tegen de tien jaar grens aan en zullen opnieuw geactualiseerd moeten worden. In 2015 betreft het de bestemmingsplannen Uiterwaarden en Boskamp en in 2016 Wesepe en Noorder Koeslag. Ook voldoen een aantal plannen nog niet aan de geldende digitaliseringsvereisten waardoor deze nog niet interactief raadpleegbaar zijn op ruimtelijkeplannen.nl. Dit geldt ook voor de grote bestemmingsplannen Olst en Wijhe die alweer bijna zes jaar oud zijn.

De opgave die nu voor ligt is hoe de gemeente het ruimtelijk beleidskader in de vorm van bestemmingsplannen actueel en adequaat houdt. Wat is de meest effectieve aanpak? Mede ook in het licht van de aankomende herziening van het omgevingsrecht (de verwachte invoering van de Omgevingswet in 2018) waarbij het bestemmingsplan in zijn huidige vorm zal verdwijnen, maar de bewezen functionaliteiten ervan behouden blijven in het nieuwe instrumentarium. En, nog veel belangrijker, ook in het licht van het veranderde speelveld van het ruimtelijk domein en de rol van de gemeente bij ruimtelijke ontwikkelingen. We hebben sinds 2008 te maken met bezuinigingen, economische krimp en een stagnerende bevolkingsgroei. Hierdoor is de vraag naar nieuwe woningen en bedrijventerreinen afgenomen en blijken gemeentelijke investeringen in grond niet meer lucratief. We waren gewend om te voorzien in nieuwe of veranderende behoeften met uitbreiding van het bebouwd gebied, door nieuwe woonwijken en bedrijfsterrinen te ontwikkelen. Alle tekenen wijzen erop dat we het voortaan zullen moeten doen met het bestaande bebouwd gebied. Het antwoord op nieuwe en veranderende behoeften, die onverminderd zullen blijven bestaan, zal gevonden moeten worden in transformatie van het bestaand stedelijk gebied: functiewijzigingen, verbouw en herstructurering. Door de terugtrekkende overheid zullen de ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaand stedelijk gebied ingevuld moeten worden vanuit de private sector en zal de gemeente veel minder medeontwikkelaar van bouwprojecten zijn. We staan dus voor een omwenteling: van ontwikkelingsplanologie naar uitnodigingsplanologie. In de uitnodigingsplanologie bepaalt de overheid op hoofdlijnen waar ruimtelijk wel of geen veranderingen gewenst zijn. Het verschil met ontwikkelingsplanologie is, dat de gemeente een meer faciliterende rol krijgt ten opzichte van private initiatiefnemers. De gemeente moet meer loslaten, minder dichtregelen dus, en vooral anderen verleiden om ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande gebouwd gebied in te vullen. Dit vraagt om flexibele bestemmingsplannen die niet helemaal dichtgeregeld zijn.

Eén bestemmingsplan voor het gehele stedelijk gebied

We zijn voornemens om in 2015 toe te werken naar de opstelling van één flexibel bestemmingsplan voor alle kernen met uniforme bestemmingen en regels, waarin alleen geregeld wordt wat echt nodig is, en dat leesbaar en begrijpelijk is voor burgers, ontwikkelaars en plantoetsers door vermindering van gejuridiseerd taalgebruik.

Wij zien hiervan de volgende voordelen:

- We zijn beter toegerust voor onze gewijzigde rol in het ruimtelijk domein om minder sturend te zijn (loslaten) en private partijen te verleiden om ruimtelijke ontwikkelingen in te vullen;
- Groter maatschappelijk draagvlak voor het ruimtelijk beleid door vereenvoudiging, uniformiteit, deregulering en betere leesbaarheid;
- Efficiëntere bedrijfsvoering, want minder afwijgingsprocedures (er wordt meer immers bij recht toegestaan), plantoetsing wordt eenvoudiger (uniform beleid) en minder uitleg nodig over ruimtelijk beleid;
- Het actueel houden van het ruimtelijk beleidskader wordt eenvoudiger en goedkoper en kan cyclisch verlopen 'in de pas' met de wisseling van bestuursperiode en de actualisatie van de structuurvisie (vaststelling ruimtelijk beleid op hoofdlijnen);
- De verplichte actualisatie en digitalisering van bestemmingsplannen is in één slag geregeld voor de komende jaren;
- Voorsortering op de invoering van de Omgevingswet: de omzetting naar een omgevingsplan verloopt te zijner tijd sneller en soepeler en met minder kosten.

Het opstellen van één plan voor alle kernen vraagt een investering in tijd en geld. Naast de kosten voor een stedenbouwkundig bureau, zal er ambtelijke inzet nodig zijn vanuit de teams ruimtelijke ordening en vergunning en handhaving. Anderzijds levert het structurele voordelen op, waardoor we de komende jaren veel besparen op het reguliere jaarlijkse budget voor actualisering en digitalisering van bestemmingsplannen en verwachten we nadien te kunnen besparen op de bedrijfskosten. In de tweede helft van 2014 brengen we de te verwachten kosten en opbrengsten in beeld en zal een uitgewerkt voorstel aan de raad worden voorgelegd.

VOLKSHUISVESTING

Woningbouw

In het Coalitieakkoord 2014-2018 wordt benadrukt dat nieuwbouw van woningen moet blijven passen bij de vraag. Daarbij dient er ook aandacht te zijn voor levensloopbestendig, aanpasbaar en duurzaam bouwen. Op basis van de bijgestelde afspraken met de provincie Overijssel mogen we in de periode 2010-2015 maximaal 400 woningen realiseren, onder de voorwaarde dat we hoofdzakelijk voor de eigen behoefte bouwen.

Als gevolg van de economische en demografische ontwikkelingen blijkt dat de realisatie van het woningbouwprogramma onder druk staat. Dat vraagt in ieder geval om een actieve monitoring, zodat tijdig bijgestuurd kan worden.

Jaartal	Gerealiseerde en verwachte aantal toevoegingen aan de woningvoorraad (nieuwbouw minus sloop)
2010	gerealiseerd: 5
2011	gerealiseerd: 96
2012	gerealiseerd: 108
2013	gerealiseerd: -12
2014	110
2015	80

De belangrijkste ontwikkelingen

- Noorder Koeslag: vertraging in de realisatie, verwezen wordt naar de toelichting hierboven onder uitvoering Structuurvisie Olst-Wijhe.
- Zonnekamp Oost en West Olst: verwezen wordt naar de toelichting hierboven onder Structuurvisie Olst-Wijhe.
- Verbouwing voormalig gemeentekantoor Westervoorde: de realisatie van dit plan van Salland Wonen is in volle gang. Gestreefd wordt naar oplevering van de 15 appartementen voor het eind van 2014.
- Wesepe, pilot woonlandschappen, ter uitvoering van de gebiedsvisie Wesepe: De verkoop van de 2^e fase komt moeizaam op gang. Onderzocht wordt in samenspraak met bouwende ontwikkelaars welke mogelijkheden er zijn voor een projectmatige verkoop van woningen.
- Den Nul: de ontwikkeling van het terrein Baltus is gestagneerd. Het plan blijkt moeilijk in de markt te zetten. Op dit moment is niet duidelijk hoe het met deze locatie verder gaat.
- Boerhaar: hier zijn nog twee kavels beschikbaar. Onderzocht wordt of deze kavels op een andere wijze in de markt gezet kunnen worden.
- Welsum: voor Welsum is een concreet plan voor 21 woningen ontwikkeld. In 2014 is het bestemmingsplan daartoe vastgesteld. Momenteel lopen er drie beroepschriften tegen dit plan bij de Raad van State. De bodemzaak dient waarschijnlijk eind 2014. Het bestemmingsplan heeft momenteel geen rechtskracht als gevolg van de uitspraak in voorlopige voorziening van de Raad van State.
- Er zijn in Welsum verder plannen om op de locatie "Eijerkamp" twee vrijstaande woningen te realiseren. Daarvoor is al een bestemmingsplan aanwezig.
- Locatie Bieënkorf Molenstraat Wijhe: de realisatie is in volle gang, oplevering van het eerste blok zal eind 2014 plaatsvinden.
- 't Polletje Olst: het plan voor de ontwikkeling drie vrijstaande woningen achter 't Polletje is op verzoek van de ontwikkelaar in de wacht gezet; de ontwikkelaar onderzoekt of wellicht andere woningtypes beter op de markt aansluiten.
- De aantallen te realiseren woningen in 2015 is een prognose. De aantallen voor 2015 en volgende jaren zullen in het kader van de Perspectiefnota grondexploitaties in het voorjaar 2015 worden geactualiseerd aan de hand van de actuele ontwikkelingen.

Uitvoeringsplan woningmarkt

In 2011 is het uitvoeringsplan woningmarkt vastgesteld. Belangrijk is dat actief wordt ingespeeld op de veranderingen in de woningmarkt en dat dus ook rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van verschillende doelgroepen. Betaalbaar, duurzaam en aanpasbaar bouwen zijn op dit moment de belangrijkste items. In samenspraak met de ontwikkelende partijen wordt daar zoveel mogelijk invulling aan gegeven.

In 2012 is de kavelwinkel operationeel geworden. Ook in 2015 zal via publicaties met enige regelmaat bekendheid worden gegeven aan de kavelwinkel en de kavels die we momenteel in de verkoop hebben. De kavelwinkel levert tot nu toe met name in Zonnekamp Oost concrete resultaten op.

Starterslening

De Verordening Starterslening 2012 wordt gecontinueerd. Het rijk en de provincie dragen voor respectievelijk 50% en 25% bij aan de financiering van deze lening. Dit betekent dat de gemeente momenteel 25% voor haar rekening neemt.

De starterslening wordt zowel voor de bestaande bouw als voor een aantal specifiek aangewezen nieuwbouwprojecten (onder meer plan park Wijhezicht en plan Bongers Zonnekamp Oost) ingezet.

Jaar	Bestaande bouw	Nieuwbouw
2012	5	0
2013	3	7
2014 (eerste helft)	5	1

Uitvoering prestatieafspraken met SallandWonen

Nog in 2014 wordt er een midterm review opgemaakt over de prestatieafspraken die door SallandWonen en de gemeente zijn ondertekend. In de prestatieafspraken 2012-2015 zijn o.a. afspraken gemaakt over nieuwbouwprojecten, duurzaamheid en over buurtbemiddeling. Op het gebied van duurzaamheid en buurtbemiddeling zijn positieve resultaten bereikt. Zo is de doelstelling op gebied van duurzaamheid, namelijk minimaal 70 % van de woningen in energieklaas C al behaald.

SallandWonen is ook een pilot gestart met koopgarant in Olst Noord. Bij koopgarant worden woningen van SallandWonen aangeboden met korting. Hierdoor worden koopwoningen voor een grotere doelgroep bereikbaar en wordt doorstroming bevorderd.

In 2015 wordt een opzet gemaakt met betrekking tot de prestatieafspraken voor een nieuwe periode van vier jaar. Daarbij wordt ook aangehaakt bij thema's uit de in voorbereiding zijnde regionale woonvisie.

OPENBARE RUIMTE

Activiteiten Nota wegbeheer Olst-Wijhe

Jaarlijks wordt regulier onderhoud aan onze wegen uitgevoerd volgens de systematiek van het rationeel wegbeheer. In 2013 is het reconstructieschema t.g.v. de bezuinigingen opnieuw aangepast. In 2014 staat de voorbereiding van de reconstructie van Herxen gepland met de uitvoering in 2015. Voor 2015 staat verder de voorbereiding van de reconstructie van de omgeving van De Grienden, Veerstraat, De Kupe en (een deel van) Dijkzicht te Wijhe gepland. Uitvoering hiervan vindt in 2016 plaats. Met de kosten voor de uitvoering van deze werkzaamheden is in de begroting rekening gehouden. Alle overige reconstructies vinden plaats na 2020.

Openbare verlichting.

In 2009 is het beleidsplan openbare verlichting vastgesteld met een looptijd van vijf jaar. In 2015 zal een geactualiseerd beleidsplan voor 2016-2020 ter vaststelling worden gepresenteerd.

Actualisatie Verkeersvisie en categoriseringsplan

Het is wenselijk om gelijktijdig met de Structuurvisie de verkeersvisie te actualiseren. Met name vrachtverkeer in het dorp Olst leidt tot overlast. In het Coalitieakkoord 2014-2018 is de volgende ambitie verwoord:

“in samenspraak met bedrijven, omwonenden en maatschappelijke organisaties wordt onderzocht welke integrale aanpak nodig is om een betere balans te vinden tussen verkeersmobiliteit en leefbaarheid in het dorp Olst. Er wordt een visie op deze problematiek ontwikkeld, waarbij ook de haalbaarheid van een tweede spoorwegovergang Olst wordt onderzocht in verband met de bereikbaarheid van de hulpverleningsvoertuigen en een spreiding van de verkeersdruk”.

Verder zijn door voortschrijdend inzicht de - als gebiedsontsluitingswegen aangewezen maar niet ingerichte - Boxbergerweg en Eikelhofweg discutabel. Alle overige wegen gelegen in het verblijfsgebied tussen de N348, N337 en N756 zijn als erftoegangsweg met een maximaal toegestane snelheidsregime van 60 km per uur gecategoriseerd.

Eind 2014 zal u de startnotitie actualisatie Structuurvisie (inclusief de actualisatie van de huidige Verkeersvisie) worden voorgelegd.

Landschapontwikkelingsplan (LOP)

Het LOP kent een looptijd van 15 jaar. Een deel van het uitvoeringsprogramma van het LOP zat binnen de uitvoering van het PMJP. Deze is eind 2013 gestopt en medio 2014 afgerond. Er wordt nagedacht over een vervolg op het PMJP. Zie daarover programma 8. De uitvoering van de groene en blauwe diensten (GBD) is opgedragen aan de Stichting Kostbaar Salland. Deze stichting wil ook in 2015 verder met de uitvoering. Zij zijn buiten de provincie en gemeenten om actief op zoek naar nieuwe financieringsbronnen.

De provincie heeft voor 2014 en 2015 zes miljoen beschikbaar voor het vervolg op de GBD.

De (DOWR) landschapscoördinator, die werkzaam was voor de drie gemeenten werd ook gefinancierd vanuit het PMJP en is medio 2014 gestopt met haar werkzaamheden. Dit betekent, dat de taken, die zij heeft uitgevoerd t.b.v. het landschap, weer terug gaan naar de drie zelfstandige gemeenten.

Bomenbeleidsplan

Het bomenbeleidsplan is in februari 2014 vastgesteld door uw raad.

Alle gemeentelijke bomen en bomen die op gemeentegrond staan maar niet eigendom zijn van de gemeente (pootrechtbomen) zijn in kaart gebracht en in een geautomatiseerd beheersysteem ingevoerd. Daarnaast zijn alle bomen met een stamdiameter boven 40 cm gecontroleerd op veiligheid (VTA controle) i.v.m. de zorgplicht. Deze inspectie voeren wij conform het nieuwe bomenbeleid eens per drie jaar uit. Uit deze inspectie blijkt dat er veel bomen niet voldoen aan de veiligheidseisen. Structureel zijn er onvoldoende middelen beschikbaar voor een degelijk boombeheer. Bij de vaststelling van het bomenbeleidsplan is door uw raad eenmalig een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor het beheer van de gemeentelijke bomen.

Om te komen tot een beperking van het aantal kapaanvragen komt er een voorstel om onder meer een lijst met beschermenswaardige bomen vast te stellen en via regelgeving in de Algemene Plaatselijke Verordening te beschermen. Tevens komt er een voorstel om vanaf 2015 voor een kapvergunning leges in rekening te brengen.

Begraafplaatsen

Begin maart 2012 is er een vrijwilligersgroep gestart om onderhoudswerkzaamheden op de begraafplaats in Wijhe voor hun rekening te nemen. In de gedachtegang van burgerparticipatie trekken de vrijwilligers samen met de gemeente op. Voor de begraafplaats in Den Nul wordt nu ook gewerkt aan de oprichting van een vrijwilligersgroep. Naar verwachting gaat deze groep in 2015 onderhoudswerkzaamheden verrichten aan deze gemeentelijke begraafplaats.

In het beleidsplan is een aantal conclusies en aanbevelingen opgenomen om van de begraafplaatsen een meer kostendekkend product te maken. In 2015 wordt bezien welke aanbevelingen nader uitgewerkt worden.

Basisregistratie Grootschalige Topografie

De invoering van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) biedt kansen om slim gebruik te maken van geografische informatie. Dat kan efficiëntie opleveren op het gebied van het beheer van de openbare ruimte, maar ook leiden tot kwalitatief betere informatie ten behoeve van de beleidsontwikkeling.

Het bijhouden van de BGT brengt initieel en structurele kosten met zich mee. De initiële kosten zijn door de Raad toegekend in 2013; er ontstaat nu ook zicht op de structurele kosten. De structurele kosten zullen onder andere bestaan uit de kosten van een BGT-applicatie, werkzaamheden voor het actueel houden van de BGT en kosten van luchtfoto's/beeldmateriaal. Op termijn zal dit tot verlaging van een aantal budgetten kunnen leiden.

Met het opbouwen van de BGT komt er ook een actueel en volledig beeld tot stand van ons grondgebied en wordt ook een slag gemaakt om de arealen die we in beheer hebben actueel en volledig te krijgen. Waar dit nieuwe beeld budgettaire consequenties mee lijkt te brengen, zal dat aan uw raad worden voorgelegd met daarbij scenario's voor mogelijke oplossingen.

Riolen en gemalen

Om de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde besparing (minder meerkosten) op de kosten in de afvalwaterketen te behalen, wordt de samenwerking in RIVUS-verband de komende jaren verder geïntensiveerd. Er wordt gewerkt aan een verdere verbetering van het rioleringsbeheer.

Verder zullen de komende jaren de nodige rioleringsonderdelen vervangen moeten worden. Voor een goed beeld moeten hiertoe eind 2014, begin 2015 alle rioolinspecties eenduidig worden bekeken, beoordeeld en ingevoerd in een beheerssysteem. Daarnaast zullen nog de nodige maatregelen ter voorkoming van wateroverlast bij extreme buien genomen moeten worden.

Eind 2015 zal een meerjarenonderhoudsprogramma worden opgesteld.

In 2015 wordt verder het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Olst-Wijhe geactualiseerd, waarbij alle ontwikkelingen worden meegenomen. Dan kan ook een goed beeld worden gegeven van de hoogte van de Bestemmingsreserve riolering en de ontwikkeling van de rioolheffing voor de komende jaren.

Activiteiten i.v.m. uitvoering Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

Begin 2014 is het nieuwe, verbrede, Basisrioleringsplan Olst-Boskamp-Den Nul vastgesteld.

In 2015 willen wij de in het plan opgenomen twee extra riooloverstorten te Olst aanleggen. Deze extra overstorten moeten de wateroverlast bij extreme buien verminderen.

In 2015 wordt in samenhang met de reconstructie van Herxen de riolering vervangen en verbeterd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de opvang en afvoer van hemelwater door de aanleg van een apart hemelwaterriool.

RIVUS

RIVUS is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Dalfsen, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Zwartewaterland, Zwolle en het Waterschap Groot Salland. In een gezamenlijke ambitieverklaring zijn naast de ambities ook afspraken gemaakt over onder andere organisatiestructuur, budget en menskracht.

Om invulling te geven aan de landelijke doelstellingen vanuit het Bestuursakkoord Water kent RIVUS een viertal doelen:

- samen 5,0 miljoen euro per jaar besparen in 2020 (minder meerkosten);
- vergroten van de professionaliteit in het operationele beheer van de afvalwaterketen;
- realiseren van een duurzame waterketen;
- de organisatie van beheer afvalwaterketen minder kwetsbaar maken.

Om de komende drie jaar invulling te geven aan de doelstellingen is een Plan van Aanpak opgesteld. Daarin zijn alle kansen vanuit het regionaal feitenonderzoek d.d. 2012 en alle reeds ingezette verbeteringstrajecten gebundeld. De taken/verantwoordelijkheden en werkwijze van RIVUS zijn vastgelegd. Medio 2013 is gestart met vier deeltaken. Vier expertteams zijn aan het werk gezet die zich bezighouden met:

1. Dagelijks beheer.

Verwachte producten: verzamelde en beoordeelde kansen, voorstellen voor operationele verbeteringen op gebied van operationeel beheer. Structuur voor uitwisselen van kansen.

2. Verlengen levensduur riolering, persleidingen, gemalen en zuivering.

Verwacht resultaat: een optimale werkwijze voor het bepalen van de technische levensduur (procedures, werkwijze, richtlijnen en criteria).

3. Renovatietechnieken riolering, persleidingen, gemalen en zuiveringen.

Verwacht resultaat: overzicht van optimaal afgewogen renovatietechnieken die bruikbaar zijn voor alle partners. Kennis over renovatietechnieken en aanbestedingsschaalgroottes op een zodanige manier organiseren dat alle partijen daar gebruik van kunnen maken.

4. Financiële systematiek.

Verwacht resultaat: per gemeente en waterschap een zo optimaal mogelijk financiële systematiek, passend binnen de eigen organisatie.

In alle vier gevallen volgt in 2014/2015, na het behalen van de resultaten, de implementatie binnen de afvalwaterteams.

Samenwerking gladheidsbestrijding DOWR met provincie Overijssel

Een onderzoek is momenteel gaande naar een mogelijke samenwerking in de gladheidsbestrijding tussen de gemeenten Deventer, Raalte, Olst-Wijhe en de provincie Overijssel. Afstemming is noodzakelijk met betrekking tot een gelijksoortige aanpak in strooiwijze en afstemming van aansluitingen van de strooiroutes op de gemeentegrenzen. Door afname personeel bij de buitendienst en verminderde inzetbaarheid vanwege toenemende leeftijden zullen voor de toekomst keuzes gemaakt moeten worden. De CROW heeft richtlijnen uitgebracht voor het strooibeleid. Voor erftoegangswegen buiten de bebouwde kom is preventief strooien een sterke aanbeveling. Wij strooien nu curatief, waarmee kosten worden bespaard, maar wat de verkeersveiligheid niet ten goede komt. Onze gemeente maakt hierin een uitzondering ten opzichte van het strooibeleid van andere gemeenten in Nederland. Samenwerking, uitbesteden, preventief en nat strooien zal zeker leiden tot hogere kosten. Onderzoek en uitwerkingen vinden momenteel plaats. Medio 2015 zullen ter besluitvorming stukken aan uw raad worden aangeboden.

Herziening bewegwijzeringsbeleid

In 2004 is het bewegwijzeringsbeleid voor onze gemeente vastgesteld. Dit beleid regelt de verwijzingen naar geografische doelen, objecten en toeristische aangelegenheden. De landelijke uniforme bewegwijzeringsystematiek (bijvoorbeeld bordkleuren, lettertypes) zijn op een aantal onderdelen gewijzigd. Lokaal zijn er verwijzingen naar kleinschalige recreatieve voorzieningen, fietsknooppunten, wandelknooppunten en mountainbikeroutes later ingevoerd. Een actualisatie is gewenst.

In 2015 zal er een geactualiseerd beleidsdocument bewegwijzering aan u ter vaststelling worden voorgelegd.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 1 Wonen en Leefomgeving						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
1.10 Ruimtelijke ordening						
- lasten	1.603.767	929.679	635.282	523.425	510.097	506.841
- baten	285.909	487.962	210.089	100.000	100.000	100.000
	1.317.858	441.717	425.193	423.425	410.097	406.841
1.20 Woningbouw						
- lasten	3.295.049	4.737.058	3.564.897	3.644.342	3.396.276	3.642.095
- baten	2.140.784	4.425.317	3.095.372	3.198.220	2.952.543	3.198.362
	1.154.265	311.741	469.525	446.122	443.732	443.732
1.30 Leefomgeving						
- lasten	403.498	195.480	156.201	150.177	147.573	141.993
- baten	44.185					
	359.313	195.480	156.201	150.177	147.573	141.993
1.40 Openbare ruimte - wegen						
- lasten	2.492.814	2.430.531	1.724.257	1.775.530	1.702.428	1.702.429
- baten	134.288	6.705	6.705	6.705	6.705	6.705
	2.358.526	2.423.826	1.717.552	1.768.825	1.695.723	1.695.724
1.50 openbare ruimte - verkeer						
- lasten	226.361	250.462	266.690	250.008	246.474	246.317
- baten	21.704	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500
	204.657	227.962	244.190	227.508	223.974	223.817
1.60 Openbare ruimte - groen						
- lasten	979.171	891.507	820.072	799.174	799.506	799.506
- baten						
	979.171	891.507	820.072	799.174	799.506	799.506
1.70 Openbare ruimte - riolering						
- lasten	1.277.716	1.327.891	1.434.526	1.522.978	1.526.148	1.518.537
- baten	1.796.549	1.684.329	1.857.319	1.857.319	1.857.319	1.857.319
	-518.833	-356.438	-422.793	-334.341	-331.171	-338.782
1.80 Begraven						
- lasten	223.497	251.477	153.193	145.530	146.732	142.490
- baten	75.524	97.300	75.000	75.000	75.000	75.000
	147.973	154.177	78.193	70.530	71.732	67.490
Totaal lasten programma 1	10.501.873	11.014.086	8.755.118	8.811.165	8.475.233	8.700.209
Totaal baten programma 1	4.498.943	6.724.113	5.266.986	5.259.745	5.014.068	5.259.887
Resultaat voor bestemming	6.002.930	4.289.972	3.488.132	3.551.420	3.461.166	3.440.322
Storting in reserves (+)		625.260	232.836	159.097	141.211	148.821
Onttrekking aan reserves (-/-)		742.636	71.993	36.838	38.635	29.465
Resultaat na bestemming	6.002.930	4.172.596	3.648.975	3.673.679	3.563.742	3.559.678

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma is € 3.488.132 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 8.755.118 en de totale baten op € 5.266.986.

De storting in reserves is geraamd op € 232.836, de onttrekking aan reserves op € 71.993. Het resultaat na bestemming is € 3.648.975 negatief.

1.10. Ruimtelijke ordening

In 2014 zijn provinciale subsidies ontvangen voor de projecten Tuurweide en Westervoorde. Deze subsidies zijn/worden doorbetaald aan de betreffende projectontwikkelaars, waardoor de lasten en baten in 2015 lager zijn.

1.20 Woningbouw

De lasten en baten voor de lopende grondexploitaties wijzigen jaarlijks door de verschillende fasen (verwerving, bouwrijp-, woonrijp maken) waarin deze grondexploitaties zich bevinden. De bouwleges zijn vanaf 2015 verlaagd met € 100.000 door de wijzigingen in regelgeving, de terugloop in aanvragen en het kostendekkend maken van de leges.

1.30 Leefomgeving

Onder leefomgeving vallen straatnaamgeving & huisnummering, geografische informatievoorziening, monumentenbeleid & beheer en dorpsontwikkelingsplannen.

In 2014 is een eenmalig bedrag voor geografische informatie geraamd door overheveling van i-Nup gelden (Nationaal uitvoeringsprogramma) uit 2013. Dit project is gericht op doorontwikkeling van de digitale dienstverlening.

1.40 Openbare ruimte – wegen

De lasten in 2014 zijn hoger doordat via de resultaatbestemming 2013 bedragen naar 2014 zijn overgeheveld voor de versterking van het winkelgebied in Wijhe en reconstructies van wegen. In 2014 zijn eenmalige budgetten voor het project Wijhe en Overijssel opgenomen en verder is een budget voor het trottoir Hooglandstraat beschikbaar gesteld.

1.50 Openbare ruimte - verkeer

De hogere raming in 2015 komt door de afloop in 2015 van de ingezette heroverwegingsmaatregel 2012 door minimaal vervangingsonderhoud op verkeersborden/straatmeubilair te doen in 2013 en 2014.

1.60 Openbare ruimte – groen

In 2014 is eenmalig € 100.000 beschikbaar gesteld voor het nieuwe bomenbeleidsplan. In 2015 zijn de lasten gestegen voor afvoer gemeentelijk groenafval en groenonderhoud, door areaaluitbreiding en meer af te voeren groenafval.

1.70 Openbare ruimte – riolering

De budgetten zijn gebaseerd op het Verbrede Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP). Budgettair worden lasten en baten verrekend via de rioolheffing en de ingestelde bestemmingsreserve riolering.

1.80 Begraven

De ramingen zijn in aansluiting met het dit jaar vastgestelde Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019. De begraafplaatsrechten zijn met € 22.300 verlaagd naar € 75.000, door de vermindering van het aantal begrafenissen.

Storting/onttrekking reserves

Het verschil in storting houdt verband met de jaarlijkse wijziging in ramingen, zoals deze zijn voorzien in het Verbrede Gemeentelijke Rioleringsplan en voorziene stortingen in de Reserve bovenwijkse voorzieningen aan de hand van de geactualiseerde grondexploitaties woningbouw. De toevoeging aan de reserve bovenwijkse voorzieningen is gebaseerd op het aantal m² uit te geven bouwgrond.

De onttrekking aan reserves is in 2014 hoger door de eenmalige onttrekkingen voor het bomenbeleidsplan, project Wijhe en Overijssel, versterking winkelgebied in Wijhe en trottoir Hooglandstraat.

Meerjarenbegroting 2016-2018

1.10 Ruimtelijke ordening

De verlaging van de lasten en baten vanaf 2016 houdt verband met de afloop van het leaderprogramma na 2015.

1.20 Woningbouw

De mutaties in het onderdeel woningbouw zijn gerelateerd aan de verschillende fasen waarin de grondexploitaties woningbouw zich bevinden. Aan de meerjarige fluctuaties van baten en lasten liggen de meest recente actualisaties van grondexploitaties ten grondslag.

1.30 Leefomgeving

Het meerjarig verloop wordt bepaald door jaarlijkse fluctuaties in de geraamde bedragen voor het onderhoud van kerktorens.

1.40 Openbare ruimte - wegen

De mutaties in het onderdeel wegen komen door de wijziging in planning van de reconstructies wegen. In de Heroverwegingen fase 3 en 4 is rekening gehouden met uitstel van reconstructies.

1.50/ 1.60 Openbare ruimte – verkeer/groen

De mutaties houden verband met de in 2014 ingezette wijziging in de doorberekening van indirecte lasten.

1.70 Openbare ruimte - riolering

De activiteiten en budgetten voor de verschillende jaren zijn gebaseerd op het geactualiseerde Verbrede Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP). Budgettair worden lasten en baten verrekend via de rioolheffing en de ingestelde bestemmingsreserve riolering

1.80 Begraven

De mutaties sluiten aan op het vastgestelde Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019.

PROGRAMMA 2 VEILIGHEID

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN

Taakgebieden:

Brandweer en rampenbestrijding, openbare orde en veiligheid

Wat willen wij bereiken?

Opgroeien en leven in een veilige leefomgeving is belangrijk. Van belang is dat inwoners zich veilig voelen. Enerzijds dragen de inwoners zelf verantwoordelijkheid voor de veiligheid door onder meer (inbraak)preventieve maatregelen te treffen, zich aan de verkeerssnelheid te houden en noaberschap. Anderzijds ligt hier een taak voor de gemeente. De gemeente moet in de richting van alle andere partners in de veiligheidsketen de regiefunctie nemen en invullen.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

Olst-Wijhe is in objectieve zin een veilige gemeente. Het is belangrijk dat dit zo blijft. Opgroeien en leven in een veilige omgeving is belangrijk voor mensen. We werken samen met de burger en onze partners aan veiligheid. Het veiligheidsgevoel kan vergroot worden door thema's die de burger direct raken in gezamenlijkheid aan te pakken⁵.

Wij willen samen met onze partners en inwoners een klimaat creëren waarin burgers weer de verantwoordelijkheid nemen voor het eigen gedrag en onderlinge problemen zoveel mogelijk samen oplossen.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2011-2014 (vastgesteld in 2011, evaluatie in 2014)
- Nota "Wat wij van keten weten" (vastgesteld in 2010, beleidslijn opgenomen in nota Lokaal Gezondheidsbeleid, 2013 – 2016, zie programma 6)
- Nota "Preventie- en handhavingsplan, integrale aanpak Drank- en Horecawet" (vastgesteld in 2013).

Indicatoren en streefwaarden⁶:

Doel	Indicator	Streefcijfer ⁷	Meest recente cijfer
Burgers nemen de eigen verantwoordelijkheid voor hun (brand-)veiligheid. Gemeentelijke inzet vooral gericht op voorlichting en risicocommunicatie	Vergroten bewustzijn ten aanzien van (brand-)veiligheid		
Het niveau van subjectieve veiligheid blijft gelijk of is hoger dan het niveau in 2009	Oordeel burger veiligheid in de buurt	7,3 eind 2013	2012: 7,2 2010: 7,0 ⁸ 2009: 7,3 ⁹

⁵ Doelstellingen en indicatoren komen uit de Beleidsnota Integrale veiligheid 2011-2014

⁶ Op basis van de nieuwe beleidsnota zullen in de begroting 2016 de indicatoren opnieuw bekeken worden

⁷ Uit Beleidsnota Integrale veiligheid 2011-2014

⁸ Waarstaatjegemeente.nl Burgerrollen

	Oordeel burger leefbaarheid in de buurt	7,5 in 2014	2012: 7,5 2010: 7,5 ¹⁰
	Oordeel burger over informatie gemeente over aanpak leefbaarheid en veiligheid	7 in 2014	2012: 6,3 2010: 6,2
Het niveau van objectieve veiligheid op het gebied van woninginbraak en diefstal en inbraak bedrijven	Niveau 2014 is gelijk of hoger dan in 2010		
Door middel van proactieve en preventieve maatregelen streven naar het omlaag brengen van de slachtofferkans.	Omlaag brengen van de slachtofferkans		
De brandweer is doorgaans binnen de vastgestelde opkomsttijd ter plaatse.	Opkomsttijd brandweer bij relevante branden	90% en nooit later dan 18 minuten in de overige 10% van de gevallen, eind 2013	2011: 67% ¹¹ 2010: 80%
Handhaving en handhavingsnoodzaak is belangrijk.	Oordeel burger over handhaving regels.		gem. 6,1 in 2012 gem. 6,1 in 2010 ¹²

Wat doen wij in 2015?

VEILIGHEID

Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2015

Eind 2014 stellen wij de beleidsnota Integrale Veiligheid 2015-2018 op. Op basis van deze beleidsnota maken we een jaarplan voor 2015. In dit jaarplan is beschreven welke activiteiten/producten in dat jaar worden opgeleverd.

Implementatie Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden in de seksbranche

De implementatie van deze wet was in het kalenderjaar 2013 voorzien, maar het wetstraject heeft forse vertraging opgelopen en staat ook jaarlijks in onze planning. Momenteel is het wetsvoorstel aangemeld voor plenaire behandeling door de Eerste Kamer. Wanneer de wet inwerking zal treden is nog niet bekend.

Verbinding zorg en veiligheid

Met de invoering van de nieuwe Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet liggen er ook een aantal uitdagingen op het beleidsterrein veiligheid. De verbinding tussen zorg en veiligheid is een belangrijk punt voor de komende periode.

⁹ Bewonersonderzoek veiligheid 2009

¹⁰ Waarstaatjegemeente.nl

¹¹ Jaarverslag 2011

¹² Waarstaatjegemeente.nl

De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid voor de zorg voor diverse en uiteenlopende doelgroepen. Het is belangrijk om in beeld te krijgen om welke doelgroepen het gaat en waar eventuele overlap zit. Het gaat o.a. om jeugdigen met psychische en psychosociale problematiek, jeugdigen met een verstandelijke beperking, kinderen en jongeren die kampen met opgroei-problemen en ouders die opvoedproblemen hebben. Andere doelgroepen zijn bijvoorbeeld volwassenen met psychi(atri)sche problemen, veelplegers, ex-gedetineerden, plegers van huiselijk geweld, multiprobleemgezinnen en 12-minners.

De komende tijd liggen er uitdagingen op een aantal terreinen:

- Zorg en veiligheid koppelen door de juiste zorg- en -veiligheidsprofessionals bij elkaar aan tafel brengen om de juiste interventie(s) te selecteren en in te zetten.
- nadrukkelijk naar de verschillende soorten regie te kijken (procesregie en casusregie) en duidelijke afspraken te maken met netwerkpartijen.
- Vroegsignalering nog meer op de kaart zetten, zodat problemen rondom een kind en zijn gezin zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Verbinding met de wijkagenten – nationale politie

Een belangrijk punt de komende periode is de verbinding met de nationale politie. Het is van belang om met elkaar te kijken wat we als gemeente en politie van elkaar verwachten en hoe de wijkagenten zo goed mogelijk worden verankerd in de lokale samenleving. Dit is een onderwerp dat we meenemen in de nieuwe kernenaanpak.

Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet

In 2014 is zijn de preventie-activiteiten in het kader van de nota Preventie- en handhavingsplan aanpak Drank- en Horecawet voortvarend ter hand genomen. Met alle betrokken partijen is gesproken en er zijn afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat onze jongeren onder de 18 jaar niet op een eenvoudige manier alcohol kunnen kopen of drinken. In 2015 zetten wij deze aanpak voort door onder andere activiteiten aan te bieden aan scholen en communicatiemiddelen te verzorgen voor alle organisaties met een drank- en horecaverunning.

Overige activiteiten 2014:

- Deelname aan het regionale team bevolkingszorg
- Opstellen voortgangsrapportages integrale veiligheid
- Opstellen van het jaarplan integrale veiligheid 2016
- Actualisatie APV
- Opstellen uitvoeringsprogramma Integrale nota preventie en handhaving Drank- en Horecawet 2016.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 2 Veiligheid						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
2.10 Brandweer en rampenbestrijding						
- lasten	1.598.459	1.685.190	1.733.522	1.731.173	1.727.284	1.726.337
- baten	58.621	4.827	96.881	134.071	171.260	170.450
	1.539.838	1.680.363	1.636.641	1.597.102	1.556.024	1.555.887
2.20 openbare orde en veiligheid						
- lasten	307.649	278.734	248.641	247.519	243.839	243.839
- baten	35.888	34.044	25.275	25.275	25.275	25.275
	271.761	244.690	223.366	222.244	218.564	218.564
Totaal lasten programma 2	1.906.108	1.963.924	1.982.163	1.978.692	1.971.123	1.970.176
Totaal baten programma 2	94.509	38.871	122.156	159.346	196.535	195.725
Resultaat voor bestemming	1.811.599	1.925.053	1.860.007	1.819.346	1.774.588	1.774.451
Storting in reserves (+)						
Onttrekking aan reserves (-/-)						
Resultaat na bestemming	1.811.599	1.925.053	1.860.007	1.819.346	1.774.588	1.774.451

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma is € 1.860.007 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 1.982.163 en de totale baten op € 122.156.

Er zijn geen stortingen in en onttrekking aan reserves, zodat het resultaat na bestemming gelijk is aan het resultaat voor bestemming.

2.10 Brandweer en rampenbestrijding

Bij de regionalisering van de brandweer op 1 januari 2014 is desintegratieschade ontstaan. In 2014 is dit volledig ten laste van het begrotingsresultaat gebracht. Vanaf 2015 moet dit, stapsgewijs oplopend, binnen de begroting worden opgelost, waardoor ten opzichte van 2014 een voordeel ontstaat van ongeveer € 40.000 in 2015.

Door invulling van de heroverwegingen 2013 is het resultaat op rampenbestrijding € 6.000 minder nadelig.

2.20 Openbare orde en veiligheid

Door invulling van de heroverwegingen 2013 fase 4 zijn de lasten voor openbare orde en veiligheid € 21.000 lager in 2015.

Meerjarenbegroting 2016-2018

2.10 Brandweer en rampenbestrijding

Bij de reorganisatie van de brandweer op 1 januari 2014 is desintegratieschade ontstaan. In 2014 is dit volledig ten laste van het begrotingsresultaat gebracht. Vanaf 2015 moet dit, stapsgewijs oplopend, binnen de begroting worden opgelost. In 2016 en 2017 neemt hierdoor het negatief resultaat telkens met ongeveer € 40.000 af.

2.20 Openbare orde en veiligheid

Kleine afwijkingen in de bedrijfsvoering als gevolg van invulling taakstelling bedrijfsvoering.

PROGRAMMA 3 ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME

PORTEFEUILLEHOUDER: WETHOUDER BOSCH

Taakgebieden:

Economische aangelegenheden (inclusief bouwgrondexploitatie bedrijfsterreinen), recreatie en toerisme.

Wat willen wij bereiken?

Olst-Wijhe is een aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken. Om werkgelegenheid te bevorderen wordt onderzocht welke nieuwe instrumenten nodig zijn om bestaande en startende ondernemers te faciliteren. Bestaande bedrijven moeten zo goed mogelijk in staat gesteld worden om te vernieuwen of uit te breiden op de bestaande locaties. Het midden- en klein bedrijf wordt gezien als de banenmotor van de economische ontwikkeling in de gemeente.

Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers van de (lokale) economie. De gemeente wil dit faciliteren en stimuleren, maar het zijn vooral ook uitdagingen die door de ondernemers in deze sector uitgewerkt moeten worden tot economische dragers.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. Met betrekking tot stimulering van de lokale economie en het bevorderen van het lokaal ondernemerschap komt de focus vooral te liggen op samenwerking, innovatie en een goede dienstverlening en aandacht voor startende ondernemers en het behoud van de bestaande bedrijvigheid en werkgelegenheid.
2. Het verder ontwikkelen van een toeristisch-recreatieve sector, waarin het recreatieve aanbod rust, ruimte, natuur en cultuur de boventoon voeren;

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- Structuurvisie Olst-Wijhe en Geactualiseerde Toekomstvisie Olst-Wijhe (2011-2020);
- Ontwikkelplan Economische Zaken De lokale economie van Olst-Wijhe (2008-2012);
- Detailhandelstructuurvisie Olst-Wijhe (2008, geactualiseerd 2012);
- Bedrijventerreinvisie 2010-2020;
- Centrumvisie Wijhe (2007);
- Ontwikkelingsplan Recreatie & Toerisme (2008);
- Nota verblijfsrecreatieve voorzieningen (2009), nu geïntegreerd in bestemmingsplan Buitengebied, vastgesteld in 2012);
- Gebiedsgericht project IJsseluiterwaarden Olst 2005-2014.

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	Indicator ¹³	Streefcijfer ¹⁴	Meest recente cijfer
Uitbreiden economische structuur	Uitgifte van bedrijventerrein in 2015	0,5 -1,0 ha.	In 2014 was er geen uitgifte

¹³ ontleend aan waarstaatjegemeente.nl

¹⁴ nog nader in te vullen.

Stimuleren werkgelegenheid	Waar mogelijk betrekken lokale ondernemers bij gemeentelijke aanbesteding		
Tevredenheid winkelaanbod	Winkels voor dagelijkse boodschappen zijn voldoende nabij ¹⁵ .		7,5 in 2012 7,6 in 2010

Wat doen wij in 2015?

ECONOMISCHE ZAKEN

Algemeen

Voor een doelmatige aanpak is essentieel dat er een focus is op activiteiten die effectief bijdragen aan de economische ontwikkeling van de gemeente. Dit betekent dat het beleid en de doelstellingen van de gemeente helder en haalbaar moeten zijn. Ambities op het gebied van de lokale economie zijn voor ons als kleine plattelandsgemeente meestal niet te verwezenlijken, dus is het logisch te kiezen voor een realistische en wat selectieve benadering. In het licht van de huidige ontwikkelingen is een substantiële groei van de economie niet te verwachten. De focus zal daarom nog meer komen te liggen op samenwerking, innovatie en een goede dienstverlening. Ook is er aandacht voor startende ondernemers en het behoud van de bestaande bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daar waar zich kansen voordoen voor nieuwvestiging of uitbreiding van bedrijven, zullen wij die initiatieven zo veel mogelijk ondersteunen.

Regionale samenwerking en innovatie

In 2015 zal de evaluatie en de toekomstverkenning met betrekking tot de economische samenwerking Regio Zwolle afgerond worden. Op basis van deze documenten zal de gemeente Olst-Wijhe definitief besluiten over de voortzetting van de deelname aan de Regio Zwolle. Kennispoort Regio Zwolle maakt onderdeel uit van de Regio Zwolle. Doel van de Regio is intensieve(re) samenwerking tussen de 4 O's (Overheid, Ondernemers, Onderwijs en Onderzoek) in de regio bevorderen.

Startersbeleid

Om werkgelegenheid te bevorderen wordt onderzocht welke nieuwe instrumenten nodig zijn om bestaande en startende ondernemers te faciliteren. Op dit moment is over een mogelijk vervolg van het project 'IkStartSmart' nog weinig bekend.

Detailhandel

Het jaar 2015 zal in het teken staan van de realisatie van het uitvoeringsprogramma van de Detailhandelstructuurvisie. Belangrijk item is de vitaliteit van de winkelcentra Olst en Wijhe. Uitvoeringspunten zijn onder andere:

- Relatiemanagement (communicatie en samenwerking).
- De realisatie van verschillende fysieke aanpassingen in de winkelcentra ;
- Ondersteuning bieden bij de aanpak van leegstand in de winkelcentra;
- Invulling geven aan het aanjaagbudget met betrekking tot de thema's 'fun' en 'profilering'.

2015 staat ook in het teken van de afronding van de uitvoeringsparagraaf van de Detailhandelstructuurvisie. In de loop van 2015 zullen we een evaluatie opstarten.

¹⁵ Nieuwe indicator waarstaatjegemeente.nl 2014

Bedrijventerreinen

Voor de bedrijventerreinen zijn er in 2015 de volgende activiteiten gepland:

Wesepe:

Er zijn nog zes bouwrijpe kavels. De verkoop van de bouw kavels wordt via de digitale gemeentelijke kavelwinkel aangeboden c.q. onder de aandacht gebracht van belangstellenden. Ook wordt door middel van borden concreet aandacht gevestigd op de bouw kavels (voor woningbouw alsmede voor bedrijven) die Wesepe heeft.

De Meente:

Op de Meente Noord is nog 1,6 hectare beschikbaar voor ontwikkeling. Op de Meente Zuid is nog circa 5.000 m² beschikbaar. De kavel(s) worden aangeboden via de digitale gemeentelijke kavelwinkel.

De Enk:

Op de Enk zijn er na de herstructurering nog enkele kavels te koop. De doelstelling van de herstructurering om minimaal 1,5 ha ruimtewinst te realiseren, is behaald. In 2015 wordt ten behoeve van de verkoop van de resterende kavels de marktverkenning voortgezet.

Noordmanshoek

In deze raadsperiode wordt een beslissing genomen over een passende ontwikkeling voor het gebied Noordmanshoek (zie ook programma 8).

Provinciaal glasvezelnetwerk

Door bewoners uit Olst-Wijhe, Deventer en Raalte is SallandGlas opgericht voor de aanleg van snel internet in het buitengebied en de kleine kernen. De gemeente Olst-Wijhe faciliteert SallandGlas. Dit doet zij in samenwerking met de gemeente Deventer en Raalte. Provinciale Staten van Overijssel besloot in 2013 een subsidie en een leenfaciliteit beschikbaar te stellen voor bewonersinitiatieven/netwerkcoöperaties. Daarnaast is een garantstelling door of een lening van de gemeenten nodig. SallandGlas zal een verzoek neerleggen bij de drie gemeenten. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 1,6 tot € 2 miljoen. Na de aanvraag moet hierover besluitvorming door uw raad plaatsvinden. Het is de ambitie van SallandGlas, de gemeenten en de provincie om begin 2015 'de schop in de grond te zetten'.

RECREATIE EN TOERISME

Voor een doelmatige aanpak is essentieel dat er een focus is op activiteiten die effectief bijdragen aan de economische ontwikkeling van de gemeente. Dit betekent dat het beleid en de doelstellingen van de gemeente helder en haalbaar moeten zijn. De nieuwe beleidsvisie Recreatie en Toerisme zal eind 2014 aan uw raad worden voorgelegd met een duidelijk omschrijving van de ambities, de rollen en de taakverdeling. Het rekenkameronderzoek zal als basis dienen voor de nieuwe beleidsvisie. De beleidsthema's uit het Ontwikkelingsplan Recreatie en Toerisme (2008) blijven vooralsnog gehandhaafd, mede gezien het feit dat deze thema's overeenkomen met de thema's uit het meerjarenplan van Salland Marketing en de provinciale thema's. De thema's zijn:

- 'Beleef de IJssel'.
- 'Kunst en Cultuur op niveau'.
- 'Actief Genieten op het Sallandse platteland'.

Prioriteit wordt gegeven aan het thema 'Beleef de IJssel', aangezien de IJssel hét onderscheidend vermogen (het uithangbord) is van de gemeente. Daarnaast zullen er enkele overkoepelende thema's worden vastgesteld. Tevens ligt de focus op het 'vermarkten' en het beleefbaar maken van de bestaande gebiedskwaliteiten, door middel van productontwikkeling, marketing en promotie. Daarbij wordt benadrukt dat de gemeente grotendeels afhankelijk is van derden voor wat betreft de

uitvoering van het beleid. De focus zal daarom nog meer komen te liggen op samenwerking en minder op een uitvoeringsprogramma.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 3 Economie, recreatie en toerisme						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
3.10 Economische aangelegenheden						
- lasten	543.416	720.105	1.332.788	964.005	1.198.009	502.364
- baten	651.046	803.077	1.454.109	1.064.928	1.318.038	561.456
	-107.630	-82.972	-121.321	-100.923	-120.029	-59.092
3.20 Recreatie						
- lasten	170.825	295.941	196.981	195.663	214.381	214.381
- baten	12.085	23.500	10.000	10.000	10.000	10.000
	158.740	272.441	186.981	185.663	204.381	204.381
Totaal lasten programma 3	714.241	1.016.047	1.529.769	1.159.667	1.412.389	716.744
Totaal baten programma 3	663.131	826.577	1.464.109	1.074.928	1.328.038	571.456
Resultaat voor bestemming	51.110	189.470	65.660	84.739	84.351	145.288
Storting in reserves (+)		12.282	37.212	23.717	34.027	3.422
Onttrekking aan reserves (-/-)		54.650	1.400	8.900	1.400	2.000
Resultaat na bestemming	51.110	147.102	101.472	99.556	116.978	146.710

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma is € 65.660 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 1.529.769 en de totale baten op € 1.464.109.

De storting in reserves is geraamd op € 37.212, de onttrekking aan reserves op € 1.400. Het resultaat na bestemming is € 101.472 negatief.

3.10. Economische aangelegenheden

De lasten stijgen ten opzichte van 2014 door het bouwrijp maken van bedrijfsterreinen. De baten zijn in 2015 hoger, doordat in 2015 extra opbrengsten uit verkopen zijn geraamd.

3.20 Recreatie en toerisme

In 2014 zijn hogere lasten geraamd door overhevelde bedragen uit 2013 voor de beleidsvisie recreatie en toerisme. De baten zijn in 2015 lager, doordat in 2014 een incidentele bijdrage van derden is voorzien.

Storting/onttrekking reserves

De hogere storting in 2015 van € 24.930 houdt verband met de jaarlijkse wijziging in uit te geven m2 gronden zoals deze zijn voorzien in de geactualiseerde grondexploitaties (de storting in de reserve bovenwijkse voorzieningen is gebaseerd op het aantal m2 uit te geven gronden) en storting in de onderhoudsreserve dierenverblijf (in 2014 geraamd in programma 6 Welzijn).

De onttrekking aan reserves in 2014 houdt verband met het overgehevelde budget uit 2013 voor de beleidsvisie recreatie en toerisme. De onttrekking is verder gebaseerd op jaarlijkse

onderhoudsbedragen volgens de onderhoudsplanning voor gebouw De Vijverhof (in 2014 geraamd op programma 6 welzijn).

Meerjarenbegroting 2016-2018

3.10 Economische aangelegenheden

De mutaties in het meerjarig verloop van de ramingen economische aangelegenheden houden verband met de fasen waarin de verschillende grondexploitaties bedrijfsterreinen zich bevinden.

3.20 Recreatie en toerisme

De lasten zijn vanaf 2017 hoger door de geplande herinrichting van het Olasfa terrein.

PROGRAMMA 4 DUURZAAMHEID

PORTEFEUILLEHOUDER: WETHOUDER BLIND

Taakgebieden:

Afvalstoffen, Milieutaken en Duurzaamheidsmaatregelen.

Wat willen we bereiken?

Door al jaren in te zetten op duurzaamheid en innovatie heeft onze gemeente een goede reputatie op weten te bouwen. Het doel is enerzijds een schone en gezonde leef- en werkomgeving voor de inwoners te bereiken (zuinig op grondstoffen en beperking van CO₂ uitstoot). Anderzijds is duurzaamheid ook een kans voor economische ontwikkeling, dus voor werkgelegenheid, en voor het verhogen van economisch rendement (lagere energiekosten). Duurzaamheid is een harmonieuze balans tussen de drie elementen People (mensen) - Planet (planeet/milieu) - Profit (opbrengst/winst).

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

Een schone, hygiënische, veilige en duurzame leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting van het milieu.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd, gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Duurzaamheidsvisie en Duurzaamheidsprogramma 2011 – 2015
- Programma Duurzaamheid 2011-2015 (jaarlijks uitvoeringsplan)
- Afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2015
- Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart
- Gebiedsgericht project IJsseluiterwaarden Olst 2005-2014

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	indicator	Streefcijfer	meest recente cijfer
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Reductie CO ₂ t.o.v. 1990	30% vermindering in 2020 t.o.v. 1990	16 % in 2013
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Duurzame energieopwekking in 2020	20% in 2020	4 % in 2013
Afvalinzameling	Afvalinzameling voldoet aan de LAP-2 doelstellingen	Voor het totaal aan huishoudelijk afval het verhogen van de nuttige toepassing van 51% naar 65 % in 2015	68 % in 2013
Afvalinzameling	Verdere reductie van de hoeveelheid restafval	25% reductie ten opzichte van 2008	34 % in 2013
Bodemkwaliteit	De vastgelegde kwaliteit in de bodemkwaliteitskaart	0% verslechtering bodemkwaliteit	

Wat doen wij daarvoor in 2015?

Uitvoering Duurzaamheidsprogramma

Evaluatie en actualisatie Programma duurzaamheid

Op basis van de klimaatscan en de Duurzaamheidsvisie is begin 2011 het Programma Duurzaamheid 2011-2015 door u vastgesteld. Het speerpunt van het beleid ten aanzien van duurzaamheid was energie. Binnen het programma is de focus gelegd op een aantal hoofdthema's:

- A: Gemeentelijke organisatie;
- B: Gebouwde omgeving;
- C: Bedrijvigheid;
- D: Verkeer en Vervoer;
- E: Duurzame energieopwekking;
- F: Duurzame afvalverwerking
- G: Overige activiteiten

De ambitie tot nu toe is om in 2020 aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord te kunnen voldoen. Er moet veel gebeuren om deze ambitie waar te maken, zowel op het vlak van energiebesparing als de productie van duurzame energie. Het vraagt om duidelijke bewuste keuzes naar de toekomst. Het Coalitieakkoord 2014-2018 vermeldt dat de Duurzaamheidsvisie en het duurzaamheidsprogramma in deze raadsperiode worden geactualiseerd. De evaluatie en actualisatie is gepland in 2015 (Programma Duurzaamheid 2015-2020). Daarbij worden ook de aandachtspunten uit het Coalitieakkoord betrokken.

Belangrijk is om de focus helder te krijgen. Waar moet aan gewerkt worden om de ambitie te halen? Leggen we de nadruk op het Klimaatakkoord of wordt Duurzaamheid breder opgepakt. Op welke manier en in welke mate kan de samenleving participeren en komen we verder door juist de samenleving (nog) meer te betrekken.

Energieloket

Het Energieloket wordt in 2015 voortgezet in samenwerking met de gemeente Raalte. De doelstelling is inmiddels gehaald, namelijk 400 premieaanvragen voor isolatie. Toch is het belangrijk om dit project voort te zetten om zodoende optimaal gebruik te maken van de regelingen van de provincie. De provinciale regelingen blijven (voorlopig) bestaan. De premie is het afgelopen jaar bijgesteld door de provincie. De lening bestaat nu ook in een landelijke variant, die minder aantrekkelijk is.

In 2015 (in 2014 opgestart) zal in samenwerking met andere gemeenten in West-Overijssel gewerkt worden aan het energievraagstuk in de bestaande bouw. Dit kan gezien worden als een aanvulling en voortzetting van de bestaande Energieloketten. De VNG-gelden (ondersteuningsstructuur) uit het Energieakkoord worden hiervoor ingezet. Deze zijn bij de VNG aangevraagd en in juli 2014 toegewezen (voor West-Overijssel € 93.031,82 per jaar). Er zijn vier thema's benoemd (voortzetting Energieloket, financiële concepten, energiebesparing kleine woningen en onderwijs en arbeidsmarkt). Belangrijke voorwaarde is dat er met (markt)partijen wordt samengewerkt.

Platform Duurzaamheid

Het Platform Duurzaamheid zal ook in 2015 een vervolg krijgen. Het Platform zal groeien naar een zelfstandige organisatie. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een rechtsvorm (stichting) en een eigen voorzitter en penningmeester aan te trekken (er is al een secretaris). Het Platform heeft op het gebied van Bestaande Bouw en Mobiliteit al acties uitgevoerd. Daarnaast ligt een aantal projectideeën klaar, zoals een deelautoproject. Het Platform zal betrokken worden bij het nieuw op te stellen Duurzaamheidsprogramma 2015-2020.

Groene (auto)rally

Eén van de projecten die door het Platform is uitgevoerd in 2014 is de "Groene (auto)rally". De wens is deze rally ook in 2015 te organiseren in onze gemeente. De evaluatie heeft een aantal leerpunten opgeleverd, waarmee het Platform aan de slag kan.

Duurzame inrichting Noordmanshoek

In 2015 hopen we conform het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid invulling te kunnen geven aan een duurzame inrichting van Noordmanshoek. Op dit moment vinden diverse gesprekken plaats met initiatiefnemers. Het project dat het best bij onze gemeentelijke uitgangspunten past zal verder worden ontwikkeld.

Overige projecten

Naast de specifiek benoemde projecten zal in 2015 aandacht worden besteed aan de lopende projecten die nog niet zijn afgerond. Het gaat hierbij om de volgende projecten:

- Energieprestatieafspraken SallandWonen; (programma van SW loopt tot 31 december 2015).
- Aanpak asbestsanering en verduurzamen bedrijfsdaken (regeling loopt nog door in 2015).
- Verduurzaming sportparken.
- Thema energie in Waboproces (mogelijk via Regionale UitvoeringsDienst).
- Beleid EPC-normering nieuwbouw (EPC in het Bouwbesluit wordt 1 januari 2015 aangescherpt).

Monitoring

In 2015 zullen wij u weer een monitoringsverslag voorleggen, waarin een overzicht wordt gegeven van de stand van zaken van de verschillende projecten en inzicht in de tot nu toe bereikte resultaten ten opzichte van de doelstellingen en ambities, die zijn vastgesteld.

Uitvoering Afvalbeleidsplan 2010-2015

In 2010 is het Afvalbeleidsplan 2010 - 2015 door uw raad vastgesteld. Het Afvalbeleidsplan geeft de koers aan voor het afvalbeleid voor de komende vijf jaar, waarbij het uiteindelijke streven is om in de toekomst een afvalloze samenleving te hebben volgens het Cradle to Cradle principe. De ambitie is om in de periode 2010-2015 tenminste de helft van de herbruikbare fracties gescheiden in te zamelen en nuttig te kunnen hergebruiken. Omgerekend betekent dit een reductiestreven van 25% op de totale hoeveelheid restafval. Daarnaast moet de koers, die ingezet wordt in het Afvalbeleidsplan leiden tot de realisatie van de landelijke doelstellingen en normen uit het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021. Gelet op de scheidingsresultaten tot nu toe doen we het heel goed en hebben we onze doelstellingen met de eerste fase Omgekeerd Inzamelen gehaald.

Op dit moment is er een voorlopig akkoord bereikt over de vergoeding die Nedvang (Nederland Van Afval Naar Grondstof) tot 2018 zal uitbetalen voor de kunststofverpakkingen. Deze vergoeding neemt jaarlijks af om gemeenten een prikkel te geven de gescheiden afvalinzameling steeds efficiënter in te richten. Daarnaast zal over het restafval per 1 januari 2015 een afvalbelasting van € 13,00 per ton moeten worden betaald. Op deze wijze wil de minister een extra prikkel geven om de gescheiden inzameling te optimaliseren. Gelet op deze ontwikkelingen ligt het voor de hand om fase twee van omgekeerd inzamelen in te voeren. Afsproken is dat daarover definitief wordt besloten als onomstotelijk vast staat, dat ook drankkartons en blik gescheiden kunnen worden ingezameld. De ROVA heeft samen met andere afvalinzamelaars een Europese aanbesteding in de markt gezet voor het gescheiden inzamelen, sorteren, verwerken en vermarkten van kunststofverpakkingen, drankkartons en blik. Inmiddels heeft een partij een voorlopige gunning gekregen. De tarieven, die geoffreerd zijn, liggen ruim onder de vergoedingen, die Nedvang zal hanteren en dat ziet er dus gunstig uit. De verwachting is dan ook dat we in 2015 het Omgekeerd Inzamelen tweede fase kunnen uitrollen. Voorafgaande aan de invoering van de tweede fase zal een uitgebreid communicatietraject worden uitgevoerd.

De evaluatie van het Afvalbeleidsplan vindt plaats in 2016.

Zwerfafval

Afgelopen jaar is duidelijk geworden, dat er vanuit het nieuwe Verpakkingenconvenant een tegemoetkoming wordt geboden voor het te verwachten zwerfafval bij afschaffing van het statiegeldsysteem. Nedvang stelt € 1,19 per inwoner beschikbaar voor zwerfafvalprojecten. Er is

dus ruim € 20.000 beschikbaar voor de bestrijding van zwerfafval. In samenwerking met de ROVA (en de aangesloten ROVA-gemeenten) is gezocht naar een goede manier om dit te besteden, waarbij we aansluiten bij de bestaande zwerfafvalprojecten met scholen. Het programma MOOI SCHOON is in september 2014 gestart (de gelden van 2013 en 2014 zijn met succes bij Nedvang aangevraagd) en de projecten lopen de komende jaren, tot 2020, door. In 2015 ligt de nadruk op buurtparticipatie, evenementen en winkelcentra (hotspots).

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) – vergunningverlening

Privatisering Bouw- en woningtoezicht

Momenteel wordt gewerkt aan een wetsvoorstel voor privatisering van het bouw- en woningtoezicht, zij het vooralsnog in een duaal stelsel met naast elkaar private en publieke taakuitoefening. In 2015 zullen wij de consequentie van deze mogelijke regelgeving voor u in beeld brengen.

Wabo toezicht en handhaving

Voor 2015 zal een gezamenlijk Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) worden opgesteld met Deventer en Raalte (DOWR). Een belangrijk onderdeel van het HUP wordt gevormd door de ingevulde planningstool. Hierin is ons bedrijvenbestand opgenomen, die afgezet tegen de in RUD-verband vastgestelde controlefrequenties onze werkvoorraad vormt. Onze toezichthouders zullen in 2015 in RUD¹⁶-verband met name ingezet worden ten behoeve van toezicht en handhaving van agrarische bedrijven binnen het werkgebied van DOWR. Onze inzet is dus specifiek op deze categorie bedrijven.

De overige categorieën bedrijven worden gecontroleerd door gekwalificeerde medewerkers van de partnergemeenten. Deze medewerkers zijn gemandateerd om in onze gemeente toezichtstaken uit te mogen voeren.

Ook in 2015 zullen wij extra aandacht schenken aan energiebesparende mogelijkheden binnen de bedrijven. Binnen de RUD is hiervoor een tijdelijk kennispunt ingericht. De energiebesparingsmogelijkheden worden meegenomen tijdens de reguliere controlebezoeken. Extra formatie is hiervoor dus niet benodigd.

In het eerste kwartaal van 2015 zult u het HUP-jaarverslag 2014 aangeboden krijgen. Het HUP-jaarverslag 2014 maakt onderdeel uit van het WABO-jaarverslag. Het verslag geeft inzicht in de behaalde resultaten ten aanzien van de planning en doelstellingen die in het HUP 2014 zijn opgenomen.

RUD

Op 1 januari 2013 zijn de RUD IJsselland en de RUD Twente officieel in werking getreden. Hoewel het twee aparte RUD's zijn met eigen bestuursovereenkomsten is afgesproken, dat waar mogelijk samenwerking zal worden gezocht. Dat telt ook voor de programmering. Dus, lokaal wat kan, regionaal/provinciaal wat moet.

De netwerk RUD rust qua uitvoering op drie pijlers:

1. ICS (Informatie-, coördinatie en sturingseenheid): de ICS draagt zorg voor planning, coördinatie, informatieverzameling en analyse.
2. Kennispunten: de Kennispunten vervullen op specialistisch terrein een sleutelfunctie, matchen de inzet van de specialisten met het werkaanbod en dragen zorg voor kennisontwikkeling, -ontsluiting en –borging.
3. Partners: de partners zijn de uitvoerders in de regio.

We hebben nu twee jaar ervaring opgedaan met de RUD-IJsselland. Niet alles verloopt nog even soepel en er zijn al veel verbeteringen doorgevoerd. Om te beoordelen waar we nu staan als RUD, is in opdracht van de RUD een evaluatie uitgevoerd door de Universiteit Twente (UT). In het jaarplan 2015 zullen de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie worden meegenomen. Het

¹⁶ Regionale uitvoeringsdienst

jaarplan 2015 zal in het najaar van 2014 worden vastgesteld. In dezelfde bestuursvergadering zal ook een keuze worden gemaakt over het wel of niet verbreden van de RUD per 1 januari 2015 met taken op het gebied van bouwen en ruimtelijke ordening. De keuze, die wordt gemaakt, wordt vervolgens ter besluitvorming voorgelegd aan de colleges van de individuele partners. Na positieve besluitvorming zal worden gestart met de implementatie van een WABO-brede RUD. De volgende aanpassingen zullen gerealiseerd moeten worden:

- Aanpassing van de planningstool op basis van de inmiddels beschikbare verbrede PDC en risicoanalyse;
- Inrichting van een aantal nieuwe kennispunten, zoals:
  - Vergunningverlening bouw;
  - Toezicht en handhaving bouw;
  - Monumenten;
  - Archeologie;
  - Constructieveiligheid;
  - Bouwakoestiek (samenvoegen met het bestaande kennispunt).

De eerste voorbereidingen hiertoe zijn al getroffen.

Om op termijn te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria voor de uitvoering van de VTH-taken heeft iedere partner van de RUD een Verbeterplan opgesteld. In 2015 zal waar mogelijk gezamenlijk in RUD-verband uitvoering worden gegeven aan het Verbeterplan. Uiteindelijk willen we op deze wijze het overeengekomen kwaliteitsniveau behalen en dit binnen de organisatie van de RUD en onze eigen organisatie geborgd hebben.

In 2015 zullen keuzes gemaakt moeten worden hoe de gezamenlijke ICT-infrastructuur eruit gaat zien. De ICT-infrastructuur moet zijn afgestemd met de infrastructuur van de verschillende partners. Dit is een ambitieus project, waarvoor de nodige inspanningen geleverd zullen moeten worden. Elke RUD heeft de verplichting een 24-uur bereikbaarheidsdienst in te stellen. In het voorjaar van 2015 zal deze dienst worden opgericht binnen RUD-IJsselland.

Bodem

AMVB bodemenergie

In 2013 is de AMvB bodemenergie in werking getreden. Dit betekent dat de gemeente gemelde bodemenergiesystemen (aardwarmtesystemen) in kaart dient te brengen. Hierdoor worden gemelde systemen beschermd tegen beïnvloeding van later aan te brengen energiesystemen. De inventarisatie zal in 2015 plaatsvinden. Per 1 januari 2015 treedt het Besluit Registratie Ondergrond (BRO) in werking. Op het moment worden in DOWR-verband de voorbereidingen hiervoor getroffen.

IJsseluiterwaarden

Voor de bodemsanering Olasfa geldt dat de provincie het bevoegd gezag is. We zorgen dat wij op de hoogte blijven van de ontwikkelingen en houden een vinger aan de pols om de belangen van onze burgers te beschermen. Daarnaast houden we toezicht op het naleven van de milieuvergunning. De einddatum van de sanering is eind 2015.

Verontdiepen zandwinplassen

De komende jaren zullen twee zandwinplassen, die deels binnen onze gemeente liggen, worden verontdiept. Hiervoor zal ook grond en slib worden gebruikt dat niet voldoet aan de kwaliteit achtergrondwaarde. Dit is wettelijk gezien toegestaan. Wij zijn geen bevoegd gezag wat betreft het toepassen van de grond, maar zullen hier zoveel mogelijk een vinger aan de pols houden wat betreft de kwaliteit van de grond die zal worden toegepast. Het voorbereidende werk heeft inmiddels zijn aanvang genomen. Dit geldt ook voor het aanleggen van een extra hoogwatergeul voor de IJssel aan de Marlese kant van de IJssel. Ook hier houden we een vinger aan de pols wat betreft het toepassen van vrijkomende grond.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 4 Duurzaamheid						
	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Beleidsproducten						
4.10 Afvalstoffen						
- lasten	1.102.812	1.136.642	1.292.097	1.320.701	1.320.701	1.320.702
- baten	1.278.053	1.310.772	1.466.208	1.494.812	1.494.812	1.494.812
	-175.241	-174.130	-174.110	-174.110	-174.110	-174.110
4.20 Milieutaken						
- lasten	514.575	510.710	477.308	477.442	467.376	470.594
- baten	1.723	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
	512.852	508.210	474.808	474.942	464.876	468.094
4.30 Duurzaamheidsmaatregelen						
- lasten	269.362	414.714	126.958	125.733	121.827	120.490
- baten	67.684	20.308	19.084	17.824	16.526	15.189
	201.678	394.406	107.874	107.909	105.301	105.301
Totaal lasten programma 4	1.886.749	2.062.066	1.896.363	1.923.876	1.909.904	1.911.786
Totaal baten programma 4	1.347.460	1.333.580	1.487.792	1.515.136	1.513.838	1.512.501
Resultaat voor bestemming	539.289	728.485	408.571	408.740	396.066	399.285
Storting in reserves (+)						
Onttrekking aan reserves (-/)		333.815				
Resultaat na bestemming	539.289	394.670	408.571	408.740	396.066	399.285

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma € 408.571 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 1.896.363 en de totale baten op € 1.487.792. Op dit programma zijn geen stortingen in en onttrekkingen aan reserves, zodat het resultaat na bestemming gelijk is aan het resultaat voor bestemming.

4.10 Afvalstoffen

De lasten op afvalstoffen stijgen, omdat de onttrekking uit de egalisatievoorziening afvalstoffen conform het tarievenbeleid in 2015 afneemt. De baten op afvalstoffen laten een stijging zien door de geraamde verhoging van het vaste tarief in 2015.

4.20 Milieutaken

In 2014 zijn hogere lasten geraamd door het overgeheveld budget uit 2013 voor de RUD (Regionale Uitvoeringsdienst). Dit budget is bestemd voor de eenmalige kosten die de verbreding van de RUD met bouwen en ruimtelijke ordening met zich meebrengen.

4.30 Duurzaamheidsmaatregelen

In 2014 zijn budgetten geraamd voor de uitvoering van het Duurzaamheidsprogramma 2011 t/m 2014. Enerzijds zijn het overgeheveld budgetten uit 2013 voor nog niet in 2013 afgeronde projecten, anderzijds betreft het budget voor het vastgestelde Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2014.

Meerjarenbegroting 2016-2018

4.20 Milieutaken

Vanaf 2018 zijn hogere lasten geraamd in verband met de decentralisatie van provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving.

4.30 Duurzaamheidsmaatregelen

De afnemende lasten en baten in 2016 tot en met 2018 zijn het gevolg van aflopende rentelasten en -baten over de verstrekte geldleningen voor zonnepanelen.

PROGRAMMA 5 JEUGD EN ONDERWIJS (INCL. JEUGDZORG)

PORTEFEUILLEHOUDER: WETHOUDER BLIND EN BURGEMEESTER STRIEN

Taakgebieden:

Jeugd- en jongerenwerk, Jeugdgezondheidszorg, Lokaal onderwijsbeleid, Huisvesting onderwijs, Overige onderwijsaanleggen, Speelvoorzieningen en Kinderopvang.

Wat willen we bereiken?

Kinderen in onze gemeente moeten optimale kansen blijven krijgen om zich te ontwikkelen tot gelukkige jongvolwassenen. Ieder kind en jeugdige heeft het recht om op te groeien in een veilige omgeving. Ouders zijn daar in de eerste plaats voor verantwoordelijk. We bieden zorg en ondersteuning van goede kwaliteit aan kwetsbare kinderen en jeugdigen, waardoor ook zij gelijke ontwikkelingsmogelijkheden hebben.

We streven naar de optimale ontwikkeling van kinderen en jongeren door kwalitatief onderwijs en deelname aan sport en cultuur. Kwalitatief onderwijs is de basis om zich te kunnen ontplooiën en een zelfstandige toekomst op te bouwen.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. Voorzien in hulpcontinuïteit in 2015 en 'zachte landing' gedurende 2015 en 2016.
2. Realiseren van integrale samenwerking met als basis een hecht Toegangsteam binnen het gekozen toegangsmodel, operationeel op 1 januari 2015.
3. Het voorzien in voldoende toegeruste ondersteuning binnen de gewenste jeugdhulp, dit volgt uit het regionaal voorstel zorginkoop:
  - a. zorginkoop
  - b. Realiseren van een verbinding tussen de lokale toegang en de regionaal georganiseerde voorzieningen: jeugdzorg, jeugdhulp, gedwongen kader (jeugdreclassering en jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming), Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK), crisis hulp
  - c. Realiseren van een goed werkend AMHK en crisis hulp (in de regio)
4. Vormgeven nieuwe brede welzijnsorganisatie voor Olst-Wijhe, die de sociale cohesie in de buurt versterkt en een belangrijke rol krijgt in het vroegtijdig signaleren, bieden van lichte hulp en ondersteuning, realisatie in 2015.
5. Op langere termijn (vanaf 2018) realiseren van kwalitatief hoogwaardige en doelmatige integrale hulp voor jeugd, geïntegreerd in het sociale domein van Olst-Wijhe.
6. De gemeente beschikt over een pluriform onderwijsaanbod dat aansluit op de behoeften van onze inwoners waarbij gestreefd wordt naar een zo breed mogelijk aanbod van voortgezet onderwijs en de verdere groei van de aanwezige school voor voortgezet onderwijs wordt gefaciliteerd;
7. De gemeente handhaaft de scholen in de kleine kernen vanwege de maatschappelijke functie, zolang de kwaliteit van het onderwijs dat toelaat;
8. Leerlingen uit onze gemeente volgen een compleet onderwijsprogramma zonder verzuim met als uiteindelijke resultaat een startkwalificatie;
9. De gemeente stimuleert inwoners op het gebied van taal en lezen om te voorkomen dat laaggeletterdheid een reden is om niet volwaardig deel te nemen aan onze maatschappij.

Beleidscontext

Onze gemeente streeft naar een samenleving, waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken. Iedere inwoner is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of

haar rol in de maatschappij. De gemeente draagt bij aan een klimaat waarin inwoners zelf en met elkaar in staat zijn om mee te doen aan in onze samenleving.

Onze gemeente moet aantrekkelijk blijven voor jonge gezinnen. Dit betekent dat de woonomgeving aantrekkelijk is met voldoende en kwalitatief sterke voorzieningen en een goed aanbod voor vrijetijdsbesteding. Onze missie is dat alle kinderen veilig kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen tot volwaardige burgers die naar vermogen meedoen in onze maatschappij. Ouders zijn de eerst verantwoordelijke en eerst aangewezen personen voor de opvoeding van hun kinderen en de natuurlijke woon- en leefomgeving van ouders en kinderen is het vertrekpunt. Ouders delen de opvoedtaak met opvoedondersteuners, zoals leerkrachten, leidsters in de kinderopvang en buitenschoolse opvang en trainers van de sportvereniging.

Als gemeente hebben wij de regie over het integrale jeugdbeleid en wij willen met positief jeugdbeleid vorm en inhoud geven aan klimaat waarbinnen ouders, jongeren en professionals het opgroeien en meedoen van het kind op een uitdagende wijze vorm kunnen geven. Positief jeugdbeleid verankert op een duurzame wijze het beleid op het terrein van ruimtelijke ordening (ruimte om te spelen), het onderwijs (ruimte om te leren), sport (ruimte om te bewegen en te presteren), vrijwilligerswerk (ruimte om te ontplooiën), arbeid (ruimte om te participeren) volkshuisvesting (ruimte om te wonen), hulp (ruimte voor ondersteuning) en veiligheid (ruimte om te experimenteren). Onze rol is in eerste instantie het faciliteren en ondersteunen van organisaties en initiatieven. Als het nodig is pakken wij de sturende rol, om organisaties bijvoorbeeld beter te laten samenwerken.

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	indicator	Streefcijfer	meest recente cijfer
Aanbod Voor- en vroegschoolse educatie	Toegankelijk voor doelgroepkinderen	Voor alle doelgroepkinderen	
	Aanmelding alfabetiseringscursus	Iedereen die zich aanmeldt voor een alfabetiseringscursus kan binnen een maand deelnemen	
	Het hebben van een startkwalificatie	In 2014 is het aantal jongeren dat het onderwijs zonder een startkwalificatie verlaat ten opzichte van het schooljaar 2012/2013 lager dan het regionale gemiddelde	

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- Sociale Toekomstvisie 2012 - 2020 (uitvoeringsprogramma 2012 - 2014);
- Beleidsplan transitie en transformatie Jeugdzorg 2015-2019;
- Nota Integraal Jeugdbeleid "Opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe" (vastgesteld in 2013; evaluatie in 2016);
- Notitie Toegang tot zorg en ondersteuning in Olst-Wijhe 2014;
- Beleidsnota Spelen 2011 - 2014 (evaluatie in 2015);

- Preventie- en handavingsplan Integrale aanpak Drank- en Horecawet.
- Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014 -2018 (vastgesteld door college in februari 2014, tussenevaluatie eind 2015);
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, 2011 – 2015 (evaluatie in 2014);
- Nota, “Peuterwerk, notitie over kwaliteit, educatie en samenwerking 2011 – 2014” (evaluatie in 2014);
- Nota “Olst-Wijhe aan het woord, aanvalsplan Laaggeletterdheid in woord en daad” (vastgesteld in 2011);
- Nota Volwasseneneducatie: evaluatie 2004 – 2009 en toekomst 2010 – 2012;
- Beleidskader Opgroeien en opvoeden in Olst-Wijhe (vastgesteld 2012);
- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe (vastgesteld in 2012, nadere uitvoering 2012 e.v.)
- Regeling medegebruik en verhuur schoolgebouwen en –terreinen primair onderwijs gemeente Olst-Wijhe (vastgesteld in 2013, in werking per 2014 e.v.)

Wat doen we daarvoor in 2015?

Zorg voor jeugd

Op 1 januari 2015 treedt de nieuwe Jeugdwet in werking. Hiermee worden we verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van alle vormen van jeugdhulp. Ook hier geldt, dat onze eerste focus ligt op het bieden van continuïteit van zorg aan kinderen en jongeren, die voor 1 januari 2015 een vorm van jeugdhulp ontvingen. Daarnaast is ons team van consultants operationeel om de instroom van nieuwe ondersteuningsvragen op te vangen. Eind 2014 stellen wij een uitvoeringsplan 2015 vast, waarin de verdere activiteiten in het eerste uitvoeringsjaar beschreven zullen worden.

Sport- en cultuurstimulering

De maatschappelijke betekenis van sport wordt onderkend. Sporten draagt bij aan een gezonde levensstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Sport zorgt voor verbroedering, tolerantie en inspiratie. Stimulering van sport is van groot belang, zeker voor jeugd, die niet aan sport doet. Aan het eind van 2015 wordt de Nota Sport- en cultuurstimulering geëvalueerd. Daarbij wordt de vraag betrokken in hoeverre de sportverenigingen de rol met betrekking tot sportstimulering kunnen overnemen. Ook wordt intensievere samenwerking met andere partijen gezocht zoals het MKB en het onderwijs.

Evaluatie beleidsnota Speelruimtebeleid 2011 – 2014

De beleidsuitgangspunten, die in bij vaststelling van de nota “Zo Spelen wij in Olst-Wijhe” in 2011 zijn gemaakt worden geëvalueerd. Hierbij zal speciaal aandacht zijn voor het inkrimpen van het aantal speelvoorzieningen volgens de bezuinigingstaakstelling 2012.

Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet

Verwezen wordt naar de toelichting bij programma 2.

Onderwijshuisvesting

In 2014 is wettelijk geregeld, dat zowel de verantwoordelijkheid als het budget voor het buitenonderhoud van de basisscholen met ingang van 1 januari 2015 wordt overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Voor de gemeente betekent dit, dat enerzijds de kosten van het buitenonderhoud vervallen, maar dat anderzijds de uitkering uit het gemeentefonds met circa € 131.500,- structureel zal worden verlaagd. De gemeente krijgt daarnaast nog te maken met een aanvullende korting van € 200.000,- per jaar (motie Van Haersma Buma); uit landelijk onderzoek is gebleken, dat een aantal gemeenten de gelden voor onderwijshuisvesting niet volledig voor dat doel heeft ingezet.

Het gaat om een wet met aanzienlijke consequenties en risico's voor beide partijen. Om die reden is in 2014 een bestuursopdracht vastgesteld om de gevolgen van de wetswijziging inzichtelijk te maken. Aan de hand van de eindrapportage van de werkgroep "herijking beleid onderwijshuisvesting" zullen, waar nodig, acties in gang worden gezet, zoals bijvoorbeeld een wijziging van de "Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs 2012".

Als onderdeel van het onderzoek worden thema's behandeld, die als input kunnen dienen voor het Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2016 – 2020. In 2015 dient een nieuw IHP vastgesteld te worden, dat inzicht moet geven in een aantal beleidsaspecten en b.v. in demografische ontwikkelingen en de gevolgen daarvoor voor de scholen in onze gemeente. Belangrijk onderdeel van het IHP vormt het financiële kader: wat wordt er op termijn van de gemeente op het gebied van onderwijshuisvesting verwacht en welk budget is daarvoor nodig? Wij zullen daar in de loop van 2015 uitgebreid op terugkomen.

Leerlingenvervoer

In 2014 is het leerlingenvervoer aanbesteed voor een nieuwe contractperiode (2014 – 2016). In 2015 onderzoeken wij hoe we het doelgroepenvervoer na deze contractperiode willen gaan organiseren. We kijken dan nadrukkelijk naar een bundeling van vervoersstromen (leerlingenvervoer en Wmo-vervoer).

Educatie

Vanaf 2015 worden coördinerende gemeenten verantwoordelijk voor de besteding van de educatiemiddelen (aanpak laaggeletterdheid). Er is voor gekozen om voor de verdeling van de middelen aan te sluiten bij de arbeidsmarktregio's. Wij vallen onder de regio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe (de zgn. Stedenhoekvierkant). De gemeenten moeten gezamenlijk een regionaal programma van educatieve voorzieningen opstellen. Apeldoorn zal hierin naar verwachting als coördinator optreden en ontvangt ook voor onze gemeente de educatiemiddelen. Tot 2017 worden deze middelen verstrekt via een tijdelijke specifieke uitkering. Daarna wordt bekeken of de middelen overgaan naar het gemeentefonds.

Vooralsnog worden wij gedwongen onze educatieactiviteiten in te kopen bij ROC Deltion College. Deze gedwongen winkelnering wordt langzaamaan afgebouwd. Op dit moment hebben wij afspraken gemaakt met ROC Deltion College over de inkoop van trajecten voor laaggeletterden. De cursisten hebben de mogelijkheid deze trajecten in het Holstohuis in Olst te volgen. In samenspraak met de regiogemeenten zullen wij hernieuwde afspraken vanaf 2015 moeten maken.

Overige activiteiten 2015:

- Opstellen uitvoeringsprogramma speelruimte 2016.
- Opstellen uitvoeringsprogramma Integrale nota preventie en handhaving Drank- en Horecawet 2016 (zie ook programma 2).
- Leerplicht- en RMC verslag 2014 – 2015

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 5 Jeugd en Onderwijs						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
5.10 Jeugd- en jongerenwerk						
- lasten	222.559	143.012	82.286	67.049	66.617	66.617
- baten		0	0	0	0	0
	222.559	143.012	82.286	67.049	66.617	66.617
5.20 Jeugdgezondheidszorg						
- lasten	578.301	677.404	4.733.351	4.687.711	4.545.935	4.570.933
- baten	21.584					
	556.717	677.404	4.733.351	4.687.711	4.545.935	4.570.933
5.30 Lokaal onderwijsbeleid						
- lasten	281.340	283.752	255.761	241.704	237.148	235.638
- baten	25.652	18.540	22.200	22.200	22.200	22.200
	255.688	265.212	233.561	219.504	214.948	213.438
5.40 Huisvesting onderwijs						
- lasten	1.134.784	831.463	772.702	1.126.936	750.162	749.005
- baten	44.259	5.000	7.500	15.000	15.000	15.000
	1.090.525	826.463	765.202	1.111.936	735.162	734.005
5.50 Overige onderwijs aangelegenheden						
- lasten	668.837	644.264	639.659	637.882	634.461	634.461
- baten	47.104	52.353	52.353	52.353	52.353	52.353
	621.733	591.911	587.306	585.529	582.108	582.108
5.60 Speelvoorzieningen						
- lasten	123.312	93.440	92.738	90.738	90.502	90.502
- baten	3.650	3.650	3.650	3.650	3.650	3.650
	119.662	89.790	89.088	87.088	86.852	86.852
5.70 Kinderopvang						
- lasten	201.360	155.230	106.662	106.466	105.443	104.873
- baten		5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	201.360	150.230	101.662	101.466	100.443	99.873
Totaal lasten programma 5	3.210.493	2.828.565	6.683.159	6.958.486	6.430.267	6.452.028
Totaal baten programma 5	142.249	84.543	90.703	98.203	98.203	98.203
Resultaat voor bestemming	3.068.244	2.744.022	6.592.456	6.860.283	6.332.064	6.353.825
Storting in reserves (+)		309.870	324.870	324.870	324.870	324.870
Onttrekking aan reserves (-/-)		312.171	339.830	701.927	332.258	337.288
Resultaat na bestemming	3.068.244	2.741.721	6.577.496	6.483.226	6.324.676	6.341.407

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat vóór bestemming van dit programma is € 6.592.456 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 6.683.159 en de totale baten op € 90.703. De storting in reserves zijn geraamd op € 324.870 en de onttrekkingen aan de reserves zijn geraamd op € 339.830. Het resultaat ná bestemming is € 6.577.496 negatief.

5.10 Jeugd- en jongerenwerk

De lasten 2015 dalen ten opzichte van 2014 door de invulling heroverwegingen 2013 fase 4 op het professioneel jeugd- en jongerenwerk.

5.20 Jeugdgezondheidszorg

In 2015 zijn de lasten veel hoger, doordat de budgetten voor de nieuwe taken jeugdzorg zijn opgenomen. De middelen van het Rijk voor deze taken maken deel uit van de zogenoemde integratie-uitkering sociaal domein, die als onderdeel van de Algemene Uitkering is geraamd in programma 10. In de komende tijd vindt nog een nadere detaillering plaats van de inzet van deze middelen met als uitgangspunt budgettaire neutraliteit.

5.30 Lokaal onderwijsbeleid

De lasten in 2015 zijn lager door ontwikkelingen in de vaste lasten. Hierbij gaat het met name om lagere schoonmaakkosten op de gymlokalen door een efficiënter gebruik van capaciteit en middelen. Daarnaast is de maatregel uit de Heroverweging 2013 fase 4, bezuiniging op gymlokaal de Nieuwe Coers, ingevuld.

Vanaf 2015 zijn de lasten en baten van gymlokaal de Bongerd samengevoegd met de lasten en baten van Sociaal Cultureel Centrum de Bongerd en overgeheveld naar programma 6 Welzijn.

5.40 Huisvesting onderwijs

De lasten in 2015 zijn lager, naast mutaties op kapitaallasten en andere vaste lasten, vooral op de onderhoudslasten gebouwen. De onderhoudslasten zijn gebaseerd op de vastgestelde onderhoudsplanning 2013 (MOP). De gemeente is vanaf 2015 niet langer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud. Het rijk heeft daarom vanaf 2015 een korting via de Algemene Uitkering verwerkt van € 131.500 (programma 10). Deze korting is op de onderhoudsbudgetten verwerkt.

Om de consequenties van de overheveling van taken voor zowel gemeente als schoolbesturen in beeld te brengen is een bestuursopdracht vastgesteld; de eindrapportage van de hiervoor ingestelde werkgroep "herijking beleid onderwijshuisvesting" is eind 2014 voorzien. In deze rapportage zullen tegelijkertijd thema's worden behandeld, die als input kunnen dienen voor het in 2015 vast te stellen "Integraal Huisvestingsplan 2016 – 2020". Ook zal worden stilgestaan bij de wijziging van de verordening onderwijshuisvesting.

Het verschil in de baten ten opzichte van begrotingsjaar 2014 wordt veroorzaakt door invulling van de Heroverweging 2013 fase 4 waarbij de opbrengsten verhuur leegstand klaslokalen gefaseerd is opgenomen.

5.50 Overige onderwijs aangelegenheden

Geen bijzonderheden

5.60 Speelvoorzieningen

Geen bijzonderheden

5.70 Kinderopvang

De lagere lasten in 2015 zijn het gevolg van de invulling van de maatregel uit de Heroverweging 2011, waarbij de integratie van het peuterspeelzaalwerk in de kinderopvang is voltooid.

Storting/onttrekking aan reserves

Het verschil in onttrekkingen van € 27.659 is voornamelijk toe te schrijven aan het verschil in onderhoudslasten en kapitaallasten voor openbaar en bijzonder basis onderwijs. Daarnaast hebben er eenmalige onttrekkingen in 2014 plaatsgevonden voor asbestsanering k.b.s de Willibrord conform resultaatbestemming 2013 en vervanging gasleiding o.b.s. A. Bosschool.

Meerjarenbegroting 2016-2018

5.10 Jeugd- en jongerenwerk

In 2015 is eenmalig budget beschikbaar gesteld voor inzet op ambulante jongerenwerk. Vanaf 2016 zijn de lasten daarom € 15.000 lager.

5.20 Jeugdgezondheidszorg

De ontwikkeling in het budget vanaf 2016 heeft te maken met de ontwikkeling van de integratie-uitkering sociaal domein, onderdeel jeugd in deze jaren.

5.30 Lokaal onderwijsbeleid

De lasten verschillen van jaar op jaar, omdat voor onderhoud jaarlijks andere bedragen worden geraamd.

5.40 Huisvesting onderwijs

De mutaties in meerjarig perspectief hebben vooral betrekking op wisselende onderhoudsbedragen conform de vastgestelde nieuwe onderhoudsplanning 2013 (MOP).

Op basis van deze geraamde onderhoudsbedragen is de reserve onderwijshuisvesting negatief komen te staan. Dit punt wordt meegenomen bij de eerder genoemde bestuursopdracht.

PROGRAMMA 6 WELZIJN, SPORT EN CULTUUR

PORTEFEUILLEHOUDER : WETHOUDER BOSCH/WETHOUDER ENGBERINK

Taakgebieden:

Welzijn en welzijnsaccommodaties, Sport en sportaccommodaties, Kunst en cultuur.Ouderenbeleid.

Wat willen we bereiken?

Olst-Wijhe is een aantrekkelijke gemeente om te wonen. De inwoners van onze gemeente voelen zich prettig en veilig en er zijn voldoende mogelijkheden om mee te doen aan onze samenleving. Iedere inwoner is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of haar rol in de maatschappij. De inwoners van de twaalf kernen in onze gemeente zorgen er voor dat er een rijk verenigingsleven is voor jong en oud. In de diverse buurt- en dorpshuizen, het Holstohuis en bij de sportaccommodaties worden een breed scala aan activiteiten georganiseerd. De kernen blijven hierdoor levendig en aantrekkelijk om in te wonen. De door raad vastgestelde Sociale Toekomstvisie Olst-Wijhe vormt hiervoor het kader.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. De gemeente draagt zorg voor de instandhouding en de kwaliteit van de primaire voorzieningen binnen dit programma (openbaar bibliotheekwerk; Kulturhusconcept Olst-Wijhe; peuterspeelzaalwerk en jeugd- en jongerenwerk);
2. De gemeente schept randvoorwaarden (in de sfeer van aanbod accommodaties en subsidies) voor de secundaire voorzieningen in onze gemeente op het terrein van sport, kunst en cultuur, oudheidkunde/musea en overige recreatieve voorzieningen waarbij het accent wordt gelegd op participatie door jongeren, gehandicapten en inwoners met een minimuminkomen.

Beleidscontext

Prettig en veilig wonen

In de lijn van de actualisatie van de Sociale Toekomstvisie beogen wij niet langer een verdere uitbreiding van onze woningbouwopgave, maar zetten we daar waar mogelijk in op herstructurering van dorpen en buurten en kleinschalige inbreidingsprojecten. Daarbij gaan we er vanuit dat onze inwoners in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en vitaliteit van hun eigen leef- en woonomgeving. Als het gaat om voorzieningen vinden we het van groot belang dat in iedere kern een ontmoetingsfunctie is. Juist dorps- en buurthuizen vervullen een verbindende rol in dorpen. Wij streven naar behoud en een betere benutting van deze functie. Bij onderwijs-, sport- en culturele voorzieningen vinden wij het vooral van belang dat voldoende kwaliteit geboden kan worden. Door de veranderende bevolkingssamenstelling zullen deze voorzieningen onder druk komen te staan en is een discussie over de vraag of voldoende kwaliteit geboden kan worden onontkoombaar.

Voldoende mogelijkheden tot participatie

Juist door de veranderende rolopvatting van de overheid is het stimuleren, mobiliseren en ruimte bieden aan initiatieven van onderop (inwoners, maatschappelijke organisaties) van groot belang. We hebben in de afgelopen periode steeds gemerkt dat waardevolle initiatieven van onderop succesvol werden door onze waardering te tonen, ruimte te bieden, partijen bij elkaar te brengen of een kleine (start-)subsidie te verlenen.

Onze inzet op dit thema is vooral gericht op het bieden van adequate informatie en advies en het ondersteunen van vrijwilligersinitiatieven.

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	indicator	Streefcijfer	meest recente cijfer
Voorzieningenniveau	in iedere kern een ontmoetingsfunctie	In iedere kern	

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- Sociale Toekomstvisie 2012 - 2020 (vastgesteld in 2013, uitvoeringsprogramma 2012 - 2014).
- Nota Kunst- en Cultuur 2010 – 2013 (vastgesteld in 2010; evaluatie in 2014);
- Notitie “Olst-Wijhe (ont)zorgt, beleid voor mantelzorgers en vrijwilligers in Olst-Wijhe” (vastgesteld in 2012; evaluatie in 2015);
- Evaluatienotitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe (vastgesteld in 2008; evaluatie in 2014);
- Evaluatienotitie Welzijnsfonds (vastgesteld in 2010, evaluatie in 2014);
- Visiedocument sport- en welzijnsaccommodaties gemeente Olst-Wijhe (vastgesteld in 2007, geëvalueerd in 2013);
- Evaluatie sport- en welzijnsaccommodaties gemeente Olst-Wijhe (vastgesteld in 2013);
- Toekomstscenario Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe 2014;
- Startnotitie ‘Kernen in de gemeente Olst-Wijhe: zo doen wij dat!’ (door het college vastgesteld in 2007, geëvalueerd in 2013);

Wat doen we daarvoor in 2015?

Naar een toekomstbestendige bibliotheekfunctie

In februari 2014 is een besluit genomen over de toekomst van de openbare bibliotheekfunctie in onze gemeente. Voor het onderdeel ‘servicepunt in centrum Wijhe’ is vervolgens onder begeleiding van een onafhankelijk procesbegeleider nader onderzoek gedaan. Naar verwachting wordt bij het vaststellen van de gemeenbegroting 2015 hierover een definitief besluit genomen. In 2015 zal het toekomstscenario verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden.

Leefbaarheidsfonds

Het welzijnsfonds vervalt per 2015. De evaluatie van het welzijnsfonds, die in 2014 zou plaatsvinden, heeft om die reden niet plaatsgevonden. Het budget van het welzijnsfonds gaat deel uitmaken van het in 2015 op te richten leefbaarheidsfonds. In het leefbaarheidsfonds worden daarnaast onder andere de volgende beschikbare middelen opgenomen: de subsidies voor de organisaties van plaatselijke belang, het budget voor de dorpsontwikkelingsplannen en het budget voor het onderhoud voor de speelvoorzieningen. Onderzocht wordt of ook andere budgetten overgeheveld kunnen worden naar dit leefbaarheidsfonds.

Bestuurskracht en samenwerking sportverenigingen

In 2014 heeft de Sportraad Olst-Wijhe zijn taken beëindigd. De Sportraad heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de sport, maar de behoefte aan ondersteuning is aan het veranderen. Naar verwachting is in 2015 duidelijk of en hoe we de sportverenigingen kunnen ondersteunen in het samenwerken en het versterken van de bestuurskracht.

Sport- en cultuurstimulering

De maatschappelijke betekenis van sport wordt onderkend. Sporten draagt bij aan een gezonde levensstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Sport zorgt voor verbroedering, tolerantie en inspiratie. Stimulering van sport is van groot belang, zeker voor jeugd, die niet aan sport doet. Aan het eind van 2015 wordt de Nota Sport- en cultuurstimulering geëvalueerd. Daarbij wordt de vraag betrokken in hoeverre de sportverenigingen de rol met betrekking tot sportstimulering kunnen overnemen. Ook wordt intensievere samenwerking met andere partijen gezocht zoals het MKB en het onderwijs.

De nota ouderenbeleid

In 2015 evalueren wij de nota ouderenbeleid en het masterplan Wonen, zorg en welzijn 2011 - 2020. Bij deze evaluaties zullen wij de aandachtspunten uit het coalitieakkoord 2014 – 2017 meenemen: stimulering van zelfredzaamheid en zelfstandig wonen, adequaat woningaanbod voor senioren en participatie in het maatschappelijk leven.

Maatschappelijk vastgoed

In onze visie Sport- en welzijnsaccommodaties staat omschreven, dat beheer en exploitatie van accommodaties bij voorkeur niet in handen van de gemeente ligt. In 2015 wordt gewerkt aan de overdracht van beheer en exploitatie van zwembad De Welters. Uitgangspunt is overdracht per 1 januari 2016.

Daarnaast wordt gekeken, hoe verstandig kan worden omgegaan met leegstand in de accommodaties en de veranderende behoefte aan accommodaties in de gemeente.

We gaan onderzoeken of de ontwikkelingen in de Wmo moeten leiden tot het afsluiten van convenanten met de dorps- en buurthuizen. Met het afsluiten van convenanten kan mogelijk de sociale ontmoeting in de woonkernen worden gestimuleerd.

Evaluatie notitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe

In 2015 staat eveneens de evaluatie van de notitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe gepland. Bij deze evaluatie worden ook de aandachtspunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2017 betrokken; takendiscussie met betrekking tot de Stichting Kulturhus Olst-Wijhe en de uitkomsten van het onderzoek naar maatschappelijk vastgoed betrokken.

Uitvoeringsprogramma Sociale Toekomstvisie

In 2014 hebben vijf uitvoeringsorganisaties een plan ingediend om vanaf 2015 te komen tot één brede welzijnsorganisatie. Deze welzijnsorganisatie is vanaf 2015 operationeel. Dat jaar zullen we ook benutten om tot nieuwe prestatieafspraken met deze organisatie te komen.

Evaluatie nota Kunst en Cultuur 2010-2013

De nota Kunst en cultuur 2010 – 2013 wordt in 2015 geëvalueerd en bijgesteld. De evaluatie hiervan stond aanvankelijk gepland in 2014 maar vanwege de impact, die fase 4 van de heroverwegingsoperatie heeft op het financiële kader voor ons kunst- en cultuurbeleid, en de capaciteit, die dit van zowel onze ambtelijke organisatie als de culturele organisaties heeft gevraagd, is planning van deze evaluatie en de formulering van nieuw beleid aangepast. De beleidsonderdelen 'Cultureel Erfgoed', 'Cultuurtoerisme' en 'Samenwerking' uit bovengenoemde nota hebben een sterke verbinding met recreatie en toerisme. Deze onderdelen worden om die reden in 2014 geëvalueerd en bijgesteld. Ze worden opgenomen in de Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2014-2018, die eind 2014 aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

Cultuurfonds Olst-Wijhe

Het streven is per 1 januari 2015 een Cultuurfonds in onze gemeente op te richten. De op te richten stichting behartigt de belangen van culturele organisaties in onze gemeente. Samenwerking,

nieuwe vormen van financiering en duurzame oplossingen krijgen een plek binnen het Cultuurfonds.

Binnenschoolse cultuureducatie primair onderwijs

Vanaf 2013 nemen wij deel aan de provinciale regeling Cultuur aan de Basis 2013 t/m 2016. Vanuit deze regeling ontvangen wij van de provincie € 4.875,- per jaar om er voor te zorgen, dat cultuureducatie verankerd wordt binnen het onderwijscurriculum. Onze gemeente heeft, onder voorbehoud dat bij de vaststelling van de gemeentebegroting niet bezuinigd is op cultuureducatie, hierover meerjarige afspraken met de provincie gemaakt.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 6 Welzijn						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
6.10 Welzijn en welzijnsaccommodaties						
- lasten	785.179	549.806	556.644	560.195	587.323	574.195
- baten	186.590	12.357	19.154	19.154	19.154	19.154
	598.589	537.449	537.490	541.041	568.169	555.041
6.20 Sport en sportaccommodaties						
- lasten	2.056.457	2.137.508	1.976.142	1.989.253	1.790.421	1.765.134
- baten	415.853	416.160	400.605	397.302	391.999	386.696
	1.640.604	1.721.348	1.575.537	1.591.951	1.398.422	1.378.438
6.30 Kunst en cultuur						
- lasten	699.213	692.099	584.289	574.289	564.551	561.901
- baten	47.298	41.162	41.483	41.456	36.643	36.643
	651.915	650.937	542.806	532.833	527.908	525.258
Totaal lasten programma 6	3.540.849	3.379.414	3.117.074	3.123.737	2.942.295	2.901.231
Totaal baten programma 6	649.741	469.679	461.242	457.912	447.796	442.493
Resultaat voor bestemming	2.891.108	2.909.735	2.655.832	2.665.824	2.494.499	2.458.738
Storting in reserves (+)		202.832	216.430	216.430	216.430	216.430
Onttrekking aan reserves (-/-)		114.194	103.682	315.483	168.544	142.974
Resultaat na bestemming	2.891.108	2.998.373	2.768.580	2.566.771	2.542.385	2.532.194

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat vóór bestemming van dit programma is € 2.655.832 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 3.117.774 en de totale baten op € 461.242. De storting in reserves zijn geraamd op € 216.430 en de onttrekkingen aan de reserves zijn geraamd op € 103.682. Het resultaat ná bestemming is € 2.768.580 negatief.

6.10 Welzijn en welzijnsaccommodaties

De lasten zijn in 2015 per saldo iets hoger door een aantal factoren, waaronder mutaties in de onderhoudslasten. De wettelijk verplichte maatschappelijke stage voor het voortgezet onderwijs is met ingang van 2015 afgeschaft. De middelen, die hiervoor ontvangen en doorbetaald werden aan de SKOW (Kulturhusconcept) voor de bekostiging van de bemiddelingsfunctie, zijn vervallen. De lasten en baten gymlokaal de Bongerd (programma 5) zijn toegevoegd aan die van SCC de

Bongerd. Door de sluiting van het dorps huis 't Olde Postkantoor is een deel van de lasten vervallen.

6.20 Sport en sportaccommodaties

De lasten in 2015 zijn lager door mutaties in kapitaallasten, onderhoudslasten en overige vaste lasten. Vanuit de Heroverweging 2013 fase 4 zijn de maatregelen voor IJsbaan Wijhe, accommodatiesubsidie sportverenigingen en sport- en cultuurstimulering verwerkt.

De lagere baten worden veroorzaakt door de lagere rente van een geldlening aan Salland Wonen voor de financiering van sporthal De Lange Slag en door lagere inkomsten in de sport- en cultuurstimulering. Dit wordt deels gecompenseerd door de indexering van de huur en pacht van de horeca in sporthal de Hooiberg.

6.30 Kunst en cultuur

De lasten in 2015 zijn lager door de bezuiniging op cultuur(subsidies) voorkomend uit de Heroverweging 2013 fase 4. Daarnaast is de bezuinigingstaakstelling voor de bibliotheek in de begroting opgenomen. De uitwerking van deze taakstelling is volop in voorbereiding.

Storting/onttrekking aan reserves

Het verschil in de onttrekkingen reserve welzijnsaccommodaties van € 10.512 is voornamelijk toe te schrijven aan fluctuaties in onderhoudsbedragen, die voortkomen uit de meerjaren onderhoudsplanning gebouwen.

Meerjarenbegroting 2016-2018

6.20 Sport en sportaccommodaties

De lasten wijken in 2016 per saldo nauwelijks af van de lasten 2015. Vanaf 2016 is de taakstelling van € 200.000 uit de heroverwegingen fase 4 voor zwembad De Welters verwerkt. Daarnaast zijn de onderhoudslasten voor het zwembad, op basis van de meerjarige onderhoudsplanning, in 2016 € 200.000 hoger ten opzichte van 2015, waardoor er per saldo geen verschil ontstaat. De uitwerking van de taakstelling is volop in voorbereiding en op basis van onderzoek zijn de extra benodigde middelen van € 39.000 in de begroting opgenomen (conform begrotingsbrief 2015).

De overige afwijkingen in meerjarenperspectief worden bepaald door fluctuaties in de onderhoudsbedragen. Vooral in 2017, € 200.000 lagere lasten, is het effect zichtbaar van de hoge onderhoudslasten in 2016 van zwembad De Welters.

PROGRAMMA 7 WERK, INKOMEN EN ZORG

PORTEFEUILLEHOUDER: WETHOUDER ENGBERINK / BURGEMEESTER STRIEN

Taakgebieden:

Bijstandsverlening, werkgelegenheid, minimabeleid, maatschappelijk werk, maatschappelijke ondersteuning, participatie, gezondheidszorg.

Wat willen we bereiken?

De gemeente streeft naar een samenleving, waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken. Iedere inwoner is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of haar rol in de maatschappij. De gemeente draagt bij aan een klimaat, waarin inwoners zelf en met elkaar in staat zijn mee te doen in onze samenleving. De gemeente biedt daarbij zorg en ondersteuning van goede kwaliteit aan kwetsbare inwoners.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. Een optimale zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners zowel economisch als sociaal waarbij de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners voorop wordt gesteld;
2. Hierbij wordt extra accent gelegd bij onze inwoners tot 23 jaar en mensen met beperkingen;
3. De gemeente draagt zorg voor de instandhouding en de kwaliteit van de primaire voorzieningen binnen dit programma (voorzieningen voor ouderen en gehandicapten).

Beleidscontext

Zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners

Op dit thema zullen de landelijke hervormingen op werk, inkomen, zorg en onderwijs een grote inspanning van ons gaan vragen. Wij verwachten dat wij verantwoordelijk gaan worden voor een groot aantal nieuwe ondersteuningstaken.

Belangrijke uitgangspunten bij de uitvoering van deze nieuwe taken zijn:

- *We gaan uit van het gedachtegoed van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo); inzetten op eigen kracht, het benutten van het sociale netwerk en het versterken van algemene of collectieve voorzieningen om het beroep op individuele voorzieningen zoveel mogelijk te voorkomen.*
- *We kiezen voor kleinschalige organisaties waarbij sprake is van korte lijnen en gewerkt wordt vanuit het principe "kennen en gekend worden".*
- *We vinden dat er altijd een verbinding tussen formele en informele zorg moet zijn, bij voorkeur per dorp of buurt georganiseerd.*
- *We kijken integraal naar de ondersteuningsvraag van een cliënt en zijn of haar naaste omgeving.*
- *We willen dezelfde kwaliteit van zorg bieden voor minder geld door o.a. de administratieve last te verminderen en bureaucratie te vermijden.*

Om een krachtig en vitaal sociaal beleid voor de komende jaren te realiseren, willen we toe naar één brede, lokaal georganiseerde welzijnsorganisatie. Daarnaast willen we investeren in een excellente communicatie tussen gemeente en inwoners.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota ouderenbeleid 2010 - 2013 (vastgesteld in 2009, evaluatie in 2014);
- Notitie "Olst-Wijhe (ont)zorgt, beleid voor mantelzorgers en vrijwilligers in Olst-Wijhe" (vastgesteld in 2012; evaluatie in 2015);
- Masterplan Wonen, zorg en welzijn 2011-2020 (vastgesteld in 2011, evaluatie in 2014);
- Invoeringsplan Wmo 2015;
- Evaluatie Nota Herziening Wet sociale werkvoorziening (vastgesteld in 2010);
- Evaluatie van de Nota "Olst-Wijhe maakt er werk van" 2008-2011, vastgesteld in 2011;
- Beleidskader Minimabeleid 2013 (vastgesteld in december 2012, evaluatie 2016);
- Sociale Toekomstvisie 2012 – 2020 (vastgesteld in 2013, uitvoeringsprogramma 2012 – 2014);
- Beleidsplan Wmo 2013 – 2016 (vastgesteld in 2013, evaluatie in 2016);
- Beleidskader Jeugd "Opgroeien en opvoeden in Olst-Wijhe" (vastgesteld in 2013, evaluatie in 2016);
- Nota "Olst-Wijhe, gezond en vitaal", lokaal gezondheidsbeleid 2013 - 2016 (vastgesteld in 2013, evaluatie in 2016).

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	indicator	Streefcijfer	meest recente cijfer
Voorzieningsniveau	Aanwezigheid van een ontmoetingsfunctie	In iedere kern	
Voorzieningsniveau	Wonen in een woon-servicegebied	In 2015 woont 50% van onze inwoners in een woonservicegebied	
Maatschappelijke participatie	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de inspanningen van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij	6	
	Alle klanten die een periodieke uitkering van de gemeente ontvangen, moeten een voor hen passend traject volgen	De ontwikkeling van de omvang van het klantenbestand van de gemeente moet positief afwijken van de ontwikkeling in vergelijkbare gemeenten in Nederland	

Wat doen wij in 2015?

Participatiewet

Eén van de drie decentralisaties, die op de gemeente afkomt, betreft de Participatiewet. De Participatiewet moet 1 januari 2015 in werking treden. In nauwe samenwerking met de gemeente Deventer wordt bekeken, welke impact deze wet heeft voor de diverse doelgroepen en wat de beleids- en uitvoeringsmogelijkheden zijn. Het is in ieder geval al duidelijk geworden, dat het onvermijdelijk gaat leiden tot een herstructurering van de Sociale Werkvoorziening en daartoe is er een Herstructureringsplan vastgesteld. Eind 2014 worden het Beleidskader Participatiewet en de noodzakelijke verordeningen aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Tevens zal er dan een besluit moeten worden genomen over de wijze, waarop de Participatiewet zo efficiënt mogelijk uitgevoerd kan worden. Dan zal ook de vraag beantwoord worden welke rol wij gaan spelen in Deventer Werktalent. In 2015 zal het nieuwe vastgestelde beleid worden uitgevoerd.

Maatregelen Wwb

Met ingang van 1 januari 2015 treedt er een aantal wijzigingen binnen de Wet werk en bijstand (Wwb) in werking. Zo wordt onder andere de kostendelersnorm ingevoerd, waarbij de bijstandsuitkering lager wordt naarmate meer personen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning. Verder kan de uitkering worden verlaagd bij ernstige misdragingen van bijstandsgerechtigden tegen uitvoerders van de wet. Verder wordt op het gebied van de re-integratie en arbeidsverplichtingen het maatregelenbeleid aangescherpt. Alle wijzigingen leiden ertoe, dat er voor 1 januari 2015 diverse verordeningen moeten worden aangepast.

Minimabeleid

Eind 2014 wordt er een besluit genomen hoe de extra gelden vanuit het Rijk ten behoeve van het bestrijden van armoede onder kinderen en het tegengaan van schuldenproblematiek worden ingezet. Tevens wordt dan een besluit genomen over een aantal hervormingen binnen het huidige Minimabeleid. In 2015 wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe beleid.

Wmo

Eind 2014 wordt de notitie Toekomststrategie huishoudelijke hulp en de nieuwe Verordening Wmo ter besluitvorming voorgelegd. De notitie Toekomststrategie huishoudelijke hulp is opgesteld om in mogelijke scenario's weer te geven op welke wijze er geanticipeerd kan worden op de forse budgetkorting vanuit het Rijk voor de huishoudelijke hulp. Daarnaast was het gelet op de komst van de aangepaste Wet maatschappelijke ondersteuning, Wmo 2015, noodzakelijk om een nieuwe Verordening Wmo op te stellen. Als er wordt ingestemd met de voorstellen dan wordt hier in 2015 uitvoering aan gegeven.

Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers

Olst-Wijhe wil een gemeente zijn waar mensen naar elkaar omzien: kennen en gekend worden. In onze visie vormen mantelzorgers en vrijwilligers belangrijke steunpilaren in een krachtige samenleving waarin burgers zoveel mogelijk zelfredzaam zijn. Door alle veranderingen in de zorg zullen we steeds meer van hen vragen. Dat kan alleen wanneer we voor voldoende ondersteuning zorgen. Er is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in een goede ondersteuning van deze groepen en in een betere afstemming tussen alle betrokken organisaties. In 2012 is de notitie "Olst-Wijhe (ont)zorgt, beleid voor mantelzorgers en vrijwilligers in Olst-Wijhe" 2012-2016 vastgesteld. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt door verschillende organisaties (stichting WelZijn Olst-Wijhe, stichting Kulturhus Olst-Wijhe en stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel) uitgevoerd. In 2015 wordt samen met hen een uitvoeringsprogramma (2015-2016) opgesteld, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de gevolgen van de landelijke zorgherziening en mogelijke toename van risico's van overbelasting van mantelzorgers en vrijwilligers, incl. effectieve ondersteuning om dit te voorkomen.

Masterplan Wonen, zorg en welzijn (2011-2020)

Zie beleidsbegroting programma 6 Welzijn.

Uitvoering Wmo 2015

Op 1 januari 2015 treedt de vernieuwde Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) in werking. Met de Wmo 2015 worden gemeenten, naast de bestaande taken, ook verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners, die tot die datum via de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Awbz) begeleiding ontvingen. Deze decentralisatie van taken gaat gepaard met forse bezuinigingen vanuit het Rijk.

De uitvoering van de nieuwe taken door onze gemeente zal in het eerste uitvoeringsjaar nog veel extra inzet en aandacht vragen:

- Werkprocessen worden op basis van de praktijkervaring waar nodig bijgesteld;
- Extra aandacht voor communicatie naar onze inwoners en maatschappelijke partners blijft in 2015 noodzakelijk;
- Samenwerking met zorgverzekeraars geven wij verder vorm;
- Alle voormalig ontvangers van AWBZ Begeleiding, die gebruik maken van hun overgangsrecht, worden in 2015 uitgenodigd door de consulenten toegang voor een nieuw vast te stellen arrangement ondersteuning;
- Financiële monitoring/tussenrapportages.

Naast deze werkzaamheden, vooral gericht op de *transitie* van de Wmo, starten we in 2015 ook met de gewenste *transformatie*. Samen met onze maatschappelijke partners (aanbieders zorg en welzijn) nemen we de ontwikkeling van outcome criteria voor de overeengekomen dienstverlening ter hand. Ook het ontwikkelen van algemene voorzieningen voor de lichtste categorie klanten, die nu nog een maatwerkvoorziening krijgt, gaat in 2015 van start.

Overige activiteiten 2015:

- Opstellen Jaarverslag Sociale Zaken 2014
- Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek onder de klanten van de Wmo.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 7 Werk, inkomen en zorg	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Beleidsproducten						
7.10 Werk en inkomen						
- lasten	6.314.869	6.383.892	6.346.737	6.193.518	6.031.759	5.913.462
- baten	5.140.790	5.082.871	2.262.322	2.262.322	2.262.322	2.262.322
	1.174.079	1.301.021	4.084.415	3.931.196	3.769.437	3.651.140
7.20 Maatschappelijk werk						
- lasten	691.628	693.152	583.554	570.601	547.460	547.335
- baten	27.132	62.264	18.160	0	0	0
	664.496	630.888	565.394	570.601	547.460	547.335
7.30 Maatschappelijke ondersteuning						
- lasten	2.579.402	2.818.978	4.761.352	4.709.871	4.633.196	4.627.028
- baten	353.758	301.300	299.100	299.100	299.100	299.100
	2.225.644	2.517.678	4.462.252	4.410.771	4.334.096	4.327.928
7.40 Gezondheidszorg						
- lasten	104.829	137.575	129.819	129.571	129.119	129.119
- baten						
	104.829	137.575	129.819	129.571	129.119	129.119
Totaal lasten programma 7	9.690.728	10.033.597	11.821.462	11.603.560	11.341.535	11.216.945
Totaal baten programma 7	5.521.680	5.446.435	2.579.582	2.561.422	2.561.422	2.561.422
Resultaat voor bestemming	4.169.048	4.587.162	9.241.880	9.042.138	8.780.113	8.655.523
Storting in reserves (+)						
Onttrekking aan reserves (-/-)		21.075				
Resultaat na bestemming	4.169.048	4.566.087	9.241.880	9.042.138	8.780.113	8.655.523

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat vóór bestemming van dit programma is € 9.241.880 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 11.821.462 en de totale baten op € 2.579.582. Er zijn geen stortingen in en onttrekking aan reserves, zodat het resultaat ná bestemming gelijk is aan het resultaat voor bestemming.

7.10 Werk en inkomen

De uitkeringen zijn ten opzichte van 2014 iets hoger door een toename van het aantal cliënten Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW). De lasten voor participatie (voormalig Wsw en participatie) zijn in 2015 verlaagd, omdat het beschikbare budget door de decentralisatie is verlaagd. Het budget voor minimabeleid is verhoogd door de inzet van de Klijnsma-middelen.

De lagere vergoeding van het rijk voor de uitkeringen wordt gecompenseerd door het opnemen van een Incidentele Aanvullende Uitkering (IAU) van € 204.000.

Door de decentralisaties is voor het onderdeel participatie de bestaande rijksvergoeding voor WSW en participatie vanaf 2015 vervallen. Vergoeding voor de uitvoering van de taken participatie (oud en nieuw) loopt met ingang van 2015 via de integratie-uitkering sociaal domein in de Algemene

Uitkering (Programma 10). Dit betekent hier een verlaging van de inkomsten met € 2.962.000. In 2014 zijn bovendien in het verleden gereserveerde middelen ingezet voor uitvoering en participatie.

7.20 Maatschappelijk werk

In 2015 zijn de lasten en baten lager, doordat in 2014 eenmalige budgetten zijn geraamd, onder andere door het overhevelen van budgetten 2013 (invoeringsbudget AWBZ en sociale toekomstvisie). Daarnaast werkt de invulling van de heroverwegingsmaatregel maatschappelijke ondersteuning uit 2013 fase 4 door in 2015.

7.30 Maatschappelijke ondersteuning

De bezuiniging op de integratie-uitkering voor huishoudelijke hulp van € 463.000 in 2015 is in de begroting verwerkt. Ten opzichte van 2014 slechts een afname van de kosten met € 43.000, omdat in de begroting 2014 al rekening is gehouden met een afname van € 420.000 (€ 300.000 inzet dekking begrotingstekort 2014 en € 120.000 voordeel in 1^e berap 2014).

De afschrijving van de investering in hulpmiddelen in 2010 is in 2014 afgerond. In 2014 is hier nog €106.000 voor geraamd. De kosten van de regiotaxi zijn met € 47.000 afgenomen door de invoering van nieuw beleid (maximaal aantal km's per jaar). Voor de overheveling van taken door de decentralisatie zorg is € 2.146.000 opgenomen conform het geraamde budget via de integratie-uitkering sociaal domein in de Algemene Uitkering (programma 10).

7.40 Gezondheidszorg

De lasten zijn in 2015 iets lager. De bijdrage aan de GGD is op basis van de begroting van de GGD aangepast en lager ten opzichte van 2014.

Storting/onttrekking aan reserves

In 2014 heeft er een éénmalige onttrekking plaatsgevonden voor de Sociale Toekomstvisie.

Meerjarenbegroting 2016-2018

7.10 Werk en inkomen

De afname van de kosten in de jaren 2016 tot en met 2018 is met name het gevolg van de rijksbezuiniging op de integratie-uitkering sociaal domein voor het onderdeel participatie.

7.20 Maatschappelijk werk

Geen noemenswaardige afwijkingen.

7.30 Maatschappelijke ondersteuning

De aanvullende bezuiniging op de integratie-uitkering voor huishoudelijke hulp is in 2016 € 154.000. Daarnaast is de ontwikkeling van de integratie-uitkering sociaal domein voor het onderdeel zorg in de jaren 2016 tot en met 2018 verwerkt.

PROGRAMMA 8 DIENSTVERLENING

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN

Taakgebieden:
 Publiekszaken.

Wat willen we bereiken?

Het uitgangspunt is dat het bestuur en de ambtelijke organisatie ten dienste staan van inwoners, bedrijven en instellingen in de gemeente en niet omgekeerd. De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten, waarbij de vraag van de inwoner centraal staat en waarbij de inwoners zoveel mogelijk onafhankelijk van tijd en plaats via één loket de gevraagde producten kunnen betrekken.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten waarbij de vraag van de burger centraal staat en waarbij de burger zoveel mogelijk onafhankelijk van tijd en plaats via één loket de gevraagde producten kan betrekken;
2. De inwoners van de gemeente verstrekken maar één keer hun gegevens c.q. de gemeente vraagt geen gegevens waarover reeds beschikt kan worden (Andere Overheid);
3. De gemeente beschikt over kwaliteitshandvesten en servicenormen met betrekking tot haar dienstverlening;
4. De gemeente participeert actief in de ontwikkeling en investeert in de kwaliteit van het dienstverleningsniveau van derden in onze gemeente en toont zich daarbij een actieve partner.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- Visie doorontwikkeling dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2012-2015;
- Communicatiebeleidsplan 2013-2017.

Indicatoren en streefwaarden:

Doel	Indicator	Streefcijfer	Meest recente cijfer
Efficiënte dienstverlening/ burgervraag centraal/ één loket/tijd en plaats onafhankelijk	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de dienstverlening van de gemeente (over het algemeen)	7	7,7 in 2012 7,8 in 2010
	KCC sluit serviceovereenkomsten af met de backoffice	80% van de klantcontacten aan de telefoon en aan de balie kan KCC zelf direct afdoen	
	De gemeente biedt haar producten en diensten aan op het hoogst potentiële niveau van	80% van de producten	2013: 15 producten

	elektronische afhandelbaarheid		
	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de dienstverlening via de digitale faciliteiten van de gemeente		
	Het KCC doet telefonische klantcontacten rechtstreeks af	80% van de telefonische klantcontacten	2013: 75,5 %
	De fysieke dienstverlening (aan de balie) wordt door het KCC op een zo hoog mogelijk serviceniveau afgedaan	80% van de klantcontacten wordt aan de balie afgedaan	2013: 94,7 %
Gemeente beschikt over kwaliteitshandvesten en servicenormen	Brieven afhandelen binnen de vastgestelde afhandelingstermijn, tenzij de afhandeling wordt vertraagd door externe, niet te beïnvloeden factoren	90% van de brieven binnen de vastgestelde afhandelingstermijn	2013: 88,5 % ¹⁷
Gemeente is actieve partner bij dienstverlening derden	Gemeente sluit serviceovereenkomsten af met externe partners	voor ten minste € 15.000	

Wat doen wij in 2015?

Visie doorontwikkeling dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2012-2015

De huidige visie doorontwikkeling dienstverlening loopt tot en met 2015.

In 2015 evalueren en actualiseren wij de dienstverleningsvisie, inclusief de daaraan gekoppelde doelstellingen. De evaluatie van de visie vindt plaats op basis van de geformuleerde doelstellingen per dienstverleningskanaal. De actualisatie van de visie vindt plaats op basis van de ervaringen en de (landelijke) ontwikkelingen op het terrein van de gemeentelijke c.q. overheidsdienstverlening. Daarbij worden ook de ervaringen van klanten, partners, het Klantcontactcentrum en de organisatie meegenomen.

Dienstverleningsconcept en Kulturhusgedachte

Naast inhoud geven aan de landelijke ontwikkelingen zoeken wij in 2015 verdere samenwerking met externe partijen. Daarmee willen wij inhoud geven aan de heroverwegingstaakstelling met betrekking tot het uitbreiden van het takenpakket van het Klantcontactcentrum.

Operatie BRP (Basisregistratie Personen)

Medio 2016 wordt er meer duidelijk over de planningsdata en de voortgang van het project Operatie BRP (voorheen mGBA). Al geruime tijd wordt er gewerkt aan een moderniseringsslag en de implementatie van een ander landelijk ICT-platform. Binnen het samenwerkingsverband DOWR is de gemeente Deventer trekker van het traject Operatie BRP.

¹⁷ Betreft percentage gehele organisatie

Verkiezingen

Op 1 juli 2014 is de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet worden gemeenten voor het eerst verantwoordelijk voor het organiseren van stembusverkiezingen voor de leden van het algemeen bestuur van de waterschappen. Ook het Kiesbesluit en de Kiesregeling zijn gewijzigd. De waterschapsverkiezingen vinden tegelijkertijd plaats met de verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten, op woensdag 18 maart 2015.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 8 Dienstverlening	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Beleidsproducten						
8.10 Publieksdiensten						
- lasten	439.310	506.420	518.853	492.065	502.356	502.302
- baten	244.736	232.110	261.950	286.950	286.950	286.950
	194.574	274.310	256.903	205.115	215.406	215.352
Totaal lasten programma 8	439.310	506.420	518.853	492.065	502.356	502.302
Totaal baten programma 8	244.736	232.110	261.950	286.950	286.950	286.950
Resultaat voor bestemming	194.574	274.310	256.903	205.115	215.406	215.352
Storting in reserves (+)						
Onttrekking aan reserves (-/-)						
Resultaat na bestemming	194.574	274.310	256.903	205.115	215.406	215.352

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat vóór bestemming van dit programma is € 256.903 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 518.853 en de totale baten op € 261.950. Er zijn geen stortingen in en onttrekkingen aan reserves, zodat het resultaat ná bestemming gelijk is aan het resultaat voor bestemming.

8.10 Publieksdiensten

De lasten in 2015 zijn hoger. Dit wordt onder andere veroorzaakt door wijzigingen in de Kieswet en uitbreiding van de gemeentetaak bij waterschapsverkiezingen. Het verschil in de baten wordt veroorzaakt door gewijzigde tariefstelling bij reisdocumenten hiertegenover staan hogere rijksafdrachten reisdocumenten.

Meerjarenbegroting 2016-2018

8.10 Publieksdiensten

In 2016 is de maatregel uitwerking verdienmodel dienstverlening uit de heroverwegingen 2013 fase 4 verwerkt, waardoor de baten € 25.000 hoger zijn.

Met ingang van 9 maart 2014 worden paspoorten en Nederlandse identiteitskaart (NIK's) voor personen vanaf 18 jaar afgegeven voor een termijn van tien jaar. Daarnaast mogen bij een vermissing van een reisdocument geen administratieve leges meer in rekening worden gebracht. In de meerjarenraming is dit cijfermatig niet tot uitdrukking gebracht omdat de cijfers voor de rijks(leges) voor het begrotingsjaar pas beschikbaar zijn aan het eind van 2014.

PROGRAMMA 9 BESTUUR EN COMMUNICATIE

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN

Taakgebieden:

Bestuursorganen, Voorlichting en communicatie, Bestuursondersteuning.

Wat willen wij bereiken?

Bij dienstverlening is al vermeld dat het bestuur en de ambtelijke organisatie ten dienste staan van inwoners, bedrijven en instellingen in de gemeente. De overheid moet transparant en toegankelijk zijn. Informatie moet makkelijk te vinden zijn. De afstand tussen de gemeente en de inwoners wordt verkleind. Er wordt ook een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners gedaan¹⁸.

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

1. Een democratisch bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.
2. Beleid wordt zoveel mogelijk in samenspraak met burgers, instellingen en bedrijven opgesteld en uitgevoerd
3. Communicatie wordt ingezet om kennis houding en/of gedrag van doelgroepen te beïnvloeden, met als beoogd resultaat een betere wisselwerking tussen het politiek bestuur, de ambtelijke organisatie en de burger, alsmede een duidelijker beeldvorming van de gemeente Olst-Wijhe bij andere relevante doelgroepen.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in landelijke programma's wordt vastgelegd, is gebaseerd op de volgende documenten:

- Communicatiebeleidsplan 2013-2017.

Indicatoren en streefwaarden:

- Tevredenheid burgers en bedrijven over transparantie bestuur waarbij een substantieel positiever beeld ten opzichte van onze benchmark de streefwaarde is.
- Tevredenheid burgers en bedrijven over communicatie gemeente waarbij een hoger cijfer dan onze benchmark de streefwaarde is.
  - toegankelijkheid van de informatie
  - begrijpelijkheid van de informatie
  - actief en tijdig verschaffen van informatie
  - betrokkenheid burger
  - vertrouwen
  - draagvlak

Doel	Indicator	Streefcijfer ¹⁹	Meest recente cijfer
De communicatie met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen wordt optimaal benut ²⁰ .	oordeel burger over duidelijkheid informatie ²¹		7,1 in 2012 7,0 in 2010

¹⁸ Uit Coalitieakkoord 204-2018

¹⁹ nader te bepalen bij de doorontwikkeling van de begroting.

²⁰ uit Coalitieakkoord

	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de wijze waarop de gemeente burgers en organisaties betreft bij (de uitvoering van) het beleid en de samenwerking zoekt		
	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de communicatie en voorlichting vanuit de gemeente		
	oordeel burger over toegankelijkheid informatie		7,2 in 2012 7,1 in 2010

Wat doen wij in 2015?

Uitvoering communicatiebeleidsplan

Bij het vertalen en uitvoeren van de strategische uitgangspunten uit het Communicatiebeleidsplan, zowel intern als extern, richten wij ons in 2015 op:

- de taal van de gemeente;
- het verder verfijnen van burgerparticipatie, waarbij onze inwoners vroegtijdig uitgedaagd worden om mee te denken met vraagstukken, die hen raken;
- een verdere doorontwikkeling van overheidsparticipatie: uitvoering van het gedachtegoed dat we meer moeten streven naar een samenleving, waarin de gemeente participeert bij initiatieven vanuit de gemeenschappen;
- de verdere doorontwikkeling van de digitale dienstverlening (met o.a. de website, social media, apps) met inachtneming van de gedachte om zaken via meerdere kanalen te communiceren;
- de doorontwikkeling van de samenwerking met de kernen, één op één communiceren;
- in samenwerking met onderwijsinstellingen verder uitvoering geven aan de wijze om ook jongeren op een interactieve wijze kennis te laten maken met het openbaar bestuur;
- de communicatie van projecten zoals bij de decentralisaties;
- de interne communicatie.

²¹ indicatoren uit waarstaatjegemeente.nl

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Programma 9 Bestuur en communicatie	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Beleidsproducten						
9.10 Bestuursorganen						
- lasten	1.316.570	1.445.246	1.395.821	1.396.832	1.339.512	1.339.801
- baten	89	0	0	0	0	0
	1.316.481	1.445.246	1.395.821	1.396.832	1.339.512	1.339.801
9.20 Voorlichting en communicatie						
- lasten	383.173	402.967	399.546	397.701	389.045	389.045
- baten						
	383.173	402.967	399.546	397.701	389.045	389.045
9.30 Bestuursondersteuning						
- lasten	1.286.910	1.034.668	1.055.185	993.053	969.823	969.823
- baten	782	1.450	67.950	41.450	41.450	35.950
	1.286.128	1.033.218	987.235	951.603	928.373	933.873
9.40 Bestuurlijke samenwerking						
- lasten	568.759	703.445	711.528	711.528	711.528	711.528
- baten	485.297	625.000	625.000	625.000	625.000	625.000
	83.462	78.445	86.528	86.528	86.528	86.528
Totaal lasten programma 9	3.555.412	3.586.325	3.562.080	3.499.113	3.409.908	3.410.197
Totaal baten programma 9	486.168	626.450	692.950	666.450	666.450	660.950
Resultaat voor bestemming	3.069.244	2.959.875	2.869.130	2.832.663	2.743.458	2.749.247
Storting in reserves (-/-)						
Onttrekking aan reserves (+)						
Resultaat na bestemming	3.069.244	2.959.875	2.869.130	2.832.663	2.743.458	2.749.247

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma is € 2.868.130 negatief. De totale lasten zijn geraamd op € 3.521.080 en de totale baten op € 692.950. Er zijn geen stortingen in en onttrekking aan reserves, zodat het resultaat na bestemming gelijk is aan het resultaat voor bestemming.

9.10 Bestuursorganen

De lasten zijn in 2015 lager. De bestaande kosten wachtgeldverplichting voormalige wethouders is in 2015 vervallen. Voor de wachtgeldverplichting wordt in 2014 een voorziening gevormd. Door invulling van de taakstelling bedrijfsvoering, invoering werkkostenregeling en wijziging in de samenstelling van college en raad zijn de kosten voor college, raad en griffie in 2015 per saldo lager. De verwachte afdracht aan de belastingdienst door de invoering van de werkkostenregeling gemeentebreed wordt op programma 10 verantwoord.

9.20 Voorlichting en communicatie

Geen noemenswaardige afwijking ten opzichte van 2014.

9.30 Bestuursondersteuning

Voor 2015 worden lagere kosten voormalig personeel verwacht, doordat vanuit onze gemeente wordt ingezet op het herplaatsen van voormalige medewerkers. Daarnaast zijn er kleine afwijkingen door de invulling van de taakstelling bedrijfsvoering en lagere kapitaallasten gemeentehuis.

9.40 Bestuurlijke samenwerking

De bestuurlijke bijdrage aan de GGD is op basis van de begroting van de GGD aangepast en hoger ten opzichte van 2014.

Meerjarenbegroting 2016-2018

9.10 Bestuursorganen

De huisvestingslasten voor het nieuwe gemeentehuis nemen in 2017 af, omdat de voorbereidingskosten in vijf jaar werden afgeschreven. Dit betekent een lagere doorberekening van huisvestingslasten vanaf 2017.

9.20 Voorlichting en communicatie

Door invulling van de taakstelling bedrijfsvoering en lagere kapitaallasten gemeentehuis zijn de lasten op voorlichting en communicatie vooral in 2017 lager.

9.30 Bestuursondersteuning

In 2016 en 2017 nemen de kosten voor voormalig personeel verder af. Voor 2018 geldt op dit punt per saldo een toename doordat inkomsten wegvallen en weer uitgegaan is van een vast bedrag.

10. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

PORTEFEUILLEHOUDER : WETHOUDER BOSCH

Taakgebieden:

Treasury, Algemene uitkering, Lokale heffingen, Algemene baten en lasten, Saldi kostenplaatsen en Saldo voor/na bestemming.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect:

Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

Beleidskaders:

Het beleid voor dit onderdeel is - naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd- gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota reserves en voorzieningen 2011;
- Treasurystatuut 2007;
- Financiële verordening 2007;
- Controleverordening 2003;
- Onderzoeksverordening 2005;
- Nota weerstandsvermogen 2013.

De Nota reserves en voorzieningen wordt in 2015 herzien.

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN:

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel en wordt berekend naar de plaatselijke situatie. Basis voor deze begroting vormt de meicirculaire 2014 van het Rijk, aangevuld met de effecten uit de septembercirculaire 2014.

Lokale heffingen

De ontwikkelingen op het terrein van de lokale heffingen komen uitgebreid aan de orde in de paragraaf Lokale heffingen.

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte beschrijving van en toelichting op de lokale – niet gebonden – heffingen: de onroerende zaakbelastingen, de hondenbelasting en de toeristenbelasting. Deze heffingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vooraf geen specifiek bestedingsdoel. Het zijn algemene dekkingsmiddelen, die vrij kunnen worden ingezet.

Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende zaakbelastingen

Betreft een eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. In de ramingen 2015 wordt voor de ozb-tarieven uitgegaan van een opbrengststijging. In het financieel meerjarenperspectief is rekening gehouden met een trendmatige aanpassing van de ozb-tarieven van 2% voor 2015. Daarnaast was voor de periode 2013-2016 al uitgegaan van een extra opbrengst van 2% per jaar conform de Kadernota 2013-

2016. Bij de Heroverweging 2012 fase 3 zijn voor de periode 2013 tot en met 2015 de tarieven verhoogd met 1,8% ter compensatie van een lagere rioolheffing.

2. Hondenbelasting

Het tarief voor de hondenbelasting wordt jaarlijks geïndexeerd. Op basis van de door uw raad vastgestelde begrotingsrichtlijnen bedraagt de verhoging 2%. Op basis van het Coalitieakkoord 2014-2018 is de hondenbelasting met ingang van 2016 niet meer geraamd.

3. Toeristenbelasting

De trendmatige verhoging van 2% wordt in het tarief doorgevoerd op het moment, dat het leidt tot een verhoging met € 0,05. Voor de toeristenbelasting geldt de besluitvorming in het kader van de heroverwegingsoperatie in 2011 als uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2015 verhoogd naar € 0,50.

Heffingen en rechten

4. Rioolrecht

Ter bekostiging van nieuwe zorgtaken is de verbrede rioolheffing ingevoerd. De nieuwe zorgtaken zijn verwerkt in het door uw raad in december 2010 vastgestelde Verbrede gemeentelijk rioleringsplan (VGRP). Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is, dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

5. Afvalstoffenheffing

De tarieven zijn gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is, dat de heffing 100% kostendekkend is.

6. Overige leges, rechten en tarieven

De opbrengsten van de leges en overige rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen worden trendmatig verhoogd met 2%.

Financiering

In de gemeentewet is een afzonderlijke financieringsparagraaf voorgeschreven. Deze paragraaf vormt een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Kortheidshalve wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 paragraaf 4.

Onvoorziene uitgaven

Voor "onvoorziene" uitgaven is in de begroting een bedrag opgenomen van € 41.225.

Saldi kostenplaatsen

Gemeentelijke organisatiekosten worden door middel van (hulp)kostenplaatsen en urenverdeelmodel doorberekend aan de producten. De saldi, die hierdoor ontstaan op de verschillende kostenplaatsen worden conform voorschrift verantwoord op 1.10 Algemene dekkingsmiddelen, saldi kostenplaatsen.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Beleidsproducten	Rekening 2013	Raming 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
10.10 Treasury						
- lasten	10.426	10.426	10.595	10.595	10.595	10.595
- baten	541.669	433.728	373.748	365.181	374.956	384.760
	-531.243	-423.302	-363.153	-354.586	-364.361	-374.165
10.20 Algemene uitkering						
- lasten		26.053	-144.141	-18.767	-18.767	-18.767
- baten	14.834.795	15.305.908	22.859.096	22.695.055	22.271.059	22.026.950
	-14.834.795	-15.279.855	-23.003.237	-22.713.822	-22.289.826	-22.045.717
10.30 Lokale heffingen						
- lasten	298.033	291.599	291.260	287.264	286.969	286.969
- baten	3.663.601	3.893.025	4.158.522	4.113.522	4.134.522	4.156.522
	-3.365.568	-3.601.426	-3.867.262	-3.826.258	-3.847.553	-3.869.553
10.40 Algemene baten en lasten						
- lasten	361.870	583.146	473.851	498.986	513.790	538.790
- baten	9.476	442.125	474.106	272.629	245.930	245.930
	352.394	141.021	-255	226.357	267.860	292.860
10.50 Saldi kostenplaatsen						
- lasten	655.880	1.154.313	874.297	632.158	484.806	466.278
- baten	1.063.287	1.019.906	1.054.469	950.684	893.450	859.582
	-407.407	134.407	-180.172	-318.526	-408.644	-393.305
Subtotaal lasten algemene dekkingsmiddelen	1.326.209	2.065.537	1.505.862	1.410.237	1.277.392	1.283.864
Subtotaal baten algemene dekkingsmiddelen	20.112.828	21.094.692	28.919.940	28.397.071	27.919.916	27.673.744
	-18.786.619	-19.029.155	-27.414.078	-26.986.834	-26.642.524	-26.389.880
Resultaat voor bestemming						
10.60 Saldo voor/na bestemming						
- lasten	1.643.191	1.652.520	949.022	890.700	881.122	867.212
- baten	4.653.719	3.231.449	973.861	1.507.587	718.469	670.831
	-3.010.528	-1.578.929	-24.839	-616.887	162.653	196.381
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	2.969.400	3.718.057	2.454.884	2.300.937	2.158.514	2.151.076
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	24.766.547	24.326.141	29.893.801	29.904.658	28.638.385	28.344.575
Resultaat na bestemming	-21.797.147	-20.608.084	-27.438.918	-27.603.721	-26.479.871	-26.193.499

Toelichting

Begroting 2015

Het resultaat voor bestemming van dit programma is € 27.414.078 positief. De totale lasten zijn geraamd op € 1.505.862 en de totale baten op € 28.919.940.

De stortingen in reserves zijn totaal geraamd op € 949.022 en de onttrekkingen aan de reserves zijn totaal geraamd op € 973.861. Het resultaat ná bestemming is € 27.438.918 positief.

10.10 Treasury

De ROVA heeft de winst lager genormeerd, waardoor de dividenduitkering met € 20.000 is verlaagd. Via de doorberekende tarieven van de ROVA aan onze gemeente komt dit voordeel naar ons toe, maar wordt dit verrekend met de inwoners via de afvalstoffenheffing. Door de lagere stand van de reserves is de bespaarde rente op dit saldo € 40.000 lager.

10.20 Algemene uitkering

De Algemene Uitkering is in 2015 ruim € 7,5 miljoen hoger. Dit wordt vooral veroorzaakt door de overheveling van taken voor de drie decentralisaties jeugd, zorg en participatie, waarvoor het budget als integratie-uitkering sociaal domein via de Algemene Uitkering wordt vergoed. Daarnaast zijn de wijzigingen in het accres, aanpassing maatstaven en uitkeringsfactor tot en met de septembercirculaire verwerkt. In 2015 worden de in 2011 tot en met 2014 ontvangen i-NUP gelden voor de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening verrekend.

10.30 Lokale heffingen

De inkomsten uit lokale heffingen zijn in 2015 met € 265.000 gestegen. Naast het effect van de doorberekende 2% prijscompensatie wordt deze toename vooral veroorzaakt door de eenmalige correctie op de tarieven 2014 (onroerende zaakbelasting en rioolheffing).

10.40 Algemene baten en lasten

De algemene lasten en baten laten ten opzichte van 2014 een voordelig resultaat zien. Dit heeft met name te maken met de invulling van de Heroverweging 2013 en de taakstelling bedrijfsvoering en de daarvoor ingezette budgetten van onder andere het budget voor risico's en nieuw beleid.

10.50 Saldi kostenplaatsen

Op saldi kostenplaatsen is aan de lastenkant vooral het effect van de invulling taakstelling bedrijfsvoering zichtbaar. Ook de huisvestingskosten nemen af doordat de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis in 2015 lager zijn. De voorbereidingskosten zijn in vijf jaar afgeschreven zodat de afschrijvingslasten vanaf 2015 lager zijn.

10.60 Storting/onttrekking reserves

Voor een totaal overzicht van de stortingen in en onttrekking aan de reserves wordt verwezen naar hoofdstuk 3.6. Hier wordt alleen de ontwikkeling van de reserves die samenhangen met programma 10 toegelicht, de toelichting op de overige reserves is toegelicht bij de betreffende programma's.

De onttrekking aan de reserve kapitaallasten nieuw gemeentehuis neemt af omdat de kapitaallasten vanaf 2015 lager zijn. De voorbereidingskosten zijn in de jaren 2010 tot en met 2014 (vijf jaar) afgeschreven en voor een groot deel onttrokken aan deze reserve. Met ingang van 2015 komen deze kosten te vervallen en daarmee ook een deel van de dekking via de reserve.

Meerjarenbegroting 2016-2018

10.10 Treasury

De ontwikkeling van de baten in 2016 en volgende jaren hangt samen met de ontwikkeling van reservesaldi en de daarover berekende bespaarde rente.

10.20 Algemene uitkering

Het verschil in lasten in 2016 ten opzichte van 2015 komt door de eenmalige korting op de Algemene Uitkering in 2015 voor het terugbetalen van de i-NUP gelden. Aan de batenkant wordt in 2016 de korting op de integratie-uitkering WMO voor huishoudelijk hulp zichtbaar. In de jaren 2017 en 2018 heeft de lagere uitkering vooral te maken met de rijksbezuiniging op het participatiebudget als gevolg van de verwachte afname van de WSW-populatie.

10.30 Lokale heffingen

Vanaf 2016 is de hondenbelasting afgeschaft, waardoor de inkomsten uit lokale heffingen afnemen. Daarnaast is een lichte stijging van de onroerende zaakbelasting geraamd als gevolg van de verwachte nieuwbouw.

10.40 Algemene baten en lasten

In de jaren 2016 tot en met 2018 wordt fasegewijs de stelpost onderuitputting teruggebracht, waardoor de lasten stijgen. De baten nemen af omdat in de jaren 2016 tot en met 2018 de taakstelling bedrijfsvoering steeds verder wordt ingevuld en de verwachte invulling hier komt te vervallen. Hier tegenover staan de voordelen op saldi kostenplaatsen.

10.50 Saldi kostenplaatsen

De afname in de lasten in de jaren 2016 tot en met 2018 komt door de invulling van de taakstelling bedrijfsvoering in deze jaren. Aan de batenkant nemen de baten af door een afnemend financieringsvoordeel. Vooral in 2016 nemen de baten flink af ten opzichte van 2015 omdat in 2015 gerekend is met 1,6% rente over 'kort' geld, terwijl vanaf 2017 dit rente percentage 2,75% is.

HOOFDSTUK 2 BELEIDSBEGROTING – DE PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN

1. INLEIDING

Algemeen

In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente in 2015 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen. In deze paragraaf is conform artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) informatie opgenomen over de volgende zaken:

- beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- per belastingsoort de verwachte inkomsten;
- een aanduiding van de lokale lastendruk 2015;
- een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid;

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal deel van het te voeren beleid. Zij dienen als instrument om tot afgewogen beslissingen rond de keuzen van (nieuwe) voorzieningen in relatie tot de belastingdruk voor de burgers te komen.

Begripsbepaling

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

Belastingen (bijv. de OZB);

Rechten (bijv. afvalstoffenheffing en rioolheffing);

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De lokale belastingen zijn daarmee bijdragen in de algemene kosten van de gemeente en hebben derhalve een budgettaire functie. Doel ervan is niet anders dan via de belastingen inkomsten te verwerven.

Rechten zijn heffingen voor het gebruik van bepaalde werken of inrichtingen van de overheid. Tegenover de heffing van de burger staat een tegenprestatie van de overheid. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Hieronder valt onder meer de Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft gevolgen voor de jaarlijkse ozb-tariefberekeningen. Voor de ramingen 2015 voor de ozb-tarieven wordt uitgegaan van een opbrengststijging van 2%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie, naast de afspraken uit heroverwegingen. De definitieve tarieven worden in de begrotingsraadsvergadering vastgesteld.

De Beleids- en financiële begroting 2015-2018 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2014-2017, vastgesteld door de raad d.d. 11 november 2013, inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de 1e bestuursrapportage 2014 en geaccordeerde mutaties.

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken

tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. Er zijn onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening. De opbrengsten van de leges en overige rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen worden in 2015 trendmatig verhoogd met 2%. Uitzondering is de rioolheffing, in het Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) is opgenomen, dat deze tarieven voor 2015 stijgen met 3% en een vast bedrag van € 9,00.

Richtlijnen tariefvoorstellen

Bij de tariefvoorstellen is rekening gehouden met een deelbaarheid door 12. In de verordeningen wordt de heffing naar tijdsgelang is geregeld. Het vergemakkelijkt de inning van belastingen bij tussentijdse aanslagoplegging en de terugbetaling van ontheffingen. Hierdoor treden er marginale afwijkingen naar beneden op in de voorgestelde tariefhoogte t.o.v. de begrote 2% tariefstijging.

2.TARIEFONTWIKKELING 2015

Uitgangspunten lastendruk 2015

Voor de lokale heffingen zijn de volgende gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd:

- De Beleids- en financiële begroting 2015-2018 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2014-2017, vastgesteld door de raad d.d. 11 november 2013, inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de 1e bestuursrapportage 2014.
- De trendmatige verhoging van de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen en hondenbelasting bedraagt 2%.
- De toeristenbelasting is overeenkomstig eerdere besluitvorming vastgesteld op € 0,50 per overnachting.
- Ook de tariefgebonden retributies en leges worden trendmatig verhoogd met 2%. Voor tariefgebonden retributies en leges geldt in principe het uitgangspunt om (gefaseerd) te streven naar 100% kostendekking.

Lokale lastendruk 2015

Om een indruk te hebben wat de "lokale lastendruk" is, wordt gekeken wat een huishouden aan gemeentelijke belasting moet betalen. Daarbij worden de voor huishoudens gebruikelijke heffingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing betrokken.

De tariefaanpassingen 2015 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld:

- Uitgegaan is van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning voor 2014 van € 227.000 (bron: waarderingskamer): De berekening van de OZB 2015: Waarde woning € 227.000 x 0,1658% (voorlopig tarief gebaseerd op stand herwaardering 1 juli 2014 naar waardepeildatum 1 januari 2013) is € 376,37. Het te betalen OZB bedrag betreft een voorlopige raming. Afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering 2015 worden de definitieve tarieven in de raadsvergadering van december vastgesteld. Voor het woonlastenoverzicht 2015 heeft dit nauwelijks gevolgen.
- Container voor restafval (240 liter) 8 aanbiedingen (was 11 ledigingen in 2014).
- Container voor GFT afval (140 liter) gratis/nultarief (2014 ook gratis/nultarief).
- Kosteloze kunststofinzameling.
- Een rioolaansluiting met een waterverbruik < 500 m³. Voor 2015 een stijging van 3% en daarnaast een vast bedrag van € 9,00 (basis: oorspronkelijk tarief 2014: € 233,16), gebaseerd op het gemeentelijke rioleringsplan 2011-2015 (VGRP).

Woonlastenoverzicht 2015

	Tarief 2014	In 2015 aangepast met	Tarief 2015	Lastenmutatie
Afvalstoffenheffing (basis)	€ 85,00		€ 112,00	
240 liter (rest)	€ 101,31*	0%	€ 73,68**	
140 liter (gft)	€ 0,00	0%	€ 0,00	
Rioolrecht huishoudens	€ 229,44	8,58%	€ 249,12	deelbaar door 12
Woonlasten gebruiker	€ 415,75		€ 434,80	4,6%
OZB eigendom	€ 356,84	5,47%	€ 376,37	
Woonlasten gebruiker / eigenaar	€ 772,59		€ 811,17	5,0%

*11 ledigingen

**8 ledigingen (op basis van ervaringscijfers)

In dit voorbeeld stijgt de lastendruk voor de eigen woningbezitter met 5%.
Voor huurders (geen OZB) is de lastenstijging in dit voorbeeld 4,6%.

Sinds enkele jaren bieden steeds meer bedrijven aan om op no-cure-no-pay-basis "gratis" bezwaar te maken tegen WOZ-beschikkingen. Dit is een groeiende groep commerciële bedrijven, die naast het ondersteunen van de burger bij bezwaar tevens gebruik maakt van de in de AWB vastgestelde uitgangspunten voor bezwaar en beroep. Steeds meer burgers laten zich op deze wijze ondersteunen. Hierdoor zien we ook in onze gemeente een lichte toename van bezwaren.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de geraamde kwijtschelding. De kwijtschelding betreft met name de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. Wij hanteren de norm van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan. Er vindt een toets plaats naar het inkomen en het vermogen.

Naar verwachting wordt in 2015 voor een bedrag van per saldo € 75.000 kwijtgescholden. In vergelijking met de geraamde kwijtschelding voor 2014 wordt dit bedrag niet aangepast. Burgers doen in toenemende mate een beroep op kwijtschelding. Vooralsnog wordt ingeschat dat de huidige reservering voldoende is om deze marktwerking op te vangen. Voor de ledigingen wordt slechts beperkt kwijtschelding verleend, zodat er ook voor de minima een prikkel blijft bestaan om bewust met het aanbieden van huishoudelijk afval om te gaan.

Belasting/heffing	Geraamde kwijtschelding in 2015
Kwijtschelding	75.000

3. BELASTINGEN, NADERE TOELICHTING

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De belangrijkste inkomstenbron van de gemeente waarover het gemeentebestuur zelf zeggenschap heeft zijn de onroerende zaakbelastingen (lees verder OZB). De werkelijke opbrengst OZB eigenaren is in overeenstemming met de begrote opbrengst. De opbrengst OZB gebruiker blijft wat achter als gevolg van meer leegstand en gehonoreerde bezwaarschriften dan geraamd.

Voor de OZB is voor 2015 uitgegaan van 2 % stijging in verband met inflatie, 2% stijging in verband met reeds geaccordeerde heroverwegingsmaatregelen en het terugdraaien van de eenmalige opbrengstcorrectie in 2014 volgens het raadsbesluit van 20 januari 2014. Verder is uitgegaan van de (geactualiseerde) toename van de woningvoorraad volgens de begrotingsrichtlijnen 2015-2018. De status van diverse objecten is als volgt:

Aantallen te gebruiken voor bepalen tarief 2015 Olst-Wijhe	
aantal wooneenheden	7237
aantal (niet)-woningen	1064
in aanbouw woningen*	46
in aanbouw niet woning	3
totaal objecten	8350

*Kavels niet in telling meegenomen

De tariefbepaling OZB is afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering 2014. Voor 2015 wordt de waarde bepaald naar het waardeniveau op 1 januari 2014. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van deze waardering wordt het OZB tarief bepaald. De herwaardering voor 2015 is nog niet afgerond. Er is een analyse uitgevoerd op de waardeontwikkeling. Mogelijk wordt deze nog bijgesteld na afronding van de herwaardering. De gemiddelde waardeverandering tussen de vorige waardepeildatum (1-1-2012) en de nieuwe waardepeildatum (1-1-2013) is als volgt:

- woningen, gemiddelde waardeontwikkeling -3,5%
- niet-woningen, gemiddelde waardeontwikkeling -3.5%

De opbrengsten worden geraamd op:

Belasting	Geraamde opbrengst in 2015
OZB eigenaren	3.471.000
OZB gebruik	503.000
Totaal OZB	3.974.000

Baatbelastingen riolering buitengebied

De gemeente heeft wettelijk de mogelijkheid tot het heffen van een baatbelasting wanneer onroerende zaken door het aanbrengen van gemeentelijke voorzieningen zijn 'gebaat'. De belasting wordt geheven van de eigenaar van de onroerende zaak. Onze gemeente kent een baatbelasting voor de riolering van het buitengebied.

Deze van oudsher oude belastingsoorten lopen nog jaren. Echter gezien de tijdsduur, die aan de individuele contracten is verbonden zal de gerealiseerde opbrengst langzaam verminderen.

Riolering buitengebied

Deze van oudsher oude belastingsoorten lopen nog enkele jaren. Echter gezien de tijdsduur, die aan de individuele contracten is verbonden zal de gerealiseerde opbrengst langzaam verminderen.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2015
Baatbelastingen	16.071

n.b. ivm oude overeengekomen contracten geldt hier geen inflatiecorrectie

Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting geldt de besluitvorming in het kader van de heroverwegingsoperatie in 2011 als uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit wordt het tarief in 2015 verhoogd naar € 0,50 (was in 2014: € 0,45).

De toeristenbelasting wordt opgelegd na het lopende boekjaar.

Begin 2014 zijn de belastingplichtigen uitgenodigd aangifte te doen van het aantal overnachtingen in 2013. De aanslagen zijn met dagtekening 31 maart 2014 opgelegd. De werkelijke opbrengst is in overeenstemming met de raming. Het aantal overnachtingen was in 2013 fractioneel hoger dan in 2012 (2012: 137.189 en 2013: 133.036). De opbrengst is in 2013 ten opzichte van 2012 gestegen met € 1.874. Raming 2015: werkelijke overnachtingen 2013 (137.189 x tarief (€ 0,50) = € 68.595.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2015
Toeristenbelasting	68.595

Hondenbelasting

Uit de geraamde belastingtarieven 2014 van het productblad hondenbelasting is ten opzichte van het voorgaande belastingjaar een grotere daling van het aantal honden (1535) waarneembaar dat betrokken is in de hondenbelasting. Het aantal kennels blijft wel gelijk. Deze lichte afname van het aantal honden leidt met de voorgenomen stijging van de tarieven van 2%, tot een lichte daling van de begrote opbrengst 2015.

Uitgangspunt is de hondenbelasting m.i.v. 2016 af te schaffen.

Tarieven 2015 (tarief 2014 + 2 %): 1e hond: 45,00 ; 2e hond € 63,96 ; 3e hond € 75,24 ; kennel € 111,12.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2015
Hondenbelasting	74.000

Reclamebelasting

De reclamebelasting kent in eerste instantie een regulerend karakter. Door openbare aankondigingen die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg te belasten, kan de gemeente het gebruik van reclame reguleren. De opbrengst van de reclamebelasting valt volledig toe aan de algemene middelen. De verantwoordelijkheid voor de besteding van deze middelen ligt bij de gemeenteraad. Met de opbrengst wordt het Ondernemersfonds gevoed. De ondernemersvereniging financiert verbeteringen in het winkelgebied of op een bedrijventerrein. De kern van Wijhe kent een reclameheffing. In nauw overleg met de ondernemersvereniging Wijhe is deze heffing ingevoerd.

In de Langstraat in Wijhe komen steeds meer panden leeg te staan. Dit heeft voor 2014 nog niet geleid tot een derving van de opbrengsten. Voor 2015 is de begroting dan ook niet aangepast.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2015
Reclamebelasting	20.856

4. RECHTEN, NADERE TOELICHTING

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder belastingen. De bestemmingsbelasting wordt geheven van een burger die geacht wordt van bepaalde overheidsuitgaven profijt te hebben en wordt alléén daarvoor gebruikt. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Bij de afvalstoffenheffing is het belastbare feit het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente een inzamelingsplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen die in een particuliere huishouding kunnen ontstaan.

Het vaste basistarief voor de afvalstoffenheffing is verschuldigd bij het gebruiken van een perceel/pand waar de gemeente verplicht is om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Naast het basistarief voor de afvalstoffenheffing is per lediging van een container een bedrag verschuldigd. Dit laatste bedrag is afhankelijk van de grootte van de container. Hoe vaker de container wordt aangeboden, hoe hoger zal het uiteindelijk te betalen bedrag zijn. De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat tarieven 100% kostendekkend zijn en dat een afbouw van de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing plaatsvindt tot een bedrag van € 100.000. Het basistarief voor 2015 wordt op basis van deze uitgangspunten € 112. De variabele tarieven blijven gelijk aan de tarieven van 2014. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk - vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2015 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing om de heffing mogelijk te maken.

Volume container	2014	2015
basistarief	€ 85,-	€ 112,-
240 liter (restafval)	€ 9,21	€ 9,21
140 liter (restafval)	€ 5,63	€ 5,63
240 liter (gft)	Gratis	Gratis
140 liter (gft)	Gratis	Gratis
Plasticafval	Gratis	Gratis

Recht	Geraamde opbrengst in 2015
Afvalstoffenheffing (incl. invorderingsbaten)	1.330.208 ²²

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. Het is toegestaan belasting te heffen voor de kosten van die zorgplicht. De te heffen belasting is bedoeld om de kosten en investeringen te dekken welke gemoeid zijn met het uitvoeren van de volgende taken:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het inzamelen en afvloeien van hemelwater;
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van hoge grondwaterstanden.

Grondslag voor deze belasting is het direct of indirect afvoeren van afvalwater en/of hemelwater op de gemeentelijke riolering. De belastingplichtige is de gebruiker van een eigendom aangesloten op de gemeentelijke riolering. De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het gemeentelijke rioleringsplan.

Ter bekostiging van nieuwe zorgtaken is de verbrede rioolheffing ingevoerd. De nieuwe zorgtaken zijn verwerkt in het door de raad in december 2010 vastgestelde Verbrede gemeentelijk rioleringsplan (VGRP). Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg. In het VGRP is opgenomen dat de tarieven voor 2015 stijgen met 3% en een vast bedrag van € 9,00, het basistarief komt hiermee op € 249,12. In 2015 vindt een herijking van het VGRP plaats.

²² Bedrag exclusief vergoedingen Nedvang.

T.a.v. het rioolaansluitrecht zijn de tarieven gelijk gebleven met 2014. Dit omdat de tarieven gelijkgesteld zijn aan de tarieven Baatbelasting riolering buitengebied. Om uniformiteit en de verordeningen voor de burger inzichtelijk te houden is een nieuwe verordening opgesteld.

Recht	Geraamde opbrengst in 2015
Rioolheffing (basis) (incl. invorderingsbaten)	1.857.319

Leges

Leges gaat om betalingen aan de gemeente voor een door de gemeente uitgevoerde dienst of geleverd product. In de tarieventabel van de legesverordening wordt er onderscheid gemaakt tussen drie titels:

Titel 1: Dienstverlening algemeen

Titel 2: Omgevingsvergunning en bestemmingswijziging

Titel 3: Europese Dienstenrichtlijn

Titel 1 betreft de leges voor reisdocument, rijbewijs, burgerlijke stand, uittreksel uit de basisregistratie personen en enkele kleinere leges.

Titel 2 betreft de leges voor omgevingsvergunning en bestemmingswijziging.

Titel 3 betreft de leges voor evenement, horeca en enkele kleinere leges.

Uitgangspunt voor de leges is voor 2015 een trendmatige verhoging van 2%. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met wettelijk bepaalde legestarieven (zoals voor paspoorten en rijbewijzen) en het feit dat de opbrengsten van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten. Er is in 2014 een onderzoek gestart om meer inzicht te krijgen in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Voor titel 2 en 3 is dit onderzoek inmiddels afgerond en zijn er concrete voorstellen gedaan voor aanpassing van deze leges. De komende maanden zal ook voor titel 1 het onderzoek worden uitgevoerd.

Recht	Geraamde opbrengst in 2015
Leges Wabo	225.000
Leges Bestemmingsplannen	100.000
Secretarieleges burgerzaken	252.950
Leges APV	16.000

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen

Deze heffing heeft betrekking op rechten voor het gebruik van een begraafplaats, voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Bij het bepalen van de tarieven dient de gemeente er rekening mee te houden dat niet meer dan 100% van de kosten kunnen worden verhaald. Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn.

Bij de tariefvoorstellen lijkbezorgingsrechten is rekening gehouden met eventuele gevolgen voortvloeiend uit de gesloten vrijwilligersovereenkomst m.b.t. het onderhoud van de begraafplaats Rust Zacht in Wijhe. Zie hiervoor inhoudelijk de stukken behorend bij het B en W-besluit van 21 mei 2013.

Recht	Geraamde opbrengst in 2015
Begraafrechten	75.000

PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan "de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico's te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie".

Het gaat bij weerstandsvermogen om die risico's die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen. De niet verzekerde risico's hebben, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties. Het is dus zaak voor een gemeente, dat ze zich bewust is van de risico's die ze loopt, en ze beheerst. Het uitsluiten van risico's is echter niet mogelijk. Uw raad heeft in 2013 de Nota Weerstandsvermogen vastgesteld.

Begrip risico

Onder een risico wordt verstaan "het gevaar voor schade of verlies door interne en/of externe omstandigheden". Het gaat hierbij om gevaar, schade en verlies van financiële aard.

Er wordt dus een omschrijving van alle redelijke voorzienbare risico's gegeven waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd (niet volledig kwantificeerbare risico's) of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Risico's gemeente Olst-Wijhe

Voor het verkrijgen van een getrouw beeld van de financiële positie is het nodig inzicht te krijgen in de risico's die niet in de begroting zijn verwerkt.

Er is een drietal categorieën risico's te onderscheiden:

- A. Top 10 Budgettaire risico's;
- B. Risico's grondexploitaties;
- C. Overige risico's.

Voor het continue beheersen van de risico's hanteert de gemeente de cyclus van: identificeren, kwantificeren en risicoweging naar klassen. In deze paragraaf staat de top 10 risico's, de weerstandscapaciteit en de actuele ratio van het weerstandsvermogen.

RISICO'S

A. TOP 10 RISICO'S

Algemene uitkering

Periodiek wordt er "groot onderhoud" gepleegd aan de verdeling van het gemeentefonds om de werkelijke kosten aan gemeentelijke taken aan te laten sluiten met de ijkpunten in het gemeentefonds. Als gevolg van de onderhoudsoperatie wijzigt de (landelijke) omvang van het gemeentefonds niet. Wel worden gelden overgeheveld van clusters onderling. Dit leidt bij individuele gemeenten tot herverdeeffecten. In 2015 vindt de eerste tranche van de herijking van het gemeentefonds plaats welke 75% van het gemeentefonds betreft. Deze verloopt voor de gemeente Olst-Wijhe nagenoeg budgettair neutraal. Met ingang van 2016 zal de tweede fase van de herijking worden doorgevoerd. Effecten (positief en negatief) zullen worden afgetopt tot € 15 per inwoner per jaar. De drempel stijgt dus jaarlijks € 15 per inwoner. Het maximale nadeel in de jaren 2015 t/m 2018 bedraagt op basis van 17.751 inwoners: van € 266.265 (2015) tot € 1.065.060 (2018). Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 266.265 met een zeer grote kans (90%) van voordoen.

Decentralisatie sociaal domein

Met de decentralisatie per 1-1-2015 zijn aanzienlijke bedragen gemoeid. En hoewel het uitgangspunt is om de taken budgettair neutraal uit te voeren, heeft de gemeente wel een zogenoemde leveringsplicht (jeugdzorg) of compensatieplicht (Wmo). Op dit moment zijn de volgende landelijke kortingen bekend (bedragen x € 1,0 miljoen):

- Jeugdzorg - korting van 12,5% (macroniveau €450);
- AWBZ - korting van 25% (macroniveau €1.286);
- Werk - korting (macroniveau €672);
- Wmo (huishoudelijke hulp en hergebruik) - korting van 40% (macroniveau €515)

Het totale financiële gevolg bedraagt landelijk: € 2.923 miljoen. Omgerekend naar het gemeentelijk aantal inwoners (17.751 is 0,1% ten opzichte van Nederland) bedraagt het effect voor Olst-Wijhe €2,9 miljoen. De omvang van deze korting is dermate groot, dat het risico bestaat dat de decentralisatie niet budgettair neutraal kan worden uitgevoerd. Rekening wordt gehouden met 15% van de omvang met matige kans (50%) van voordoen.

Onderhoud wegen

Wij beheren onze wegen volgens de systematiek van rationeel wegbeheer. Volgens deze systematiek wordt op het economisch meest gunstige moment de juiste onderhoudsmaatregelen genomen. Uitstel van de nodige onderhoudsmaatregelen leidt op korte (1-5 jaar) termijn tot duurdere maatregelen. Op dit moment is er een tekort aan budget van € 100.000 jaarlijks om volgens bovenstaande systematiek te werken. Daardoor moeten tussen 3 en 5 jaar duurdere maatregelen genomen worden voor een extra bedrag van € 300.000. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 300.000 met een matige kans (50%) van voordoen. Het actualiseren eind 2014 van het beheersprogramma wegen in combinatie met BGT zal tot nauwkeuriger cijfers leiden.

Wwb

Het aantal Wwb-uitkeringen is gestegen. Het budget is ontoereikend. Door de extra inzet op het laten uitstromen van mensen uit de uitkering wordt geprobeerd om de uitkeringslasten naar beneden te krijgen, maar aangezien het een open-einde regeling betreft, blijft het risico ook aanwezig voor 2014 en verdere jaren. Gelet op de ontwikkeling van enerzijds het BUIG-budget dat wij van het Rijk ontvangen om de uitkeringen van te betalen (daling) en anderzijds de ontwikkeling van de uitkeringslasten in 2014 (stijging) is het aannemelijk dat er ook voor 2014 een Incidentele Aanvullende Uitkering aangevraagd gaat worden. Het bedrag dat hier genoemd wordt, betreft de overschrijding van 110% van het nader indicatieve BUIG-budget over 2014. Hierbij is voor de lasten uitgegaan van de ontwikkelingen in 2014 tot en met augustus 2014. Aangezien het met name voor de komende jaren niet zeker is, vormt dit een risico. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 174.192 met een matige kans (50%) van voordoen.

Implementatie heroverwegingsmaatregelen bedrijfsvoering

De heroverweging op de bedrijfsvoering is fors. Door middel van een formatie- en plaatsingsplan wordt hier op personeelsgebied de komende jaren (tot en met 2017) invulling aan gegeven. Dit leidt tot een duidelijk lagere formatie en daarmee tot lagere loonkosten. Om juridische/ arbeidsrechtelijke en om zorgvuldigheidsredenen kost het enige tijd om hieraan invulling te geven. Ook het enigszins compenseren van pensioenverlies van oudere medewerkers die vervroegd uitreden vereist een voorinvestering. Kosten worden geraamd op € 100.000 voor niet halen taakstelling en € 100.000 voor mogelijke belastingaanslag vervroegd uitgetreden personeelsleden. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 200.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Implementatie heroverwegingsmaatregelen programma's

In de implementatietrajecten bestaat het risico dat bezuinigingen niet volledig kunnen worden gerealiseerd c.q. eenmalig of structureel extra middelen nodig zijn om te kunnen komen tot daadwerkelijke implementatie. Deze risico's hebben betrekking op de programma's. Voor de

berekening van het risico wordt uitgegaan van € 120.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Wsw

Door de afname van de rijkssubsidie per Wsw-er wordt het verschil met de daadwerkelijke loonkosten steeds groter. Het wordt voor de uitvoerende werkvoorzieningsschappen dus ook steeds lastiger om dit op te vangen. Ons eigen Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf Sallcon voert een Herstructureringsplan uit en zij verwacht dat er in ieder geval tot en met 2020 geen extra geld van de gemeente noodzakelijk is. Voor wat betreft de dienstverlening van de Wezo, voor de inwoners die van oudsher daar nog werkzaam zijn, is een inkoopmodel ontwikkeld en gelet op de samenstelling van de doelgroep (veel oudere werknemers met weinig verdien capaciteiten) moeten wij vanaf 2014 meer betalen voor de dienstverlening. Er worden scenario's opgesteld om te bekijken hoe de extra kosten kunnen worden beperkt. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 80.000 met een matige kans (70%) van voordoen.

Organisatierisico's

Met betrekking tot haar eigen organisatie loopt de gemeente continu risico's. Het gaat er dan vooral over of wel de juiste mensen op de juiste plaats zitten en of de organisatie in het geheel haar taken wel aankan. De risico's die hieruit voort kunnen vloeien worden beperkt via een adequaat stelsel van interne controle, het beschrijven en borgen van werkprocessen en het formuleren en bewaken van de HRM gesprekscyclus. Een kleine organisatie kent over het algemeen veel 'solo' functies, functies die door slechts één medewerker worden uitgeoefend. Uitval heeft tot gevolg dat taken onvoldoende worden uitgevoerd. Bij calamiteiten met een hoog overlastrisico voor burgers wordt teruggevallen op afspraken met derden. Het creëren van achtervang leidt onvermijdelijk tot een geringe inefficiëntie in de organisatie, die echter de voorkeur heeft boven externe inhuur. In eerste instantie zal daarbij wel een beroep worden gedaan op de samenwerking in het kader van DOWR en in het verlengde daarvan de Talentenregio. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 100.000 met een kleine kans (30%) van voordoen.

Rente

Het totaal aan jaarlijkse aflossingen op de aangegane langlopende geldleningen bedraagt in de jaren 2015 t/m 2018 jaarlijks ca. 3,5 miljoen. De gemiddelde rentevergoeding over de aangetrokken leningen bedraagt ca. 3,5%. Voor de korte financiering van het financieringstekort wordt structureel een rentepercentage van 2,75% aangehouden. Rekening houdend met een financieringstekort per 1 januari 2015 van € 3 miljoen bedraagt de (jaarlijkse) financieringsbehoefte € 6,5 miljoen. 1% rentestijging leidt tot € 65.000 extra lasten. Gelet op de huidige historisch lage rentetarieven wordt op dit moment de kans als matig geschat. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 65.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Exploitatie maatschappelijk vastgoed

Bij het beheren en exploiteren van een belangrijk deel van het maatschappelijk vastgoed in onze gemeente is sprake van een alliantie tussen gemeente, Stichting Kulturhus Olst-Wijhe en woningcorporatie. De gemeente subsidieert, de stichting verzorgt de exploitatie en de panden Holstohuis, Infocentrum IJssel Den Nul en de sporthallen op het SPOC-park in Wijhe zijn eigendom van de woningcorporatie. Inkomsten uit verhuur van ruimten aan derden maken een belangrijk deel uit van de exploitatie. De inkomsten uit vaste- en losse verhuur nemen af. Een groot deel van de uitgaven (bijv. verschuldigde huur aan de woningcorporatie i.v.m. langlopende huurcontracten) zijn niet of nauwelijks beïnvloedbaar. Vanwege de gedeelde verantwoordelijkheid voor beheer en exploitatie van het maatschappelijk vastgoed in onze gemeente vormen bovenstaande ontwikkeling een risico voor onze gemeente. Vanuit financieel perspectief is het risico € 50.000 met een matige kans (50%) van voordoen. Daarnaast bestaat het risico dat de dienstverlening via het Holstohuis op termijn onder druk komt te staan. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 50.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Risico's	Bedrag
<i>Top 10:</i>	
Algemene uitkering	239.639
Decentralisatie sociaal domein	217.500
Onderhoud wegen	150.000
Wwb	87.096
Implementatie heroverwegingsmaatregelen bedrijfsvoering	100.000
Implementatie heroverwegingsmaatregelen programma's	60.000
Wsw	56.000
Organisatierisico's	30.000
Rente	32.500
Exploitatie maatschappelijk vastgoed	25.000
Subtotaal	997.735
Overige risico's	262.990
Totaal	1.260.725

B. RISICO'S GRONDEXPLOITATIES

Voor de risico's met betrekking tot grondexploitatie geldt een apart regime. De omvang van de risico's worden per exploitatie bepaald en voor voorziene verliezen wordt per exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Het beleid is om het totaal van deze risico's als weerstandsvermogen in de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) aan te houden. Het saldo is als mutatie in de Algemene Reserve verwerkt.

Voor een toelichting van de verschillende risico's wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

C. OVERIGE RISICO'S

Niet alle risico's hebben financiële consequenties, maar hebben wel impact, zoals imagerisico's. De drie belangrijkste zijn:

1. Subsidie grote instellingen/ primaire organisaties

Bij de heroverwegingsoperatie is besloten te korten op subsidies. Over de gevolgen voor de dienstverlening aan de burger vindt overleg plaats met de betrokken instellingen. Wanneer de dienstverlening te zeer terugloopt, bestaat het risico van imagoschade voor college en raad.

2. Leader

Leader staat voor: Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rural en is een Europees programma voor plattelandontwikkeling. Veel Europese plattelandgebieden kennen problemen zoals achteruitgang van de landbouw, vergrijzing van de bevolking, het verdwijnen van allerlei voorzieningen en vermindering van de leefbaarheid in de kernen. De gemeente faciliteert incidenteel initiatieven uit de samenleving. Er blijft een risico bestaan dat het voorzieningenniveau op het platteland minder wordt.

3. Imagerisico's

Als de gemeente op een ongunstige manier in beeld komt, kan dit risico's met zich meebrengen. Hiervoor heeft Olst-Wijhe het Communicatiebeleidsplan 2013-2017 vastgesteld. De naleving hiervan en de controle hierop moet ervoor zorgen dat imagerisico's zich nauwelijks voordoen. Zowel de kans als het financiële gevolg zijn niet te berekenen.

Overige financiële risico's

De overige risico's met een beperkt financieel effect belopen een totaal van € 262.990.

WEERSTANDSCAPACITEIT

Onder weerstandscapaciteit wordt het geheel van middelen en mogelijkheden verstaan, waarmee niet begrote en onverwachte substantiële kosten kunnen worden opgevangen. Het is als het ware een buffer om er voor te zorgen dat het bestaande beleid en voorzieningen niet in gevaar komen, wanneer risico's werkelijkheid worden. De volgende componenten maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit:

Reserve nader te bestemmen middelen

In de exploitatie wordt beschikt over de bespaarde rente uit deze reserve. Het aanwenden (eenmalig) van deze middelen leidt derhalve tot beperkte financiële consequenties, waarvoor verdere maatregelen nodig zijn. Het geraamde saldo van deze reserve bedraagt begin 2015 € 347.804.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

De ratio van het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit}}{\text{Financiële impact risico's bij 90\% zekerheid}}$$

Op grond van de huidige gegevens bedraagt de ratio: 347.804 / 1.260.725 = afgerond 0,28.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de Jaarstukken 2013 hebben wij u uiteengezet dat de ratio van het weerstandsvermogen eind 2013 neerkomt op 0,39, terwijl volgens de door uw raad vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement minimaal een ratio van 1,0 als streefwaarde is aangemerkt. Indien de streefwaarde in enig jaar niet wordt bereikt, wordt volgens de genoemde nota afhankelijk van de grootte van de afwijking een plan voorbereid om het weerstandsvermogen binnen een termijn van drie jaar weer binnen de streefwaarde te krijgen. Gelet op de lage ratio zal het weerstandsvermogen weer op orde gebracht moeten worden door reserves daarvoor beschikbaar te houden. Deze kunnen dan niet aangewend worden voor incidentele uitgaven.

Wij stellen u voor om eerst de nota Reserves en voorzieningen 2011 te herijken en op basis daarvan een besluit te nemen over het op orde brengen van het weerstandsvermogen. Wij komen in 2015 met een voorstel hiervoor.

De reserves bestaan uit algemene reserves en bestemmingsreserves. De algemene reserve (groot ca. € 6,9 miljoen) heeft een structurele inkomensfunctie voor de jaarlijkse exploitatie en is dus niet vrijelijk aan te wenden voor nieuwe investeringen of lasten.

De bestemmingsreserve Investeringsreserve (groot ca. € 1,2 miljoen) kan hiervoor wel worden aangewend, maar kan ook dienen als weerstandscapaciteit (opvang van risico's). Hierbij moet rekening worden gehouden met de tijdelijke inkomensfunctie voor de jaren 2015-2018. Om de ratio voorlopig op de streefwaarde van 1 te brengen moet ca. € 850.000 uit de Investeringsreserve beschikbaar blijven als weerstandsvermogen.

PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. De paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de begroting: uitgaven voor het onderhoud van de kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden c.q. programma's voor.

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient deze paragraaf tenminste de volgende kapitaalgoederen te bevatten:

- wegen;
- riolering;
- water;
- groen
- gemeentelijke gebouwen

In de door onze gemeente beheerde openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor al die activiteiten bestaat de openbare ruimte uit tal van kapitaalgoederen die als volgt gerubriceerd kunnen worden:

- brandweer (materieel);
- infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, speel- en sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt.

Voor het verwezenlijken van de meeste gemeentelijke programma's spelen de kapitaalgoederen een rol. Omdat het onderhouden van de kapitaalgoederen veel geld kost en het uitstellen van onderhoud aanvankelijk niet tot problemen leidt (maar later des te meer), is het van belang er voor te waken dat onderhoud van kapitaalgoederen niet zonder nadere besluitvorming van de raad de sluitpost van de begroting wordt.

Dit wil niet zeggen, dat er geen flexibiliteit is bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De vereiste kwaliteit is daarbij een sterk bepalende factor.

Voor de verschillende categorieën kapitaalgoederen zijn door ons afzonderlijke onderhoudsnota's en onderhoudsplanningen opgesteld. De uitgangspunten voor beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen.

Ten gevolge van de heroverwegingen is er voor onderdelen van de kapitaalgoederen minder budget.

BELEIDSKADER

Het onderstaande beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt gehanteerd.

Omschrijving kapitaalgoed	Beleidskader onderhoud kapitaalgoederen
Wegen	Wegenbeheer: Beheer en onderhoud aan wegen vindt plaats op basis van de door de raad in 2003 vastgestelde Nota Wegbeheer. Dit gebeurt op basis van de landelijk gebruikte systematiek van rationeel wegbeheer van de CROW. Om de twee jaar wordt ons wegennet geheel geïnspecteerd volgens deze systematiek. In 2015 is een inspectieronde gepland. De inspectiegegevens worden verwerkt in ons geautomatiseerd wegbeheersysteem wegen van de Grontmij. Met behulp van deze gegevens en dit programma worden de jaarlijkse onderhoudsplannen vervaardigd. In de begroting zijn de

	<p>heroverwegingsmaatregelen verwerkt. Deze leiden tot temporisering en/of versoering van de uitvoering. Binnen het beschikbare nieuwe budget zal gekeken worden waar accenten gelegd worden in het onderhoudsniveau en waar niet. Veiligheid en verpaupering wordt voorkomen. Uitvoering van onderhoud van wegen heeft prioriteit boven wegconstructies.</p> <p>Reconstructies van wegen: In het rationeel wegbeheer worden wegen beheerd volgens het rationeel wegbeheer tot vijf jaar voor reconstructie. De laatste vijf jaar wordt alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Reconstructies van wegen vinden plaats om uiteenlopende redenen, onder andere vanwege het einde van de levensduur van de gebruikte materialen, vervanging van riolering en verandering van de inrichting door wijziging van de functie van een weg.</p> <p>Ontwikkelingen: In programma 1 staat vermeld welke reconstructies voor 2015 zijn gepland. De budgetten zijn ook verwerkt in programma 1.</p>
Openbare verlichting	<p>Uitgangspunten bij het beheer en onderhoud zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Periodieke controle van de lampen op hun goede werking. Defecte lampen worden vervangen. Uitgangspunt is dat minimaal 97% van onze openbare verlichting brandt. • Verouderde verlichting, masten en armaturen worden vervangen op volgorde van prioriteit, tijdens reconstructies en projectmatig. • Duurzaamheid. In het kader van duurzaamheid passen we armaturen toe met energie zuinige verlichting en een lange levensduur. <p>De budgetten zijn verwerkt in programma 1. In 2015 zullen wij het beleidsplan openbare verlichting actualiseren.</p>
Riolering en water	<p>Naast de zorg voor het inzamelen van afvalwater heeft de gemeente de zorg voor hemelwater en grondwater er bij gekregen. De daaruit voortvloeiende taken zijn geregeld in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2011-2015, dat door uw raad in 2010 is vastgesteld. Het rioleringsplan bevat doelstellingen en maatregelen voor beheer en onderhoud van de riolering en de zorg voor hemel- en grondwater voor de periode 2011-2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzameling van het binnen het gemeentelijk gebied geproduceerde stedelijk afvalwater; • Inzameling en verwerking van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding; • Beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming in het openbaar gebied; • Transport van het ingezamelde stedelijk afvalwater naar een geschikt lozingspunt. <p>De budgetten zijn verwerkt in programma 1.</p>
Kunstwerken	<p>Onder kunstwerken worden verstaan: bruggen, duikers, loswal, steigers en beschoeiingen.</p> <p>Voor de uitvoering van het onderhoud op het niveau "basis" is een budget geraamd. Uitgangspunten bij dit niveau van beheer en onderhoud zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er vindt regulier onderhoud plaats. • Schades worden gerepareerd.

	<ul style="list-style-type: none"> • De brugdekken worden regelmatig gereinigd. • Het dek van de houten bruggen en betonnen bruggen wordt stroef gehouden d.m.v. een coating of slijtlaag. • Leuningen worden regulier geschilderd • Het totaalbeeld heeft een minimale beeldkwaliteit. Ten gevolge van de bezuinigingen besteden we meer aandacht aan veiligheid dan aan het aanzien. (Een stroef brugdek is belangrijker dan mooi geschilderde leuningen); <p>De budgetten zijn verwerkt in programma 1.</p>
Openbaar groen/begraafplaatsen	<p>Het Groenbeleidsplan Olst-Wijhe 2007-2017 is door uw raad in in 2006 vastgesteld. Het groen wordt beheerd op twee beheerniveaus: normaal in de centra en in de woonwijken en een laag niveau op industrieterreinen en randen van de dorpen als overgang naar het buitengebied.</p> <p>Jaarlijks wordt in de begroting over de uitvoering van het groenbeleidsplan gerapporteerd.</p> <p>Het onderhoudsniveau van de begraafplaatsen handhaven we op een hoog niveau. Met het oog op het kostendekkend maken van de begraafplaatsen is in 2014 een nieuw beleids- en beheersplan vastgesteld.</p> <p>De budgetten zijn verwerkt in programma 1.</p>
Straatmeubilair	<p>Voor de uitvoering van een sober beheer en onderhoud is een budget geraamd. Bij het vervangen van borden kijken we vooral naar de functie van de borden en de kwaliteit. De borden kunnen daardoor langer staan dan hun afschrijvingstermijn van 20 jaar. De reflectie is na ca. 15 jaar onvoldoende, maar dit accepteren we. De borden zijn dan in het donker niet meer goed leesbaar.</p> <p>Hetzelfde geldt ook voor het overige straatmeubilair, we vervangen alleen als het echt noodzakelijk is. We kijken naar het element en letten meer op veiligheid dan aanzien.</p> <p>De budgetten zijn verwerkt in programma 1.</p>
Speelterrinen	<p>Het nieuwe beleidskader (Zo spelen wij in Olst-Wijhe) voor de periode 2011-2014 is door uw raad vastgesteld in 2011. Daarin is voortgeborduurd op het beleid uit de voorgaande periode. Een aantal beleidsuitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle speeltoestellen die in beheer van de gemeente zijn worden twee keer per jaar geïnspecteerd. Onderhoud vindt plaats volgens het Attractiebesluit. • In nieuwe woonwijken wordt 3 % van de beschikbare ruimte als speelruimte bestemd. • Het budget voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen is, als gevolg van de heroverwegingsoperatie 2011, met 20% gekort. Deze korting wordt opgevangen door een verruiming van de speelcirkels. Indien speeltoestellen aan vervanging toe zijn, wordt onderzocht of het betreffende speelterrein op grond van deze ruimere speelcirkels verwijderd kan worden. • Onderhoud en beheer wordt uitgevoerd op een sober niveau. • Efficiency in de uitvoering is gerealiseerd door samen met buurgemeente Deventer de inkoop van speeltoestellen en valondergronden aan te besteden. <p>De budgetten zijn opgenomen onder programma 5.</p>
Gebouwen	<p>De gemeente heeft 23 panden in beheer. Voor de in gemeentelijk</p>

	<p>beheer zijnde panden zijn Meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Uitgangspunt is dat de technische staat van de panden conform wettelijke richtlijnen moet zijn/blijven en dat de staat van onderhoud op redelijk/goed niveau moet zijn. De conclusies uit deze MJOP's zijn vertaald naar de begroting en de meerjarenramingen. Na een eerste analyse constateren wij dat er op termijn een gebrek aan evenwicht te zien is tussen het volgens de MJOP's benodigde budget voor onderhoud en het beschikbare budget in de meerjarenramingen. Ook de heroverweging van de afgelopen jaren noopt ons opnieuw kritisch te kijken naar het onderhoudsniveau.</p> <p>In 2015 dient een nieuw Integraal huisvestingsplan onderwijs vastgesteld te worden, die inzicht moet geven in een aantal beleidsaspecten en b.v. in demografische ontwikkelingen en de gevolgen daarvoor voor de scholen in onze gemeente. Belangrijk onderdeel van het IHP vormt het financiële kader: wat wordt er op termijn van de gemeente op het gebied van onderwijshuisvesting verwacht en welk budget is daarvoor nodig? Wij zullen daar in de loop van 2015 uitgebreid op terugkomen.</p> <p>De lasten van de gebouwen zijn verwerkt binnen de verschillende programma's in de begroting.</p>
Brandweermaterieel	<p>Het brandweermaterieel gaat per 1 januari 2014 over naar de Veiligheidsregio IJsselland. De lasten voor de Veiligheidsregio zijn opgenomen onder programma 2.</p>

PARAGRAAF 4 FINANCIERING

INLEIDING

De wet Financiering Decentrale Overheid (FIDO) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf 'financiering' voorgeschreven, in zowel de begroting als in het jaarverslag.

De wet FIDO definieert treasury als volgt: het sturen, beheersen, verantwoorden over en toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Het beleid op dit punt van onze gemeente is vastgelegd in het Treasurystatuut.

Het Treasurystatuut Olst-Wijhe 2011 is op 7 februari 2011 ter kennisname gebracht aan uw raad.

DOELSTELLINGEN VAN DE TREASURYFUNCTIE

De treasuryfunctie dient tot:

- verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- het tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de gegeven kaders en richtlijnen.

RISICOBEBEER FINANCIERING

Algemeen

Om de risico's te beperken is in het treasurystatuut een aantal uitgangspunten en verplichtingen opgenomen. Zo is in het statuut bepaald dat de gemeente in principe geen leningen aan derden verstrekt uit hoofde van haar "publieke taak". Ook staat de gemeente niet garant voor de betaling van rente en aflossingen van leningen die door derden worden aangegaan wanneer er sprake is van een zogenoemde voorliggende voorziening. Op deze algemene regel kan een uitzondering worden gemaakt voor welzijnsinstellingen.

Koersrisico's

Om het koersrisico te beperken is in het treasurystatuut bepaald welke producten gehanteerd mogen worden in de situatie van uitzettingen uit hoofde van treasury. Van structurele financieringsoverschotten op lange termijn (langer dan twee jaar) is op dit moment geen sprake.

Renterisicobehoor

In het kader van het renterisicobehoor mag de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam de kasgeldlimiet niet overschrijden en mag het renterisico op het begrotingstotaal van een openbaar lichaam de renterisiconorm niet overschrijden.

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm bedragen beide een percentage (8,5% respectievelijk 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente.

Indien een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, stelt het daarvan de toezichthouder op de hoogte, en legt het de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voor aan de toezichthouder.

Hieronder treft u de begrote kasgeldlimiet en renterisiconorm aan.

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Berekening kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet moet berekend worden naar de situatie bij de aanvang van het kalenderjaar.

Begrotingstotaal 2015	€ 42.321.270
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
Kasgeldlimiet voor 2015 (afgerond)	€ 3.597.000

De renterisiconorm heeft betrekking op schuld met een looptijd van meer dan een jaar. De norm is gericht op een evenwichtige opbouw van de vaste schuld door gemeenten. Beoogd wordt te voorkomen dat er te grote renterisico's ontstaan in enig jaar door renteherziening of (her-)financiering.

Verloop stand renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)				
Basisgegevens renterisiconorm	2015	2016	2017	2018
1 Renteherzieningen op leningen o/g				
2 Betaalde aflossingen	3.915	3.526	3.529	3.031
3 Renterisico (1 + 2)	3.915	3.526	3.529	3.031
4a Begrotingstotaal 2014	42.321	42.321	42.321	42.321
4b Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20	20	20	20
5 Renterisiconorm (4a x 4b /100)	8.464	8.464	8.464	8.464
6a Ruimte onder de risiconorm (5-3)	4.549	4.938	4.935	5.433
6b Overschrijding risiconorm (3-5)				

Conclusie: gedurende de planperiode blijft het renterisico ruim beneden de aangegeven normering.

Kredietrisico's

Niet betalende debiteuren kunnen binnen vier weken na de vervaldatum van de betreffende nota een eerste herinnering tegemoet zien. Bij niet tijdige betaling na deze herinnering volgt binnen drie weken een laatste herinnering. Mocht ook die actie geen resultaat hebben dan wordt mondeling contact gezocht, eventueel gevolgd door een bezoek van een deurwaarder.

In de algemene voorwaarden voor het gebruik van gemeentelijke, overdekte sportaccommodaties is een bepaling opgenomen op grond waarvan aan gebruikers van deze accommodaties die hartgrondig weigeren te betalen de toegang kan worden ontzegd.

Liquiditeitsrisico's

Om zo optimaal mogelijk om te gaan met de beschikbare liquiditeiten is een overeenkomst gesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten. Op basis van deze regeling worden de verschillende bij deze bank aangehouden rekeningen valutorisch als één rekening gezien. Tevens geldt een gunstig renteregime voor deze regeling.

Voor wat betreft de bij de andere banken aangehouden rekeningen geldt dat het streven er op gericht is om daar te kunnen beschikken over beperkte saldi. Overschotten die op deze rekeningen ontstaan, worden periodiek overgeheveld naar de hoofdrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

OPTIMALISEREN VAN DE RENTERESULTATEN

Om maximaal te kunnen profiteren van een gunstige rentestand is het van belang dat naast inzicht in de renteontwikkelingen, beschikt wordt over actuele en betrouwbare informatie over de liquiditeitspositie. In dit kader worden er periodiek liquiditeitsplanningen opgesteld. Op basis hiervan wordt inzicht verkregen in de liquiditeitspositie op korte termijn. Daarnaast worden er planningen opgesteld voor de langere termijn. Voor juiste werking van deze planningen is het tijdig kunnen beschikken over betrouwbare informatie van evident belang.

Schatkistbankieren/Schatkistbeleggen

Eind 2013 heeft het parlement de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist (verplicht

schatkistbankieren). Voor decentrale overheden (waaronder gemeenten) betekent dit dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Aangezien onze gemeente niet (structureel) beschikt over overtollige middelen zal de impact van de wet, afgezien van extra administratieve handelingen, voor onze gemeente beperkt zijn.

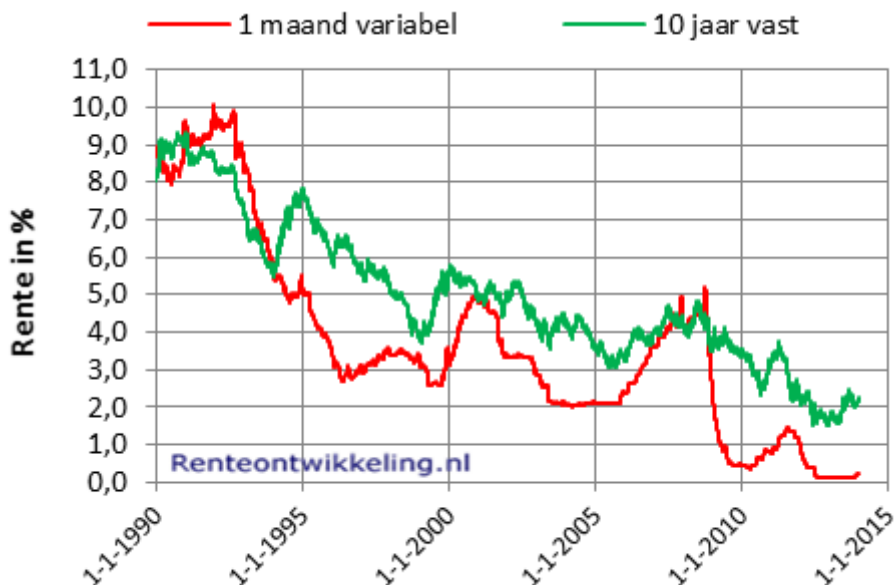
Hieronder wordt de liquiditeitenplanning voor de periode 2015-2018 weergegeven.

Liquiditeitenplanning (lange termijn)		bedragen x 1.000			
Jaar	rente	aflossing	cashflow grondexploitatie	investeringen	totaal
2015	1.195	3.915	- 1.828	- 30	3.252
2016	1.093	3.526	- 1.604	- 30	2.985
2017	998	3.529	- 2.737	- 23	1.767
2018	905	3.031	- 639	- 10	3.287

In 2014 is tot op heden één langlopende geldlening ad € 3 miljoen aangetrokken. Desalniettemin laat de begroting per 01-01-2015 een substantieel financieringstekort zien. Afhankelijk van met name de voortgang van de cashflow van de grondexploitatie zullen ter voldoening aan de wettelijke financieringsvoorschriften eventueel aanvullende geldleningen worden aangetrokken.

RENTEVISIE

Zoals blijkt uit navolgende grafiek bevinden de huidige rentetarieven zich op een historisch laag niveau. De ECB zal een ruim monetair beleid blijven voeren. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het gematigde economisch herstel gaan oplopen.

FINANCIERINGSBELEID

Wij hanteren in beginsel het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. De rentekosten voor investeringen worden toegerekend via een gemiddeld percentage, de zogenaamde omslagrente. Met ingang van 2011 bedraagt deze 4%. Bij expliciete besluitvorming kan hier van worden afgeweken (projectfinanciering).

RENTERESULTAAT

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 23 juni 2014 vastgestelde begrotingsrichtlijnen wordt voor zowel de berekening van de zogenaamde bespaarde rente alsmede voor de rentebijdrage aan de reserves een percentage van 1,5% gehanteerd. Een uitzondering hierop vormt de bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis waaruit gedeeltelijk de kapitaallasten van het nieuwe gemeentekantoor worden gedekt. Deze volgt de renteomslag van 4%.

Voor de rente van op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd (kasgeld) wordt op basis van de begrotingsrichtlijnen meerjarig 2,75 % gehanteerd.

In afwijking van de begrotingsrichtlijnen is gelet op de huidige historisch lage rentetarieven de rente voor kort geld 2015 verlaagd van 2% naar 1,6%.

Onderstaand overzicht schetst het renteresultaat 2015.

Boekwaarde vaste activa per 1 januari 2015				71.008.645
Financieringsmiddelen per 1 januari 2015:				
1) Leningschuld		41.644.206		
2) Reserves		18.016.721		
3) Voorzieningen		4.032.305		
				63.693.232
Tekort aan financieringsmiddelen				7.315.413
Rentelasten:				
- Rente van langlopende geldleningen				1.386.042
- Rente van kasgeld (1,6% van € 7.315.413)				117.047
Bespaarde rente t.g.v. exploitatie				
- Algemene reserves	8.707.662	130.615		
- Bestemmingsreserves	6.484.829	97.272		
				227.887
Rentebijdrage aan de reserve				
- Bestemmingsreserves	13.443	201		
- Best.res.kap.lstn.gemeentehuis	1.189.301	47.572		
Voorzieningen	678.789	10.182		
				57.956
Totaal rente over eigen financieringsmiddelen				285.843
Totaal rentelasten (a)				1.788.931
Afschrijvingslasten (b)				1.874.264
Totaal kapitaallasten (a + b)				3.663.195
Doorberekende kapitaallasten				4.717.664
Saldo kostenplaats kapitaallasten/rente resultaat				1.054.469

PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING

BELEID EN STRATEGIE

De Bedrijfsvoeringsvisie is het afgelopen jaar geëvalueerd en geactualiseerd. De missie van de organisatie en de visie op de bedrijfsvoering blijven in de kern onveranderd. Het zo optimaal mogelijk benutten van de kracht van de kleine gemeente dan wel een relatief kleine organisatie, maar ook het herkennen van de beperkingen, blijven belangrijke uitgangspunten bij de invulling van deze missie in de vorm van een visie en een strategie. De missie en de uitgangspunten dienen wel geplaatst te worden in een veranderende context. Zo dienen bijvoorbeeld de drie grote decentralisatieoperaties geïmplementeerd te worden. Daarnaast betekent de sterk veranderde financiële context dat er scherpere keuzes moeten worden gemaakt. In een nog op te stellen uitvoeringsprogramma wordt de voorgestane ontwikkelingsrichting van onze organisatie concreter ingevuld.

Op het terrein van de bedrijfsvoering wordt er intensief samengewerkt met de gemeenten Deventer en Raalte. Hiertoe zijn al vier DOWR-werkorganisaties opgericht die diensten verlenen voor de drie gemeenten vanuit een zogenaamde gastheergemeente. In 2015 wordt de vijfde werkorganisatie opgericht namelijk die van de Financiële Administratie. Dit alles gebeurt met als te verwachten resultaten: het verhogen van de kwaliteit; het verminderen van kwetsbaarheid; een vergroting van kennis, verlaging van de kosten en het bieden van (meer) kansen aan medewerkers.

MANAGEMENT

De actualisering van de Bedrijfsvoeringsvisie heeft geleid tot een nog 'plattere' organisatiestructuur en in totaliteit minder management. De laag eenheidsmanagers is verdwenen en een aantal kleinere vakgroepen zijn vanaf juni 2014 samengevoegd tot grotere teams onder aansturing van teamleiders. Het implementeren van de nieuwe managementstructuur én het sturing geven aan de gewenste ontwikkelrichting heeft een hoge prioriteit. Met name door de taakstellingen op de personeelsformatie zal dit een flinke uitdaging zijn. De permanente ontwikkeling van de organisatie blijft ook vragen om een permanente ontwikkeling van het management. De Deming-cirkel van Plan-Do-Check-Act stond altijd al centraal bij het ontwikkelen van de organisatie. Daarnaast worden ook de termen: inspireren, mobiliseren, waarderen en reflecteren steeds prominenter, de zogenaamde IMWR-cirkel uit het Overheidsontwikkelmodel (INK-based model voor overheidsorganisaties). Management en leiderschap zijn deels overlappend als begrippen, maar geen synoniemen. De ontwikkeling van het management zal zich voor een belangrijk deel richten op de ontwikkeling van leiderschap: gedrag en houding.

FINANCIËN

In het organisatiegebied Financiën zijn de laatste jaren stappen vooruit gezet. De basis is voor de meeste financiële instrumenten op orde en de planning- en controlcyclus is geleidelijk aan steeds verder doorontwikkeld. Om te voldoen aan de ambities van een proces-georiënteerde organisatie, dienen op dit organisatiegebied nog vervolgstappen gezet te worden op de onderdelen: de aard van het financiële beleid en organisatie en inrichting. De eerder genoemde oprichting van de werkorganisatie Financiële Administratie is hierbij ook een belangrijke ontwikkeling.

De realisatie, de verwerking én de borging van de financiële effecten van de heroverwegingsmaatregelen (fase 4) is hierbij een belangrijke taak om de basis op orde te houden. Vanuit de bedrijfsvoering dient een substantieel deel gerealiseerd te worden door de loonkosten te reduceren. Als vervolg op de Bedrijfsvoeringsvisie en mede gelet op de taakstelling op de bedrijfsvoering is een formatieplan opgesteld.

Eind 2010 (bij de start van heroverwegingsfase 1) bedroeg de formatie 133 fte. Per 2015 is de formatie al flink teruggebracht namelijk naar 117 fte (inclusief RUD en gedetacheerde DOWR medewerkers). Op basis van het formatieplan en de meerjarenprognose wordt de formatie in de periode tot en met 2017 geleidelijk verder teruggebracht tot 110 fte. Insteek is om dit te gaan realiseren via natuurlijk verloop en door in te zetten op interne mobiliteit.

MEDEWERKERS

De continue veranderende rol van de gemeente, de implementatie van de heroverwegingsmaatregelen, de nieuwe taken die de gemeente krijgt door de decentralisaties binnen het sociale domein etc., vereist een permanente ontwikkeling van onze medewerkers. Het gedachtengoed "Investors in People" blijft een instrument om aan deze ontwikkeling invulling te geven. In 2015 vindt een nieuwe certificeringsaudit plaats om te toetsen of wij nog steeds voldoen aan de criteria van het IiP, waarvoor wij in 2012 gecertificeerd zijn. Het verder doorontwikkelen van medewerkers door middel van periodieke HRM gesprekken met medewerkers en via de geactualiseerde Olst-Wijhe academie blijft hierbij van belang. Hierdoor krijgt de persoonlijke ontwikkeling, maar ook de opleidingsinspanningen van de organisatie een hoger rendement. Samen met de gemeenten Deventer en Raalte wordt gewerkt aan het invoeren van een gezamenlijk en modern arbeidsvoorwaardenpakket voor onze medewerkers. Om medewerkers ook in de toekomst te blijven binden en boeien aan onze organisatie is dit belangrijk en draagt dit bij aan een toekomstbestendige organisatie.

INFORMATIE

De steeds verdergaande digitalisering van de maatschappij en de 24 uren informatiestromen, waarmee iedereen toegang heeft tot informatie, leiden er toe dat het organisatiegebied informatie een belangrijk onderdeel is voor de bedrijfsvoering van onze organisatie. Een goede dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven vereist een goede informatiehuishouding. Inmiddels is door de gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte een gezamenlijke I-werkorganisatie gevormd en een I-visie en een daarop gebaseerd meerjareninvesteringsprogramma vastgesteld. Daarbij wordt het applicatielandschap van de drie gemeenten geharmoniseerd wat tot substantiële voordelen in de sfeer van kwaliteit, kosten en kwetsbaarheid voor onze gemeente moet gaan leiden. De implementatie van het zaaksysteem Dimpact zal in 2015 inspanningen vragen op het gebied van informatie en moet leiden tot een betere informatievoorziening aan de burger over de aangevraagde producten en diensten.

PROCESSEN

De ontwikkeling van onze organisatie wordt vormgegeven met behulp van het Overheidsontwikkelmodel (INK-based model voor overheidsorganisaties). Dit moet onder andere leiden tot een goede onderlinge afstemming van bedrijfsvoeringsprocessen en sturing hierop door het management.

Met behulp van de toepassing van de zogenoemde "Lean-principes" zal hieraan ook in 2015 verder vorm en inhoud worden gegeven. Dit betekent dat bij de inrichting van onze processen primair wordt gekeken naar "klantwaarde" en wordt getracht "verspilling" tot een minimum te beperken. De focus ligt door de Lean systematiek op het continu verbeteren van onze processen.

RESULTAATGEBIEDEN

De kwaliteit van onze bedrijfsvoering wordt uiteindelijk afgemeten aan de behaalde resultaten. Resultaten die gerealiseerd moeten worden met steeds minder financiële middelen, maar ook met steeds minder mensen.

Het optimaliseren (lees: minimaliseren) van het kostenniveau vormt ook in 2015 een belangrijk speerpunt voor de bedrijfsvoering. Daarbij mag de dienstverlening in de richting van onze burgers, bedrijven en instellingen niet uit het oog worden verloren. Door ons instrumentarium van klanttevredenheidsonderzoeken, medewerkerstevredenheidsonderzoeken en deelname aan www.waarstaatjegemeente.nl consequent toe te passen, monitoren wij onze resultaten. Door middel van deelname in benchmarks als onder andere Vensters voor Bedrijfsvoering plaatsen we dit ook in een perspectief. Ook in 2015 wordt een onderzoeksprogramma uitgevoerd.

Om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te toetsen is in 2014 opnieuw een kwaliteitsaudit uitgevoerd. De resultaten daarvan vormen input voor de teamplannen van 2015, zodat er op die manier weer stelselmatig aandacht is voor het optimaliseren/verbeteren van de werkwijze en resultaten van de teams.

PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Een van de verplichte paragrafen voor de begroting en het jaarverslag is de paragraaf verbonden partijen. Deze verplichting volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het idee achter deze paragraaf is de gemeenteraad inzicht te geven in de verbonden partijen van onze gemeente (welke, waarom) en de risico's die hiermee (mogelijk) gelopen worden.

VERBONDEN PARTIJEN

Onze gemeente werkt met een aantal partijen samen om de gewenste beleidseffecten uit de begroting op een efficiënte - en doelmatige wijze te realiseren. Met deze externe partijen is de samenwerking op verschillende manieren georganiseerd. Deze paragraaf gaat over samenwerkingsvormen van de gemeente met andere partijen waarmee onze gemeente een financiële én bestuurlijke relatie heeft. Onder bestuurlijk relatie wordt verstaan dat de gemeente een zetel of stemrecht heeft in het bestuur van een participatie. Van financieel belang is sprake als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Onze gemeente loopt dus financiële risico's als gevolg van financiële verplichtingen die juridisch afdwingbaar zijn door de verbonden partij. Hier ligt dus een relatie met de paragraaf Weerstandsvermogen.

Op deze regel zijn een paar uitzonderingen:

- Stichtingen waarin de gemeente in het bestuur participeert en waarmee wij een subsidierelatie hebben zijn geen verbonden partijen.
- Partijen waarvan wij leningen hebben gegarandeerd zijn geen verbonden partijen.

Onze gemeente heeft bestuurlijke en financiële belangen in de hierna te noemen verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als de gemeente dit beleidsveld niet alleen dan wel niet doeltreffend of doelmatig kan uitvoeren. Naast gemeenschappelijke regelingen is er sprake van deelnemingen in naamloze vennootschappen (in de vorm van aandelen).

Hieronder staat een overzicht met de verbonden partijen van onze gemeente. In dit overzicht wordt tevens vermeld wie de gemeente vertegenwoordigt bij de diverse regelingen. Vervolgens geven wij per verbonden partij nog nadere informatie.

Verbonden Partij	Bestuurlijke vertegenwoordiging
Gemeenschappelijke regelingen	
GGD IJsseland	Burgemeester A.G.J. Strien
Veiligheidsregio IJsseland	Burgemeester A.G.J. Strien
Werkvoorzieningschap Sallcon Werktalent	Wethouder H.H. Engberink Raadslid R.W. Kronieger
Recreatiegemeenschap Salland	Wethouder A.G.J. Bosch Wethouder M. Blind
Stichting de Overijsselse Ombudsman	Burgemeester A.G.J. Strien
Stichting de Mare (Openbaar basisonderwijs Salland)	Raadslid R.J.M. Leber Raadslid J. Gerkes

Verbonden Partij	Bestuurlijke vertegenwoordiging
Deelnemingen	
N.V. Rova	Wethouder M. Blind
Stichting Duurzaamheid	Wethouder M. Blind
Enexis Holding N.V.	Wethouder M. Blind
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Wethouder M. Blind
Wadinko N.V.	Wethouder A.G.J. Bosch
Vitens N.V.	Wethouder M. Blind
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Wethouder A.G.J. Bosch

Op 16 juli 2014 heeft een wijziging van het BBV op dit onderdeel plaatsgevonden. De wijziging regelt in de eerste plaats een nadere verduidelijking over de informatie die over verbonden partijen dient te worden opgenomen - conform art. 15-BBV- Daar waar de informatie niet beschikbaar is, wordt dit vermeldt in het overzicht.

Deelname in gemeenschappelijke regelingen:

Verbonden partij	GGD IJsseland Postbus 1453 8001 BC Zwolle
Doel	De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt, bevordert de gezondheid van 430.000 inwoners in elf gemeenten in de regio IJsseland. Partijen Gemeenten: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	EV € 1.356.048 VV € 10.751.379 Resultaat € 164.025 (voordeel) <i>Bron: jaarstukken 2013 Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i>
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	Bestuurlijk belang: uitvoering wettelijke taken Relatie met programma: 1,5 en 7 Het aandeel van de gemeente Olst-Wijhe is voor 2015 een bijdrage van € 270.619 Verdeeld over de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Bestuur € 47.263 • Jeugdgezondheidszorg 4-19 € 126.652 • Infectieziekte bestrijding € 92.572 • Inspectie kinderopvang € 4.132
Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	Burgemeester A.G.J. Strien domein raad: beleidsontwikkelingen De openbare gezondheidszorg ondergaat voortdurend veranderingen. Dit is het gevolg van demografische ontwikkelingen, veranderingen in het risicobewustzijn en gedrag, in de fysieke en sociale omgeving en in de zorg, maar als gevolg van wet- en regelgeving en van ontwikkelingen in de wetenschap. Op basis van die veranderingen stelt het lokale bestuur de ambitie bij. Dit heeft gevolgen voor het takenpakket van de

	Zwartewaterland en Zwolle Binnen de veiligheidsregio wordt nauw samengewerkt met politie, ambulancedienst, defensie, gemeenten en ketenpartners zoals de waterschappen en nutsbedrijven.									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table border="0"> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>1.680.591</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>1.671.130</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>54.363 voordelig (na bestemming)</td> </tr> </table> <p style="text-align: right;"><i>Bron: jaarstukken Veiligheidsregio IJsselland 2013 Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i></p>	EV	€	1.680.591	VV	€	1.671.130	Resultaat	€	54.363 voordelig (na bestemming)
EV	€	1.680.591								
VV	€	1.671.130								
Resultaat	€	54.363 voordelig (na bestemming)								
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	<p>Bestuurlijk belang: uitvoering wettelijke taken</p> <p>Relatie met programma 2</p> <p>Het aandeel van de gemeente Olst-Wijhe is voor 2015 een bijdrage aan de veiligheidsregio van € 1.524.687</p>									
Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	<p>Burgemeester A.G.J. Strien</p> <p>domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen * domein college: voortgang uitvoering</p> <p>De Veiligheidsregio is een openbaar lichaam dat op 1 januari 2009 is ingesteld met de 'Gemeenschappelijke Regeling' Veiligheidsregio IJsselland.</p> <p>Het doel van de 'Gemeenschappelijke Regeling' is het behartigen van de belangen van de elf deelnemende gemeenten, op het terrein van de brandweer, GHOR en rampenbestrijding. Met daarnaast het realiseren van een gecoördineerde inzet van organisaties, instellingen en diensten die bij zware ongevallen en rampen betrokken zijn.</p>									
Risico's en kansen	<p>Onzekerheden in de 0-metingen</p> <p>De begroting 2015 is voor een belangrijk deel gebaseerd op de financiële 0-metingen uitgevoerd bij de gemeenten en de Veiligheidsregio. Van een groot deel van de kosten is de onderbouwing inzichtelijk zoals de huisvestings-, materieel- en personeelskosten. Het is echter nog ondoenlijk om voor alle overige kostenposten inzicht te krijgen in de onderbouwing. Door vanaf 2014 alle kosten zuiver te gaan boeken zal er een reëel zicht op de kostenindeling gaan ontstaan. De nieuw organisatie zal haar historie in de kosten de eerstkomende jaren moeten opbouwen. Daarom is de begroting 2015 voor een groot deel hetzelfde als de begroting 2014, deze was voor een belangrijk deel gebaseerd op de financiële 0-metingen bij de gemeenten. Mochten zich nog onverwachte ontwikkelingen voordoen dan kan dit financiële consequenties hebben, positief maar ook negatief.</p> <p>Samenvoeging meldkamers</p> <p>Voor Veiligheidsregio IJsselland brengt dit in de komende jaren inhoudelijke, financiële en personele vraagstukken mee in verband met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de samenwerking met de landelijke projectorganisatie Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO). • de samenstelling van een nulmeting, een financieel overdrachtsdocument, een businesscase per nieuwe meldkamerlocatie, een overeenkomst per nieuwe meldkamerlocatie. • het oplossen van eventuele financiële consequenties voor de veiligheidsregio • de positie en rechtspositie van de medewerkers van de meldkamer brandweer. • de vraag of een regionale opschalingsruimte in IJsselland nodig is. Het transitieakkoord bevat afspraken daarover voor regio's zonder eigen meldkamer. • de vraag welke voorzieningen nodig zijn voor de brandweer indien 									

Ontwikkelingen

de LMO bepaalde diensten niet meer gaat leveren of in verband met landelijke standaardisering in de LMO.

Financiële effecten besluiten Veiligheidsberaad

Een algemeen voorbeeld van een financieel risico vormen de besluiten van het Veiligheidsberaad. De voorzitters van de Veiligheidsregio's vormen het Veiligheidsberaad. Landelijk worden gezamenlijke kwaliteitsafspraken en convenanten gemaakt. De gevolgen van deze afspraken zijn dat Veiligheidsregio IJsselland deze afspraken in de regio moet uitvoeren. Hieruit kunnen niet geraamde financiële effecten voortvloeien.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

In de Kabinetsreactie op de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (22-11-2013) kondigt de minister aan om in overleg met de sector het Besluit veiligheidsregio's, het Besluit personeel veiligheidsregio's en onderliggende regelgeving aan te passen.

Het kabinet en het Veiligheidsberaad omarmen de door de evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio geïntroduceerde sturingsfilosofie voor de veiligheidsregio's, waarbij de sturing vanuit het centrale niveau primair gericht is op de resultaten die de veiligheidsregio's dienen te leveren, namelijk een effectieve brandweezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR), rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De Evaluatiecommissie geeft aan dat selectieve en weloverwogen landelijk sturing nodig is op de volgende onderdelen:

- samenwerking tussen veiligheidsregio's;
- samenwerking tussen de veiligheidsregio's en hun samenwerkingspartners;
- informatie- en communicatievoorzieningen en
- het hanteren van een kwaliteitszorgsysteem.

Zelfredzaamheid

De laatste jaren is binnen Veiligheidsregio IJsselland succesvol gewerkt aan zelfredzaamheid vanuit het programma 'community safety'. In dit programma werkt men aan risicobewustzijn van de inwoners, het faciliteren van inwoners om zelfredzaam te kunnen zijn, wordt aangesloten bij lokale situaties en beleving, adresseert men de rolverdeling tussen burgers en overheid bij veiligheid en wordt een cultuur en werkwijze tot stand gebracht waarin de eigen hulpverleners deze ontwikkeling stimuleren. Het belang van burgers die zichzelf zo goed mogelijk voor, tijdens en na incidenten, rampen en crises kunnen redden wordt steeds belangrijker.

Risico- en crisiscommunicatie

Risicocommunicatie heeft betrekking op het informeren van burgers over de risico's die zich in hun leefomgeving kunnen voordoen en wat ze kunnen doen als zich een crisis voordoet. Crisiscommunicatie is aan de orde als zich daadwerkelijk een crisis voordoet. Deze twee begrippen liggen dus in elkaars verlengde. Een goede risicocommunicatie is de opmaat voor een goede crisiscommunicatie. De veiligheidsregio coördineert tijdens een incident de crisiscommunicatie. Naast informatie over de oorzaak en het verloop van het incident heeft crisiscommunicatie als doel om een handelingsperspectief te bieden aan de burger. De uitgangspunten van de communicatie zijn: eerlijk, open, transparant en snel. In 2015 wordt een optimale mix aan communicatiemiddelen ontwikkeld. Zowel de website als de sociale media nemen hierbij een belangrijke plaats in. Het tot stand brengen van interactie is hierbij de uitdaging.

	<p>Huisvesting</p> <p>Bij de start van de nieuwe Veiligheidsregio IJsselland op 1 januari 2014, is een belangrijk deel van de primaire processen ondergebracht in de vier clusters, met de brandweerkazernes van Kampen, Zwolle, Hardenberg en Deventer als voornaamste kantoren. In het pand van de GGD aan de Zeven Alleetjes zijn nu ook nog een aantal afdelingen ondergebracht. In 2014 vindt besluitvorming plaats over de gewenste verkoop van het pand aan de Zeven Alleetjes aan de gemeente Zwolle. Daarnaast vindt een herbezinning plaats over de huisvesting van de GGD.</p> <p>In de lijn van de oorspronkelijke plannen om gefaseerd alle medewerkers van de Veiligheidsregio, inclusief die van bedrijfsvoering, te huisvesten in de brandweerkazernes vindt in 2014 besluitvorming plaats over deze verhuisbeweging. Dit tegen het licht van de kostengevolgen voor de VR, vanwege de noodzakelijke investeringen in de brandweerkazernes en voor de GGD, vanwege het vertrek van de VR als huurder uit de Zeven Alleetjes.</p> <p>In de loop van 2015 vindt de volledige verhuizing van de medewerkers van de VR naar de brandweerkazernes plaats. De brandweerkazerne van Zwolle aan de Marsweg vormt hierin de hoofdvestiging, van waaruit de directie, Bestuursondersteuning, Veiligheidsbureau, GHOR en bedrijfsvoering het werk doen.</p>
--	---

Verbonden partij	Werkvoorzieningschap Sallcon Werktalent Schonenvaardersstraat 9 7418 CC Deventer									
Doel	<p>Sallcon is een sociaal werkvoorzieningschap voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.</p> <p>Partijen: Gemeente Deventer en Olst-Wijhe.</p>									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>10.626.000</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>13.727.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>1.512.000 voordelig</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;"><i>Bron: Sallcon</i></p>	EV	€	10.626.000	VV	€	13.727.000	Resultaat	€	1.512.000 voordelig
EV	€	10.626.000								
VV	€	13.727.000								
Resultaat	€	1.512.000 voordelig								
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	<p>Bestuurlijk belang: uitvoering wettelijke taken (Wet Sociale werkvoorziening); bevordering werkgelegenheid</p> <p>Relatie met programma 7</p> <p>De bijdrage voor 2014 is geraamd op € 2.499.231</p>									
Bestuurlijke vertegenwoordiging	<p>Raadslid R.W. Kronieger Wethouder H.H. Engberink</p>									
Prestaties / effecten Risiko's en kansen	<p>De economische situatie raakt ook Sallcon Werktalent. Zowel het plaatsen van medewerkers bij externe relaties evenals het behouden van onze interne opdrachtenportefeuille staan onder hoge druk. Er wordt daarom geprobeerd werktalent in te zetten op aspecten waar Sallcon wél invloed op heeft. Er wordt gewerkt aan het daar waar mogelijk behouden van de markt, en waar dit niet lukt te zoeken naar andere wegen. Als de aangekondigde bezuinigingen door de overheid voor de komende jaren onveranderd worden doorgevoerd zal dit zekere risico's met zich meebrengen voor Sallcon. Door de afname van de rijkssubsidie per Wsw-er wordt het verschil met de daadwerkelijke loonkosten steeds groter. Het wordt voor de uitvoerende werkvoorzieningsschappen dus ook steeds lastiger om dit op te vangen.</p>									

<p>Ontwikkelingen</p>	<p>Er is een Herstructureringsplan vastgesteld om de negatieve financiële gevolgen zo goed mogelijk op te vangen. Op basis van een strategisch plan zijn met enkele partners langdurige samenwerkingscontracten afgesloten. Daarmee is voor jarenlang werk gegarandeerd.</p>									
<p>Verbonden partij Recreatiegemeenschap Salland (RGS) Postbus 6300 7401 JH Deventer</p>										
<p>Doel</p>	<p>Doel van de RGS is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie in ruime zin. De activiteiten van de RGS bestaan hoofdzakelijk uit het aanleggen, beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen. In dit verband kunnen worden genoemd: fietspaden, picknickplaatsen, kanoaanlegplaatsen, Toeristische OverstapPunten etc. De RGS exploiteert ook de passantenhaven in Wijhe.</p> <p>Partijen: Gemeenten Deventer, Raalte en Olst-Wijhe.</p>									
<p>Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen</p>	<table border="0"> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>687.732</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>650.723</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>199.212 voordelig (voor mutatie reserve)</td> </tr> </table> <p style="text-align: right;"><i>Bron: jaarstukken 2013 recreatiegemeenschap Salland Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i></p>	EV	€	687.732	VV	€	650.723	Resultaat	€	199.212 voordelig (voor mutatie reserve)
EV	€	687.732								
VV	€	650.723								
Resultaat	€	199.212 voordelig (voor mutatie reserve)								
<p>Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit</p>	<p>Bestuurlijk belang: uitvoering gemeentelijke taken in regionaal verband; versterking van recreatie- en toerismebelangen/-taken</p> <p>Relatie met programma 3</p> <p>De bijdrage aan het recreatieschap is voor 2015 begroot op € 37.000</p>									
<p>Bestuurlijke vertegenwoordiging</p>	<p>Wethouder M. Blind (AB-lid) Wethouder A.G.J. Bosch (AB en DB lid)</p>									
<p>Prestaties / effecten</p>	<p>domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen De RGS heeft als doel de kwaliteit van de fysiek toeristische en recreatieve infrastructuur/voorzieningen op peil te houden.</p> <p>domein college: voortgang uitvoering De RGS heeft als doel de kwaliteit van de fysiek toeristische en recreatieve infrastructuur/voorzieningen op peil te houden.</p>									
<p>Risico's en kansen</p>	<p>Regionale samenwerking op het gebied van recreatie en toerisme is belangrijk. Kwaliteit houdt niet op bij de gemeentegrens. Tevens leidt de goede afstemming tussen de drie deelnemende gemeenten tot uniformiteit. Samenwerking wordt tevens onderstreept door de provincie Overijssel. Ook fungeert de RGS als centraal aanspreekpunt (zowel voor deelnemende gemeenten als voor andere organisaties). Communicatie en werkprocessen worden daardoor gemakkelijker. De Provincie heeft aangegeven in het kader van de bezuinigingen te stoppen met de bijdrage van € 68.000 aan de RGS. Een korting van 15% op de totale begroting van de RGS en dus een punt van grote zorg, voor zowel de gemeente Olst-Wijhe als de RGS.</p>									
<p>Ontwikkelingen</p>	<p>Belangrijkst aandachtspunt voor de komende tijd is het op orde krijgen van de begroting voor de komende jaren. De RGS is bezig met het opstellen van een onderhoud- en beheerplan, alsmede met het maken van een efficiëncyslag. Dit moet uiteindelijk resulteren in een sluitende begroting (welke het wegvallen van de provinciale subsidie op een duurzame manier opvangt).</p>									

Verbonden partij	Stichting de Overijsselse Ombudsman Postbus 140 8100 AC Raalte									
Doel	Het doel van de stichting is het opzetten en in stand houden van een organisatie, die zorg draagt voor een onafhankelijk onderzoek naar de klachten van natuurlijke personen of rechtspersonen over gedragingen, handelen of nalaten door bestuursorganen, (gewezen) ambtenaren en andere personen die vallen onder de Algemene wet bestuursrecht. Op basis van genoemd onderzoek wordt een oordeel gegeven over de ingediende klacht.									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>95.920</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>7.822</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>12.830 voordelig</td> </tr> </table> <p style="text-align: right;"><i>Bron: jaarrekening 2013 st. Overijsselse Ombudsman Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i></p>	EV	€	95.920	VV	€	7.822	Resultaat	€	12.830 voordelig
EV	€	95.920								
VV	€	7.822								
Resultaat	€	12.830 voordelig								
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	<p>Bestuurlijk belang: een goede onafhankelijke klachten afhandeling</p> <p>Relatie met programma 9: Het gaat over alle beleidsterreinen van de gemeente</p> <p>De gemeente betaalt als bijdrage in de algemene kosten 10 eurocent per inwoner (voor 2014 een begrote bijdrage van € 1.748) en een bedrag van € 1.500 per behandelde klacht (op begrotingsbasis wordt uitgegaan van 2 klachten) met betrekking tot de betreffende gemeente. Voor interventieklachten wordt € 200 in rekening gebracht.</p> <p>Voor 2015 is een bedrag van € 4.948 begroot</p>									
Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	<p>Burgemeester A.G.J. Strien</p> <p>Prestaties – effecten domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen De raad heeft in 2001 besloten om voor de externe afhandeling van klachten aan te sluiten bij de Stichting de Overijsselse ombudsman.</p> <p>domein college: voortgang uitvoering Er is hiervoor aansluiting gezocht bij de door de afdeling Overijssel van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten opgerichte stichting. De stichting is statutair gevestigd te Zwolle.</p>									
Risico's en kansen Ontwikkelingen	<p>Ontwikkelingen De Overijsselse Ombudsman heeft in 2014 één klacht doorgezonden naar ons ter behandeling.</p>									
Verbonden partij	Stichting de Mare (openbaar basisonderwijs Salland) Monumentstraat 55D 8102 AK Raalte									
Doel	Het verzorgen van goed en waardevol onderwijs, op een school in de buurt in de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe.									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013)	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>3.487.432</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>1.820.484</td> </tr> </table>	EV	€	3.487.432	VV	€	1.820.484			
EV	€	3.487.432								
VV	€	1.820.484								

<p>EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen</p>	<p>Resultaat € 477.341 nadelig</p> <p><i>Bron: jaarstukken de Mare 2013 Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i></p>
<p>Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit</p>	<p>Bestuurlijk belang: Het toezichthoudend orgaan bestaat uit leden van de gemeenteraden uit Olst-Wijhe en Raalte.</p> <p>Relatie met programma 5</p> <p>De Stichting de Mare wordt hoofdzakelijk gefinancierd door het Ministerie van OC en W en is een financieel zelfstandige entiteit. Echter de gemeenten zijn financieel aansprakelijk in geval van exploitatietekorten welke niet uit eigen reserves kunnen worden gedekt. Over 2012 was sprake van een exploitatieresultaat van € 257.809 nadelig dat ten laste van de reserves is gebracht.</p>
<p>Bestuurlijke vertegenwoordiging</p> <p>Prestaties / effecten</p>	<p>Raadslid J. Gerkes Raadslid R.J.M. Leber</p> <p>domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen Vertegenwoordigers uit uw raad en uit de raad van de gemeente Raalte nemen deel aan de Stichting.</p> <p>domein college: voortgang uitvoering</p>
<p>Risico's en kansen</p>	<p>Artikel 23 van de grondwet geeft de gemeente de opdracht te zorgen voor 'voldoende openbaar basis onderwijs in een genoegzaam aantal openbare scholen'.</p> <p>Ook geeft de wet op het primair onderwijs een aantal bevoegdheden aan die voorbehouden zijn aan de gemeenteraad o.a. het goedkeuren danwel instemmen met begroting en jaarrekening (art 48 lid 6d). Op basis van bovengenoemde wetgeving is de gemeente financieel aansprakelijk in geval het openbaar onderwijs exploitatie tekorten heeft welke niet uit eigen reserves gedekt kunnen worden.</p> <p>Bij de fusie van het openbaar onderwijs van Olst-Wijhe en Raalte en het oprichten van een stichting is besloten gebruik te maken van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen door het instellen van een 'toezichthoudend orgaan'. Dit orgaan oefent het wettelijk verplichte toezicht op het openbaar onderwijs uit namens de beide gemeenteraden.</p> <p>In 2013 heeft stichting 'de Mare' een risico- en vermogensanalyse laten uitvoeren. Vastgesteld wordt dat 'de Mare' een gemiddeld risicoprofiel heeft. Dit risicoprofiel staat gelijk aan een risicobuffer van 7 tot 12% van de totale baten. Het advies aan 'de Mare' is om een buffer van 12% te hanteren en spoedig een plan van aanpak op te stellen waarmee de uitstaande risico's worden beperkt. De stichting kan daarna volstaan met een lagere risicobuffer die meer in lijn is met de richtlijnen van de Onderwijsinspectie.</p>
<p>Ontwikkelingen</p>	<p>Onderdeel van de strategische doelen voor de periode 2011-2015 is dat er in verband met de voorziene krimp van het aantal leerlingen in de regio er aandacht moet zijn voor de kwaliteit en de instandhouding van de basisscholen. Een daling van het leerlingenaantal heeft invloed op de formatie, op de instandhouding, op de kwaliteit van leerkrachten en scholen.</p> <p>Ambitieuze geformuleerde plannen lijken op gespannen voet te staan met de teruglopende bekostiging. Er is door de werkgroep 'krimp als kans' onderzoek verricht naar de demografische gegevens van de regio en de gevolgen van krimpende leerlingenaantallen voor de organisatie en de kwaliteit van het onderwijs. Op basis daarvan is een plan</p>

ontwikkeld. Door te kiezen voor een koerswijziging in het organisatiemodel realiseert stichting de Mare een kwaliteitsverbetering en een bezuiniging.

Deelname in vennootschappen:

Verbonden partij	N.V. Rova Postbus 200 8000 AE Zwolle
Doel	De NV Rova is door diverse Nederlandse gemeenten opgericht met als doel te komen tot een efficiënte en effectieve organisatie bij de uitvoering van de gemeentelijke afvalzorgplicht. De afvalzorg wordt daarin verder verbonden aan andere thema's zoals het beheren van de openbare ruimte, het verduurzamen van onze energievoorziening en het terugdringen van CO2emissies Partijen: ROVA is de afval advies-regie- en verwijderingsorganisatie van 19 gemeenten in Midden- en Oost Nederland
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	EV € 22,1 miljoen VV € 52,23 miljoen Resultaat € 5,4 miljoen voordelig <i>Bron: jaarverslag NV Rova Holding 2013</i> <i>Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i>
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	Bestuurlijk belang: In opdracht van deze gemeenten voert ROVA het afval- en reinigingstaken uit en is ze verantwoordelijk voor het materiaal dat bij de afvalinzameling wordt ingezet. Relatie met programma 4 en 10 Onze gemeente is deelnemer in het aandelenkapitaal van de NV Rova met 112 aandelen A nominaal € 113,45 en 90 aandelen B nominaal € 113,45. Het totaal bedrag aan dividenduitkering in 2014 (over het jaar 2013) was € 95.000, -. De Rova streeft sinds 2013 naar een 'genormeerd' resultaat van € 3 mln (voorheen 4,5 miljoen). Op basis hiervan wordt het dividend bepaald. Structurele 'overwinst' zal worden aangewend voor tariefsverlagingen. De Rova koerst in de begroting 2014 op een bedrijfsresultaat van € 3,2 mln. Op basis van dit resultaat adviseert de Rova een raming van € 250 per aandeel aan te houden. Voor Olst-Wijhe betekent dit een structurele verlaging van € 20.000 in de meerjarenbegroting (van € 70.000 naar € 50.000).
Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	Wethouder M.Blind domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen De ROVA adviseert over afvalvermindering en zorgt voor gescheiden inzameling, hergebruik, bewerking en verwerking van afvalstoffen. domein college: voortgang uitvoering
Risico's en kansen	Normale bedrijfsrisico's
Ontwikkelingen	Het nieuwe afvalbeleid van de overheid geeft gemeenten de opgave om 1 tot 1,5 miljoen meer huishoudelijk afval te recyclen. Hiervoor moet in gemeenteland het roer om en moet gedacht en gehandeld gaan worden vanuit grondstoffen in plaats van vanuit afval. ROVA heeft hiervoor een visie ontwikkeld die onder de noemer 'omgekeerd inzamelen' borg moet staan voor een sterke toename van de hergebruikpercentages. Daarnaast is gestart met de uitvoering van Beheer Openbare Ruimtes (BOR) voor gemeenten. De financiële druk als gevolg van de algemene economische ontwikkelingen is goed voelbaar, ook bij gemeenten. De nadruk ligt daarom eens te meer op

het beheersbaar houden van de kosten door waar mogelijk nog efficiënter te werken.

Verbonden partij	Stichting Duurzaamheid Grote Voort 247 8041 BL Zwolle
Doel	In de verkoopovereenkomst van Essent is opgenomen dat een aparte stichting toezicht zal houden op de naleving van de bepalingen uit de duurzaamheidsvereenkomst, inclusief ontwikkelingsplan. In 2011 is de stichting Essent Sustainability Development Foundation (Stichting duurzaamheid) opgericht Partijen: de voormalige aandeelhouders van Essent
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	Bestuurlijk belang: Naleving afspraken op het terrein van milieu Relatie met programma 4 Geen financieel belang
Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	Wethouder M. Blind domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen In het proces van de vervreemding van de aandelen Essent is op 12 mei 2009 een Duurzaamheidsvereenkomst (Sustainability Agreement) getekend tussen het Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk RWE en Essent. In deze overeenkomst hebben beide partijen bindende afspraken gemaakt over investeringen in duurzame energieproductie in Nederland. In een ontwikkelingsplan (Development Plan) zijn deze geconcretiseerd. De duurzaamheidsvereenkomst inclusief ontwikkelingsplan is vervolgens opgenomen in de uiteindelijke verkoopovereenkomst (Offer, Sale and Purchase Agreement of SPA). domein college: voortgang uitvoering Uitvoering van het milieubeleid
Risico's en kansen	Aan de deelneming in de stichting zijn geen financiële risico's verbonden. Door de deelnemers worden geen gelden ingebracht, de stichting heeft louter een toezichhoudende functie.
Ontwikkelingen	

Verbonden partij	Enexis Holding N.V. Burgemeester Burgerslaan 40 5245 NH Rosmalen												
Doel	Enexis is de regionale energienetbeheerder in de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland (Noordoostpolder), Noord-Brabant en Limburg. Enexis is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en aanleg van energiedistributienetwerken (gas- en elektriciteit) alsook voor het onderhoud, beheer en management van deze netten. Daarmee is Enexis de schakel tussen meer dan 2,6 miljoen klanten en de energieleveranciers. Partijen: Enexis is een zelfstandig bedrijf met een eigen vermogenspositie en financieringsstructuur.												
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table border="0"> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>3.244</td> <td>miljoen</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>3.779</td> <td>miljoen</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>239,1</td> <td>miljoen</td> </tr> </table>	EV	€	3.244	miljoen	VV	€	3.779	miljoen	Resultaat	€	239,1	miljoen
EV	€	3.244	miljoen										
VV	€	3.779	miljoen										
Resultaat	€	239,1	miljoen										

	<p><i>De verwachte omvang van het eigen vermogen in 2015 is € 3.500 mln, het verwachte financiële resultaat is € 200 mln. Bron: programmamanager deelnemingen provincie Noord Brabant</i></p>
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	Bestuurlijk belang: Invloed op het netwerk.
Bestuurlijke vertegenwoordiging Risico's en kansen Ontwikkelingen	<p>Relatie met programma 3</p> <p>Onze gemeente bezit 64.662 aandelen met een nominale waarde van € 1, - per aandeel (totaal belang € 64.662, -). Over 2013 is in 2014 € 43.880, - dividend uitgekeerd (excl. dividendbelasting).</p> <p>Wethouder M. Blind</p> <p>Normale bedrijfsvoeringsrisico's</p> <p>Voor de klanttevredenheid en uitvalduur gaat de Raad van Bestuur van Enexis er vanuit dat het huidige, hoge kwaliteitsniveau gehandhaafd kan worden. In 2012 heeft Enexis een stabiele ontwikkeling doorgemaakt. Het bedrijfsresultaat is op gelijk niveau gebleven bij een beperkte tariefstijging voor klanten en de investeringen in de netten liggen op schema. 2012 is een belangrijk jaar geworden in de geschiedenis van Enexis. De openbare financiële markt is succesvol betreden met een tweetal obligatieleningen. Enexis is een gezond bedrijf met sterke credit ratings.</p>

Verbonden partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V Pettelaarpark 105 5216 PR 's Hertogenbosch									
Doel	<p>De primaire opdracht bestond uit het behartigen van het 50% belang in EPZ. Distributie en/of productie van elektrische- en andere vormen van energie; houdster- en financieringsmaatschappij.</p> <p>Partijen: Aandeelhouders van Publiek Belang zijn Provincies en Gemeenten.</p>									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>1.600.000</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>154.916</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>18.114 nadelig</td> </tr> </table> <p><i>De verwachte omvang van het eigen vermogen in 2015 is € 1,6 mln, het verwachte financiële resultaat is € 5.000 verlies. Bron: programmamanager deelnemingen provincie Noord Brabant</i></p>	EV	€	1.600.000	VV	€	154.916	Resultaat	€	18.114 nadelig
EV	€	1.600.000								
VV	€	154.916								
Resultaat	€	18.114 nadelig								
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	<p>Bestuurlijk belang</p> <p>Relatie met programma 3</p> <p>Onze gemeente bezit 64.662 aandelen met een nominale waarde van € 1, - per aandeel (totaal belang € 64.662, -).</p>									
Bestuurlijke vertegenwoordiging Risico's en kansen Ontwikkelingen	<p>Wethouder M. Blind</p> <p>Per 30 september 2011 zijn de aandelen in ERH B.V. en daarmee indirect de aandelen in ERV B.V., ER B.V. en het 50% belang in EPZ geleverd aan RWE. Daarmee is een eind gekomen aan de primaire opdracht. PBE B.V. zal als tijdelijke vennootschap de resterende rechten en verplichtingen afwickelen, in het bijzonder die voortvloeiend uit het convenant dat is overeengekomen met de Staat inzake borging publieke belangen kerncentrale Borssele met het Rijk voor de duur van 8 jaar na 30 september 2011.</p>									

Verbonden partij	Wadinko N.V. Zeven Alleetjes 1 8011 CV Zwolle									
Doel	<p>Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid – en daarmee de werkgelegenheid – wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe.</p> <p>Wadinko neemt langdurig deel in nieuwe of bestaande, kansrijke ondernemingen. De deelname bestaat uit inbreng van risicodragend kapitaal, kennis en managementondersteuning. De bedrijven waar Wadinko bij voorkeur in participeert, behoren tot de maakindustrie en de zakelijke dienstverlening. Omdat deze bedrijven veel aandacht besteden aan diverse vormen van innovatie hebben zij ontwikkelingsmogelijkheden en groeipotentie. Daarmee dragen ze in belangrijke mate bij aan de bevordering van de regionale economische structuur</p> <p>Partijen: Aandeelhouders van Wadinko zijn de Provincies en gemeenten in Overijssel, Drenthe en de gemeente Noordoostpolder</p>									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>55,6 miljoen</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>1,3 miljoen</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>1,7 miljoen voordelig</td> </tr> </table> <p><i>De financiële resultaten van Wadinko zijn, gelet op het karakter van de activiteiten, moeilijk voorspelbaar. De verwachte winst in 2015 is € 1 mln. Het eigen vermogen begin en ultimo 2015 zal ca. € 60 mln bedragen.</i></p> <p><i>Bron: Wadinko (schrijven 11-09-2014)</i></p>	EV	€	55,6 miljoen	VV	€	1,3 miljoen	Resultaat	€	1,7 miljoen voordelig
EV	€	55,6 miljoen								
VV	€	1,3 miljoen								
Resultaat	€	1,7 miljoen voordelig								
Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit	<p>Bestuurlijke belang: economie (stimulering bedrijvigheid)</p> <p>Relatie met programma 3</p> <p>De gemeente Olst-Wijhe neemt voor 2,51% deel in het aandelenkapitaal van Wadinko.</p>									
Bestuurlijke vertegenwoordiging Risico's en ontwikkelingen	<p>Wethouder A.G.J. Bosch</p> <p>Op 9 april 2013 heeft het college ingestemd met het voorstel om de komende 5 jaar dividend uit te keren, terwijl het eigen vermogen nog niet de vereiste € 60 miljoen heeft bereikt. In de AVA van 19 april 2013 is dit voorstel aangenomen. Op basis van de resultaten kan over 2013 wederom € 1,2 miljoen dividend worden uitgekeerd. Voor onze gemeente betekent dit voor 60 aandelen € 30.000. Dit is conform waarmee in de begroting rekening is gehouden.</p>									
Verbonden partij	Vitens N.V. Postbus 1205 8001 BE Zwolle									
Doel	<p>Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en levert drinkwater aan 5,4 miljoen mensen en bedrijven in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland.</p> <p>Vitens is een zelfstandig bedrijf met een eigen vermogenspositie en financieringsstructuur.</p>									
Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen	<table> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>438,3 miljoen</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>1,3 miljoen</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>39,3 miljoen</td> </tr> </table> <p><i>Bron: jaarverslag Vitens 2013</i> <i>Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</i></p>	EV	€	438,3 miljoen	VV	€	1,3 miljoen	Resultaat	€	39,3 miljoen
EV	€	438,3 miljoen								
VV	€	1,3 miljoen								
Resultaat	€	39,3 miljoen								

<p>Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit</p>	<p>Bestuurlijk belang; beschikbaarheid van drinkwater</p> <p>Relatie met programma 3</p> <p>Onze gemeente bezit 27.797 aandelen met een nominale waarde van € 27.797, -. Structureel wordt rekening gehouden met een dividendopbrengst van € 75.000, - per jaar. Daarnaast is in 2007 een achtergestelde lening verstrekt aan Vitens van € 1.826.000 met een looptijd van 15 jaar en een rentevergoeding van € 52.000 over 2013. Over 2013 is in 2014 dividend van € 64.267 gerealiseerd.</p>									
<p>Bestuurlijke vertegenwoordiging Risico's en ontwikkelingen</p>	<p>Wethouder M. Blind</p> <p>Vitens is in 2012 overgegaan van een regionaal georiënteerde naar een meer procesgerichte structuur. Hiermee wordt gebouwd aan een meer naar buiten gerichte en slagvaardigere cultuur. De stabiele financiële resultaten en tarieven getuigen hiervan. De organisatiebrede risico-inventarisatie heeft geleid tot de volgende top 5 van bedrijfsrisico's":</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leidingnet 48.000 km lang; vanaf 2013 wordt een risicoprofiel van het leidingnet gemaakt om de juiste investeringskeuzes te ondersteunen 2. Informatiebeveiliging; er is een informatiebeveiligingsbeleid en – plan vastgesteld; van de 16 beveiligingsmaatregelen is reeds een deel in 2012 geïmplementeerd, de rest volgt in 2013 3. Arbeidskrachten en vakbekwaamheid; risico leegloop door vergrijzing; mitigeren door invoering strategische personeelsplanning 4. Leiderschap; investeren in reflectie op verandering, eigen rol en delen van kennis en ervaring 5. Klantgerichtheid; streven van incident gestuurde communicatie naar proactief informierend 									
<p>Verbonden partij N.V. Bank Nederlandse Gemeenten Koninginnegracht 2 2514 AA Den Haag</p>										
<p>Doel</p>	<p>BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. BNG is een betrouwbare eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG duurzaam bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De BNG heeft zich ten doel gesteld in de huidige onzekere economische tijd stabiel op koers te blijven</p> <p>Partijen: aandeelhouders (staat, gemeenten, provincies en hoogheemraadschappen)</p>									
<p>Gegevens (vermogens- en resultaatgegevens 2013) EV = eigen Vermogen VV = vreemd vermogen</p>	<table border="0"> <tr> <td>EV</td> <td>€</td> <td>2.752 miljoen</td> </tr> <tr> <td>VV</td> <td>€</td> <td>139.476 miljoen</td> </tr> <tr> <td>Resultaat</td> <td>€</td> <td>332 miljoen voordelig</td> </tr> </table> <p>Bron: www.bng.nl verbonden partijen Gegevens over het begrotingsjaar 2015 zijn niet beschikbaar</p>	EV	€	2.752 miljoen	VV	€	139.476 miljoen	Resultaat	€	332 miljoen voordelig
EV	€	2.752 miljoen								
VV	€	139.476 miljoen								
Resultaat	€	332 miljoen voordelig								
<p>Bestuurlijk belang en/of gegevens/actualiteit</p>	<p>Bestuurlijke belang:</p> <p>Lage kapitaallasten. Gelet op de wijze waarop de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) het openbaar belang behartigt zien wij het aandelenbezit in de BNG als een duurzame belegging. De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen van maatschappelijk belang. De BNG is gevestigd te 's-Gravenhage.</p> <p>Relatie met programma 10</p>									

Bestuurlijke vertegenwoordiging Prestaties / effecten	<p>Onze gemeente bezit 18.252 aandelen à € 2,50 nominaal (belang € 45.630). Vanaf 2012 halveert de BNG de dividenduitkering omdat de Bank als gevolg van Europese regelgeving gedwongen is een hoger eigen vermogen aan te houden. Structureel is hiermee voor de gemeente Olst-Wijhe een bedrag van € 21.000 gemoeid. Vanaf 2012 is derhalve structureel € 22.200 aan dividenduitkering begroot.</p> <p>Over 2013 is in 2014 dividend van € 23.180 gerealiseerd.</p>
Risico's en kansen	<p>Wethouder A.G.J. Bosch domein raad: (bijstelling) beleidsontwikkelingen domein college: voortgang uitvoering</p> <p>Onze gemeente maakt ook regelmatig gebruik van de faciliteiten van de BNG.</p> <p>Het aangaan en beheersen van risico's is inherent aan de bedrijfsvoering van een bank. Zonder het accepteren van een bepaalde mate van krediet-, markt-, liquiditeits- en operationeel risico is het voeren van een kredietbedrijf niet mogelijk. Hoewel individuele risico's, zoals marktrisico, zijn af te dekken, leidt afdekking op zich veelal weer tot andere risico's. In het geval van het afdekken van marktrisico kan dit een risico op financiële tegenpartijen opleveren. Het risicobeheer van de bank is erop gericht om een redelijk rendement voor de aandeelhouders te combineren met het behouden van een excellente kredietwaardigheid. De manier waarop de bank naar haar risico's kijkt en deze beheerst, sluit aan bij de indelingen die worden gebruikt in de regelgeving die bekend staat als Basel II, Basel III en daarvan afgeleide Europese regelgeving.</p>
Ontwikkelingen	<p>Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. (Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.)</p> <p>Over 2013 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 282 miljoen (2012: EUR 332 miljoen).</p> <p>De financiële vooruitzichten voor de kernklantsectoren van de bank blijven weinig positief. BNG Bank verwacht desondanks dat de nieuwe langlopende kredietverlening in 2014 op een met 2013 vergelijkbaar niveau zal uitkomen, als gevolg van een grote vraag naar herfinanciering van bestaande leningen. Het renteresultaat over 2014 zal mede door de aanhoudend lage lange rentetarieven naar verwachting licht lager uitkomen dan over 2013. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de mate van economisch herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2014.</p>

PARAGRAAF 7 GRONDBELEID

1. INLEIDING

Grondbeleid is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege de relatie met de doelstelling van een aantal programma's en in de tweede plaats vanwege het financiële belang en de risico's.

Grondbeleid gemeente Olst-Wijhe

Grondbeleid kan als volgt worden gedefinieerd:

“Het op een zodanige wijze handhaven van het bestaande grondgebruik, het innemen van grondpositie, dan wel het zodanig realiseren van gewenste veranderingen in dat grondgebruik, dat dit past in de doelstellingen die de gemeente geformuleerd heeft in het kader van het ruimtelijk beleid.” Hieruit blijkt dat het grondbeleid een belangrijke bijdrage levert aan de realisatie van de ruimtelijke doelstellingen.

In de nota Grondbeleid 2014-2017 wordt uitgegaan van een passief of faciliterend grondbeleid waar dat kan en een actief grondbeleid waar dat moet. De gemeente heeft voor de komende jaren voldoende grondposities om de geplande ontwikkelingen mogelijk te maken. Door de financiële en economische crisis is de fasering van de lopende projecten aangepast aan de huidige marktsituatie. Dit betekent dat voor alle exploitaties is gekeken naar het uitgiftetempo van de kavels en de grondprijzen voor woningbouwprojecten. Ook is nauwkeurig gekeken naar de in elke grondexploitatie opgenomen plankosten. De gehanteerde normen voor de plankosten zijn na evaluatie van de cijfers uit 2013 geactualiseerd.

Het uitgangspunt in de nota Grondbeleid is dat het totaal van de bouwgrondexploitaties tenminste sluitend dient te zijn. Dit is op basis van de aanpassingen aan de markt momenteel niet het geval. Dit noopt tot het continue doorlichten van de lopende en nieuw uit te voeren grondexploitaties, waarbij kritisch wordt gekeken naar de kosten van exploitaties, zoals bijvoorbeeld het kwaliteitsniveau en de kosten van bouw- en woonrijpmaken.

Met de Grondexploitatiewet (onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening), de verankering van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen in de Toekomstvisie Olst-Wijhe en het bijbehorende Realisatiehoofdstuk is de mogelijkheid tot kostenverhaal toegenomen daar waar geen actieve grondpolitiek gevoerd kan worden. Dit betekent dat ook als de gemeente geen grondpositie heeft er wel kan worden gestuurd door het aangaan van een anterieure overeenkomst of het opstellen van een exploitatieplan. Hierin kunnen afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld de uitvoering, de fasering en planning en het kostenverhaal.

Nota Bovenwijkse voorzieningen.

De Nota Bovenwijkse Voorzieningen wordt elke keer voor vier jaar vastgesteld. Bij de vierjaarlijkse herziening van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen wordt ingegaan op de projecten, die in de daaropvolgende vier jaar gerealiseerd worden. Dit betekent dat de bijdrage voor de reserve Bovenwijkse voorzieningen ook elke vier jaar opnieuw wordt bepaald op basis van de projecten, die de komende vier jaar gerealiseerd worden. In beeld is gebracht, welke projecten volgens de realisatieparagraaf na 2014 en tot 2020 gepland staan. De Nota Bovenwijkse voorzieningen wordt na vaststelling van de Structuurvisie herzien.

Op basis van de in de huidige Structuurvisie genoemde projecten is een bijdrage bovenwijks van € 5 per m² vastgesteld. Geconstateerd wordt, dat dit voor een aantal complexen nog tot een negatieve exploitatie leidt. Daarom is met deze bijdrage alleen rekening gehouden in de exploitaties, die dit kunnen dragen. Tevens wordt de bijdrage van € 5 per m² bij particuliere initiatieven in rekening gebracht.

Uitvoering grondbeleid

De uitvoering van het grondbeleid behelst voornamelijk de volgende taken:

- Het beheer van onroerende zaken (permanent beheer)
- Productie van bouwgronden, grondexploitatie (verwerving, tijdelijk beheer, bouwrijp maken, verkoop bouwgrond en woonrijp maken).
- Het maken en vastleggen van afspraken met derden in een (anterieure) overeenkomst inzake de kosten van de grondexploitatie van de locatie, planshadekosten, kosten bovenwijkse voorzieningen, bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen, financiële zekerheidsstelling, tijdvak en fasering, locatie-eisen, woningbouwcategorieën, doorlopen van (planologische) procedures.

BELEID

Binnen de grondexploitatie zijn de (financiële) risico's die worden gelopen vaak groot en de doorlooptijden lang. Een helder beeld en reële inschatting van de financiële risico's is dan op zijn plaats. Van de resultaten van de grondexploitaties wordt verwacht dat deze positief zijn en/of een substantiële bijdrage leveren aan de (ruimtelijke) doelstellingen. De in exploitatie genomen complexen dienen elkaar te kunnen afdekken. Indien blijkt dat het (geprognosticeerde) resultaat van een exploitatie negatief uitvalt, dient er, conform het voorzichtigheidsprincipe en de voorschriften in de BBV, een voorziening ter afdekking van het tekort gevormd te worden ten laste van de algemene middelen of reserves. Indien het resultaat van alle complexen positief blijkt, rekening houdend met het benodigde weerstandsvermogen, kunnen deze middelen worden gebruikt ter realisering van de andere gemeentelijke doelstellingen. Hierbij moet er echter rekening mee gehouden worden dat winsten pas genomen mogen worden na realisatie ervan, rekening houdend met het voorzichtigheidsprincipe.

RESULTATEN GRONDEXPLOITATIES

Het overzicht van de resultaten van grondexploitaties is als volgt opgenomen in de jaarrekening 2013:

	Jan-2013*		Jan-2014*		Verschil	
	verlies	winst	verlies	winst		
NIEGG²³:						
Meente noord	-359.538		-322.367		37.171	beter
Bieënkorf/Molenstraat	-330.374		0		330.374	(afgesloten)
Subtotaal	-689.912		-322.367		367.545	beter
In exploitatie:						
Bieënkorf/Molenstraat			0		0	(afgesloten)
Meente Zuid		206.627		248.849	42.222	beter
Wesepe bedr.		252.485		368.448	115.963	beter
Wesepe won.	-381.045		-437.838		-56.793	minder
Noorderkoeslag		66.547	-466.213		-532.760	minder
Boerhaar	-128.136		-130.525		-2.389	gelijk
Zonnekamp Oost (1)	-238.619		-244.782		-6.163	gelijk
Zonnekamp West		1.094.441		1.091.498	2.943	gelijk
De Enk	-1.353.413		-1.335.440		17.973	beter
Subtotaal	-2.101.213	1.620.100	-2.614.798	1.708.795	-424.890	minder
Totaal	-2.791.125	1.620.100	-2.937.165	1.708.795		
Per saldo		-1.171.025		-1.228.370	-57.345	

²³ Niet in exploitatie genomen gronden

*contante waarde per 1 januari

	2013	2014	verschil
Te verwachten verliezen waarvoor een voorziening is getroffen	2.791.125	2.937.165	146.040
Te verwachten winsten	1.620.100	1.708.795	88.695

Uit de jaarrekening 2013 kan voor de grondexploitaties het volgende worden geconcludeerd:

- Het verwachte resultaat van de complexen in exploitatie op contante waarde bedraagt op 1 januari 2014 € 0,90 miljoen negatief (per 1 januari 2013 was dit € 0,48 miljoen negatief). De fondsvoedingen "Bovenwijks" is hier € 5 per m² voor alle exploitaties die dit kunnen dragen.
- De verliesvoorziening wordt gevormd ter afdekking van alle negatieve complexen, per contante waarde per 1 januari van dat jaar. In de jaarrekening 2012 was dit een bedrag van € 2,79 miljoen. Dit is inclusief de voorziening voor het project Bieënkorf/Molenstraat. Per 1 januari 2014 is er een bedrag van € 2,94 miljoen nodig. Per saldo wordt voor een bedrag van € 0,15 miljoen aan aanvullende voorzieningen getroffen om de voorzieningen in evenwicht te houden met de herberekende en/of nieuw geraamde verliezen. De afsluiting van de Bieënkorf/Molenstraat wordt gedekt uit de algemene reserve grondexploitaties.
- De opbrengst grondverkoop in 2013 bedraagt € 1,81 miljoen. In 2012 was de opbrengst grondverkoop € 3,56 miljoen, in 2011 € 2,52 miljoen en in 2010 in totaal € 2,46 miljoen.
- Het nadelig bedrijfsresultaat over 2013 bedraagt € 0,33 miljoen. Dit negatieve bedrijfsresultaat is samengesteld uit het positieve bedrag van afgerond € 36.000 aan ontvangen rente op de belegde reserves en het negatieve saldo van € 362.000 dat bij het afsluiten van de exploitatie Bieënkorf/Molenstraat is vastgesteld. Per saldo is het negatieve bedrijfsresultaat dus afgerond € 0,33 miljoen.

Het resultaat/perspectief voor het totaal van alle grondexploitaties ziet er in het kort als volgt uit:

- Het verwachte resultaat van de grondexploitaties op contante waarde 1 januari 2014 bedraagt circa € 1,23 miljoen negatief (was per 1 januari 2013: € 1,17 miljoen negatief).
- De verliesvoorziening zal voor 2014 € 2,94 miljoen moeten bedragen. Dit is € 0,15 miljoen meer dan in de jaarrekening van 2012. De aanvullende voorziening zal moeten komen uit de algemene middelen.
- Op basis van de op 12 december 2011 vastgestelde Nota Bovenwijkse Voorzieningen geldt dat tot en met 2014 een bedrag van € 784.745 benodigd is voor de financiering van de in de Nota Bovenwijkse Voorzieningen benoemde projecten. Bij vaststelling van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen was geraamd dat de grondexploitaties die dat kunnen dragen een bedrag van € 310.802,- bijdragen tot en met 2014. Het bedrag van € 310.802 is berekend op basis van de grondexploitaties die zijn vastgesteld met de jaarrekening 2010. Alle grondexploitaties die dat op dat moment konden bijdragen, droegen bij aan de Nota Bovenwijkse Voorzieningen. Per 1 januari 2014 is er een bedrag aanwezig in de Reserve bovenwijks van € 54.873. Er is een afdracht geweest tot een bedrag van € 637.500 naar de in de Nota Bovenwijkse Voorzieningen genoemde projecten: Parkeren in het centrum en Overige fysieke inrichting centrum Wijhe. Op basis van de herziene grondexploitaties wordt in 2014 een bedrag van € 8.865 bijgedragen aan het fonds.

Specifieke ontwikkelingen grondexploitaties

Algemeen

De grondexploitaties zijn bij de Jaarrekening 2013 uitgebreid tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de grondexploitaties en de verliesvoorziening. Ook voor 2015 wordt geen groei van de woningmarkt en uitgifte van kavels op bedrijventerreinen verwacht. Dit betekent dat het uitgiftetempo voor 2015 in alle grondexploitaties laag wordt ingeschat.

Meente Noord

Op het bedrijventerrein ligt 1,6 hectare uitgeefbare grond. Deze grond moet nog bouwrijp gemaakt worden. In de grondexploitatie wordt uitgegaan van een fasering van de gronduitgifte tot 2020.

Meente Zuid

Op dit bedrijventerrein is nog bijna 0,5 hectare uitgeefbaar. Deze grond moet nog bouwrijp gemaakt worden. De locatie was in optie genomen tot medio 2015. Optant is inmiddels failliet (voorjaar 2014). De gronden zullen opnieuw in de verkoop worden gebracht.

Wesepe bedrijventerrein

Op dit bedrijventerrein zijn nog zes bouwrijpe kavels, van gezamenlijk 1,3 hectare, uitgeefbaar. De verwachting is dat er tot 2017 jaarlijks één of twee kavels verkocht zullen worden.

Wesepe woningbouw

Deze woningbouwlocatie in Wesepe bestaat uit twee delen. Het eerste deel is bijna geheel verkocht. Het tweede deel is opnieuw verkaveld, bouwrijp gemaakt en deels (elf kavels) op de markt gebracht. Dit deel bestaat uit kavels bestemd voor senioren- of starterswoningen, twee-onder-een-kapwoningen en vrijstaande woningen. De kavelverkoop verloopt niet optimaal. Samen met projectontwikkelaars wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn. (Voor dit complex is ultimo 2013 een verliesvoorziening gevormd ad € 437.838).

Noorder Koeslag

In de woonwijk Noorder Koeslag worden kavels door ons en door SallandWonen woningbouw kavels verkocht. De woningbouwcorporatie verhuurt en verkoopt naast woningbouw kavels ook een aantal woningen op deze locatie. Verder worden er woningen verkocht door projectontwikkelaar Roosdom Tjihuis/Bouwfonds, waarmee een bouwclaimovereenkomst is gesloten. De woonwijk is verdeeld in vier fasen. Fase één en twee zijn in ontwikkeling. Voor de derde fase is het afgelopen jaar een uitwerkingsplan vastgesteld. Het uitwerkingsplan voor de laatste fase volgt in een later stadium. Op dit moment vindt overleg plaats met Roosdom Tjihuis/Bouwfonds om te bezien of het contract nog past bij deze tijd. Het is de bedoeling dat aanpassing van de voorwaarden zal leiden tot bouwproductie en een andere risicoverdeling. De looptijd van het plan is tot 2022. (Voor dit complex is ultimo 2013 een verliesvoorziening gevormd ad € 466.213).

Boerhaar III

Voor het project Boerhaar moeten nog twee kavels worden verkocht en het gebied moet nog woonrijp worden gemaakt. Zolang deze twee kavels niet zijn verkocht, blijft dit een grondexploitatieproject. Omdat er al jaren geen vraag is naar deze kavels, heeft er overleg met de buurtbewoners plaatsgevonden over de promotie van de kavelverkoop in de huidige vorm. Tevens wordt nagedacht over andere manieren van afronden van dit gebied. (Voor dit complex is ultimo 2013 een verliesvoorziening gevormd ad € 130.525).

De Enk

De uitvoerende werkzaamheden voor De Enk zijn nagenoeg afgerond. Er moet nog wel grond worden verkocht. De grondexploitatie laat een resultaat zien dat past bij het raadsbesluit uit 2009 over de financiering van dit project. De grondexploitatie zou eind 2013 worden afgesloten, dit is niet gebeurd omdat er nog risico's zijn omdat er nog grond moet worden verkocht. De looptijd is verlengd tot en met 2015. Dit heeft in de grondexploitatie een negatief rente-effect. (Voor dit complex is ultimo 2013 een verliesvoorziening gevormd ad € 1.335.440).

Zonnekamp Oost

In 2012 is gestart met de bouw van de aardehuizen. De grondeigenaren hebben allemaal de grond afgenomen en betaald. Verder zijn de werkzaamheden voor het bouwrijp maken afgerond. In het noorden van het plangebied zijn twee twee-onder-een-kapwoningen gerealiseerd en 35

duurzame starterswoningen die nagenoeg allemaal zijn verkocht. Hiernaast zijn op het naastliggende woonveld zes kavels verkocht en een aantal kavels in optie genomen voor de bouw van twee-onder-een-kapwoningen. De aanlegkosten van de Kneu zijn in de grondexploitatie opgenomen. (Voor dit complex is ultimo 2013 een verliesvoorziening gevormd ad € 244.742).

Zonnekamp West

In Zonnekamp West liggen nog negen bouwrijpe kavels. De ontwikkeling van het Vriendenerf neemt hiervan zes kavels in beslag. In de grondexploitatie is ervan uitgegaan dat het totale gebied in 2016 is verkocht. De nog te maken kosten bestaan uit het woonrijpmaken.

HOOFDSTUK 3 FINANCIËLE BEGROTING

3.1 OVERZICHT BATEN EN LASTEN

3.1 Overzicht baten en lasten

a. Uitkomsten begroting jaarschijf 2015

x € 1.000

nr.	omschrijving	rekening 2013			begroting 2014			begroting 2015		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
1	Wonen en Leefomgeving	10.501.873	4.498.943	6.002.930	11.014.086	6.724.113	4.289.972	8.755.118	5.266.986	3.488.132
2	Veiligheid	1.906.108	94.509	1.811.599	1.963.924	38.871	1.925.053	1.982.163	122.156	1.860.007
3	Economie, recreatie en toerisme	714.241	663.131	51.110	1.016.047	826.577	189.470	1.529.769	1.464.109	65.660
4	Duurzaamheid	1.886.749	1.347.460	539.289	2.062.066	1.333.580	728.485	1.896.363	1.487.792	408.571
5	Jeugd en Onderwijs	3.210.493	142.249	3.068.244	2.828.565	84.543	2.744.022	6.683.159	90.703	6.592.456
6	Welzijn	3.540.849	649.741	2.891.108	3.379.414	469.679	2.909.735	3.117.074	461.242	2.655.832
7	Werk, inkomen en zorg	9.690.728	5.521.680	4.169.048	10.033.597	5.446.435	4.587.162	11.821.462	2.579.582	9.241.880
8	Dienstverlening	439.310	244.736	194.574	506.420	232.110	274.310	518.853	261.950	256.903
9	Bestuur en communicatie	3.555.412	486.168	3.069.244	3.586.325	626.450	2.959.875	3.562.080	692.950	2.869.130
-	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.326.209	20.112.828	-18.786.619	2.065.537	21.094.692	-19.029.155	1.505.862	28.919.940	-27.414.078
	subtotaal	36.771.972	33.761.445	3.010.527	38.455.980	36.877.051	1.578.929	41.371.902	41.347.409	24.493
	resultaat voor bestemming (970)	-3.010.527			-1.578.929			-24.493		
	toevoegingen/onttrekkingen reserves	1.643.191	4.653.719	-3.010.528	1.652.521	3.231.449	-1.578.928	949.022	973.861	-24.839
	resultaat na bestemming (990)	1	0	1	-1	0	0	346	0	0

b. Recapitulatie (saldi per programma voor periode 2013-2018)

x € 1.000

nr.	omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		rekening	begroting				
1	Wonen en Leefomgeving	6.002.930	4.289.972	3.488.132	3.551.420	3.461.166	3.440.322
2	Veiligheid	1.811.599	1.925.053	1.860.007	1.819.346	1.774.588	1.774.451
3	Economie, recreatie en toerisme	51.110	189.470	65.660	84.739	84.351	145.288
4	Duurzaamheid	539.289	728.485	408.571	408.740	396.066	399.285
5	Jeugd en Onderwijs	3.068.244	2.744.022	6.592.456	6.860.283	6.332.064	6.353.825
6	Welzijn	2.891.108	2.909.735	2.655.832	2.665.824	2.494.499	2.458.738
7	Werk, inkomen en zorg	4.169.048	4.587.162	9.241.880	9.042.138	8.780.113	8.655.523
8	Dienstverlening	194.574	274.310	256.903	205.115	215.406	215.352
9	Bestuur en communicatie	3.069.244	2.959.875	2.869.130	2.832.663	2.743.458	2.749.247
-	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-18.786.619	-19.029.155	-27.414.078	-26.986.834	-26.642.524	-26.389.880
	subtotaal	3.010.527	1.578.929	24.493	483.435	-360.815	-197.850
	resultaat voor bestemming (970)						
	toevoegingen/onttrekkingen reserves (980)	-3.010.528	-1.578.928	-24.839	-616.887	162.653	196.381
	resultaat na bestemming (990)	-1	1	-346	-133.452	-198.162	-1.469

3.2 FINANCIËLE POSITIE

1. INLEIDING

Op grond van artikel 20 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is bij de aanbidding van de begroting een uiteenzetting van de financiële positie voorgeschreven. In dit hoofdstuk wordt hieraan inhoud gegeven.

2. BEGROTINGSRICHTLIJNEN 2015-2018

Door de vaststelling ervan in uw vergadering van 23 juni 2014 zijn de volgende richtlijnen als kaderstellend voor de begroting 2015-2018 gehanteerd. Een Kadernota 2015 is in 2014 niet uitgebracht, wel een Begrotingsbrief 2015-2018.

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2015-2018 wordt gebaseerd op de Beleids- en financiële begroting 2014-2017, vastgesteld door de raad d.d. 11 november 2013, inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de eerste bestuursrapportage 2014.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op het in 2014 vastgestelde formatieplan en worden berekend op de feitelijke salarissen van de vastgestelde salarisschalen, rekening houdend met de door het college van burgemeester en wethouders genomen besluiten met rechtspositionele consequenties. De huidige CAO voor gemeenteambtenaren loopt tot en met 31 december 2012. Het is de VNG en de vakbonden momenteel (juni 2014) nog niet gelukt om een nieuwe cao af te sluiten. Voor loonmaatregelen wordt in 2015 rekening gehouden met 1% loonstijging en de recente ontwikkelingen voor sociale lasten en pensioenpremies.

Prijsmutatie (algemeen)

Betreffende de stijging van de prijzen is in de Kadernota 2010-2013 voorgesteld om aan te sluiten bij de korte termijnraming voor de Nederlandse economie, volgens de prijsindex overheidsconsumptie netto materieel (IMOC), naar de peildatum van 1 april 2011. Gezien de bezuinigingstaakstellingen van onze gemeente en de verdere rijksbezuinigingen, die op de gemeenten afkomen, wordt voorgesteld in deze uitzonderlijke situatie rekening te houden met een prijsmutatie van 0 % voor 2015, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutaties. De 0 % prijsmutatie is ook van toepassing op subsidies, die de gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen etc.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2014 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en CAO bibliotheek (publicatie VNG). De 0 % prijsmutatie geldt ook voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

In principe wordt uitgegaan van de gemeentelijke bijdrage per inwoner, zoals deze is vastgesteld in de primitieve begroting 2014 en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen over het jaar 2014. Gelet op de actuele situatie is voor 2015 en volgende jaren het uitgangspunt de 0-lijn te hanteren. Eventuele financiële consequenties van besluitvorming in het kader van samenwerking (waaronder DOWR-bedrijfsvoering), die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2015.

Projectkredieten

De projectkosten betreffen: salariskosten, materiaalkosten, opleidingskosten en overheadkosten. De tijdsbesteding aan projecten wordt verwerkt in teamplannen. De financiële- en personele middelen van projecten worden vervolgens opgenomen in de productenramingen.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende-zaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen

Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. Voorgesteld wordt voor de ramingen 2015 voor de ozb-tarieven uit te gaan van een opbrengststijging van 2%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) over de optredende inflatie, naast de afspraken uit heroverwegingen.

2. Hondenbelasting

Het tarief hondenbelasting wordt jaarlijks geïndexeerd. Op basis van deze richtlijnen bedraagt de verhoging 2 %.

3. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting geldt de besluitvorming in het kader van de heroverwegingsoperatie in 2011 als uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit wordt het tarief van 2014 van € 0,45 verhoogd met € 0,05 naar € 0,50 per overnachting (2015).

B. Heffingen en rechten

1. Rioolrecht

Ter bekostiging van nieuwe zorgtaken is de verbrede rioolheffing ingevoerd. De nieuwe zorgtaken zijn verwerkt in het door de raad in december 2010 vastgestelde Verbrede gemeentelijk rioleringsplan (VGRP). Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is, dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is, dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk- vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

De opbrengsten van de leges en overige rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen worden trendmatig verhoogd met 2%.

Rentepercentages

De te hanteren rentepercentages zijn ongewijzigd ten opzichte van de begroting 2014-2017 met uitzondering van de rente 'kortgeld'. Voor de rente van tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd het zgn. 'kortgeld' wordt voor 2015 gelet op de historisch lage rente 2,00 % aangehouden (dit was in de begroting 2014-2017 voor het jaar 2015 2,75%).

Voor het begrotingsjaar 2016 en de volgende jaren wordt in aansluiting met de begroting 2014-2017 2,75% aangehouden.

Gelet op de renteontwikkeling op de kapitaalmarkt wordt het verantwoord geacht het vaste rente-omslagpercentage vast te stellen op 4% . Ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen wordt het percentage van 4% gehanteerd.

Voor de berekening van de zgn. bespaarde rente geldt een percentage van 1,5 % en voor rentebijbeschrijving aan de reserves wordt eveneens een percentage van 1,5% aangehouden. Deze percentages zijn ongewijzigd ten opzichte van de begroting 2014-2017.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden de volgende ramingen gehanteerd:

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners 1)	Woningen 2)
1 januari 2014	17.770	7.199
1 januari 2015	17.770	7.280
1 januari 2016	17.770	7.325
1 januari 2017	17.770	7.370
1 januari 2018	17.770	7.415

1. De geprognosticeerde aantallen zijn gebaseerd op een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling. Voor 1 januari 2014 is het definitief vastgestelde bevolkingscijfer opgenomen.
2. De geprognosticeerde aantallen tot 2016 zijn gebaseerd op de "Prestatieafspraken Wonen" (provincie) en actuele ontwikkelingen. De aantallen vanaf 2016 zijn indicatief geraamd op basis van 225 woningen in vijf jaar (gemiddeld 45 per jaar) (stand 1 januari 2014: bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)).

3. BELEIDSKADER FINANCIËEL TOEZICHT PROVINCIE

Het college van Gedeputeerde Staten van Overijssel heeft in haar rol van toezichthouder op de gemeentefinanciën het beleidskader voor de toetsing van de begroting vastgesteld.

Uitgangspunten om voor het begrotingsjaar 2015 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

1. de begroting dient naar het oordeel van GS in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2018 uiterlijk tot stand zal worden gebracht;
2. de jaarrekening 2013 behoort in evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is zal het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2015;
3. de vastgestelde jaarrekening 2013 en de begroting 2015 dienen tijdig, respectievelijk voor 15 juli en 15 november 2014, aan GS te zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'structureel en reëel evenwicht' bedoeld. Van een 'structureel evenwicht' is sprake als in de begroting structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen. Daarbij dienen de begrotingen/meerjarenramingen volledig te zijn.

Indien de provincie constateert dat de begroting voor 2015 niet structureel en reëel in evenwicht is, maar aannemelijk is gemaakt dat dit evenwicht in de meerjarenraming (2018) tot stand wordt gebracht, zal afhankelijk van de financiële positie, het begrotingsproces naar de begroting 2016 worden gevolgd.

4. ONTWIKKELING FINANCIËEL PERSPECTIEF

4.1 Begrotingsbrief 2015-2018

In uw vergadering van 22 september jl. heeft uw raad gesproken over de inhoud van de Begrotingsbrief 2015-2018. Deze brief vormt het kader voor het financiële perspectief in de begroting 2015-2018.

4.2. Meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2014-2017

Vertrekpunt voor het financiële beeld alsmede het sluitend maken van de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 vormt het geschetste financiële meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2014-2017 (vastgesteld door uw raad in november 2013). De heroverwegingsvoorstellen en het aangenomen amendement minimabeleid zijn hierin verwerkt. Dit beeld was als volgt.

Begroting 2014-2017	2014	2015	2016	2017	2018
Uitkomsten begroting 2014-2017 concept	-999	-1.382	-1.552	-1.636	-1.636
Heroverwegingsvoorstellen thema's en bedrijfsvoering	854	1.420	1.837	2.001	2.001
WMO-budget autonome ontwikkeling	300				
Algemene Uitkering Septembercirculaire2013	-12	-128	-238	-251	-251
Herfstakkoord2013	-59	88	98	117	117
	84	-2	145	231	231
Amendement minimabeleid	-54	-54	-54	-54	-54
Financieel perspectief 2014-2017 na besluitvorming	30	-56	91	177	177

x 1.000

4.3 Conceptbegroting 2015-2018

De conceptbegroting 2015-2018 is opgesteld conform de richtlijnen, die door u op 23 juni 2014 zijn vastgesteld. Daarbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, die zich sinds het opstellen van de meerjarenbegroting 2014-2017 hebben voorgedaan. De ambities uit het Coalitieakkoord 2014-2018 zijn alleen verwerkt voor zover daaraan een concrete financiële vertaling kan worden gegeven.

De conceptbegroting 2015-2018 laat in alle jaarschijven een tekort zien.

Ontwikkeling in conceptbegroting 2015-2018	2015	2016	2017	2018
1. Algemene uitkering op basis van meircirculaire 2014	21.418	63.659	31.166	-198.949
2. Ontwikkeling personele kosten	-199.968	-236.103	-225.875	-231.375
3. Begrotingsrichtlijnen indexering baten/lasten	-14.189	-14.189	-14.189	-14.189
indexering subsidies en bijdragen	-36.062	-36.062	-36.062	-36.062
4. Financieringskosten en opbrengsten	41.127	-26.827	-35.649	-84.134
5. Kapitaallasten	5.143	4.887	4.862	38.480
6. Autonome ontwikkelingen	-20.547	-21.915	-40.836	-45.859
Financieel perspectief concept begroting 2015-2018	-203.077	-266.550	-316.584	-572.088

Voor een toelichting op de ontwikkelingen van de conceptbegroting 2015 wordt verwezen naar de bijlage bij de Begrotingsbrief 2015-2018.

4.4 Ontwikkelingen binnen de thema's mede in relatie tot het nieuwe Coalitieakkoord 2014-2018

In de Begrotingsbrief 2015-2018 is ingegaan op ontwikkelingen die nu en in de komende jaren gaan spelen binnen de programma's van de beleidsbegroting en het Coalitieakkoord 2014-2018 en die – voor zover nu te overzien – mogelijk van invloed kunnen zijn op de meerjarenraming.

In deze beleidsbegroting, maar ook in die voor de komende jaren gaan wij in op de uitwerking van deze voornemens. Bij de behandeling van de Begrotingsbrief 2015 is gevraagd naar aanscherping c.q. onderbouwing van de benodigde budgetten in verband met de in de begrotingsbrief gesignaleerde nieuwe beleidsontwikkelingen. Op dit moment is een dergelijke onderbouwing nog niet te geven, omdat door ons nog een nadere afweging gemaakt moet worden ten aanzien van de te bereiken doelstellingen van de ontwikkelingen en de daarvoor benodigde budgetten.

Uitgangspunt is dat ruimte voor extra middelen voor nieuw beleid opgebracht worden door herprioritering binnen het bestaande beleid of door al aanwezige ruimte in de begroting. In de Kadernota 2016 en volgende zullen wij hierover inzicht geven.

In de begroting 2015 wordt op voorhand met de volgende financiële gevolgen van het coalitieakkoord rekening gehouden.

Nog te verwaken financiële gevolgen coalitieakkoord				2015	2016	2017	2018
Economische samenwerking regio Zwolle				-11.800	-11.800	-11.800	-11.800
Afschaffen hondenbelasting	vanaf 2016				-70.000	-70.000	-70.000
				-11.800	-81.800	-81.800	-81.800

4.4 Opgenomen stelposten in de begroting

In de begroting 2014 zijn verschillende stelposten opgenomen.

De budgetten voor risico's en nieuw beleid zijn inzetbaar om het meerjarenperspectief sluitend te maken. Hieronder doen wij een voorstel daartoe. Er is een stelpost onvoorzien opgenomen, omdat dit wettelijk verplicht is. In de begroting 2014 is structureel een stelpost voor onderuitputting van € 100.000 opgenomen. Met het oog op de afname van investeringen wordt voorgesteld deze stelpost fasegewijs af te bouwen tot € 0 in 2019.

Daarnaast is er nog de stelpost met betrekking tot de taakstelling bedrijfsvoering. Hiervoor wordt verwezen naar het kopje Bedrijfsvoering.

De stelpost desintegratieschade brandweer zal nog nadere invulling dienen te krijgen. Deze stelpost vloeit voort uit de overgang van de brandweerorganisatie naar de Veiligheidsregio.

Stelposten	2015	2016	2017	2018
Stelpost risico's en nieuw beleid	137.124	218.074	199.074	199.074
Stelpost onvoorzien	41.178	41.178	41.178	41.178
Stelpost onderuitputting	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Stelpost taakstelling bedrijfsvoering	-351.181	-218.704	-192.005	-192.005
Stelpost desintegratieschade brandweer	-38.000	-76.000	-114.000	-114.000
	-310.879	-135.452	-165.753	-165.753

4.5 Overige ontwikkelingen en keuzes

Om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen wordt hieronder een aantal voorstellen gedaan. Er zijn overigens ook nog andere ontwikkelingen, waarmee in het meerjarenperspectief rekening gehouden moet worden.

> Minimabeleid.

In de wijzigingsvoorstellen met betrekking tot minimabeleid, besproken in september jl. is in gegaan op de vraag hoe de extra gelden vanuit het Rijk ten behoeve van het bestrijden van armoede onder kinderen en het tegengaan van schuldenproblematiek worden ingezet. Tevens is een aantal hervormingen binnen het huidige Minimabeleid aangegeven. Als er wordt ingestemd met de voorstellen dan leidt dit tot een structurele besparing van € 13.000.

> Leges omgevingsvergunning

In de begroting wordt rekening gehouden met de financiële consequenties van de nota "Kostenonderbouwing leges Omgevingsvergunning". Hiervoor wordt verwezen naar hetgeen in de Begrotingsbrief 2015-2018 hierover vermeld is.

> Wmo huishoudelijke hulp

Op de integratie-uitkering WMO voor huishoudelijke verzorging is door het rijk fors bezuinigd. Voor 2015 is een korting van € 463.281 en vanaf 2016 € 617.761 doorgevoerd. Deze korting is in de begroting geneutraliseerd door een stelpost. Bij de voorstellen voor het nieuwe beleid is rekening gehouden met de korting op dit budget. In de notitie toekomststrategie huishoudelijke verzorging wordt uitgegaan van het voor de 3 D's geldende principe: uitvoering beleid binnen beschikbaar budget. In de huidige begroting is er een tekort op dit budget van € 36.000. De uitkomst van de definitieve scenario's is structureel positief.

> Heroverwegingstaakstelling met betrekking tot het zwembad
Overeenkomstig het raadsvoorstel wordt rekening gehouden met een extra beslag op onze gemeentebegroting van € 39.000 per jaar.

>Vrijval stelpost risico's/nieuw beleid

Om het concept meerjarenperspectief 2015-2018 sluitend te maken wordt voorgesteld de stelpost risico's/ nieuw beleid daarvoor in te zetten.

De nieuwe taken, waarvoor de gemeente verantwoordelijk wordt (Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet), worden uitgevoerd binnen het budget dat het rijk hiervoor beschikbaar stelt. Nu we meer zicht hebben op de ontwikkeling van budgetten en de beleidsambities is het niet meer noodzakelijk de stelpost in de begroting te handhaven. Wel zullen de risico's in het kader van het weerstandsvermogen en de risicobeheersing via de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening gemonitord blijven.

Voor wat betreft nieuw beleid is het uitgangspunt van het Coalitieakkoord 2014-2018 dat ruimte voor extra middelen voor nieuw beleid opgebracht wordt door herprioritering binnen het bestaande beleid of door al aanwezige ruimte in de begroting.

> Geen rentetoevoeging aan reserves

Voor een deel van de reserves geldt dat de bespaarde rente jaarlijks wordt toegevoegd aan de reserve. Aan deze rentebijdragen liggen geen verplichtingen vast, waar deze rentebedragen voor worden ingezet. In de Begrotingsbrief 2015-2018 is als noodmaatregel voorgesteld deze rente in afwijking van de beleidslijn in de Nota reserves en voorzieningen voor 2015 tot en met 2018 niet toe te voegen aan de reserve, maar vrij te laten vallen in de exploitatie. Het hiermee te behalen structurele voordeel is verwerkt in het meerjarenperspectief van de Begrotingsbrief.

>Afbouw stelpost onderuitputting

Met het oog op de afname van investeringen wordt voorgesteld de stelpost af € 100.000 voor onderuitputting fasegewijs (in vier jaar) af te bouwen tot 0 % in 2019.

Samenvattend betekenen bovenstaande voorstellen/ontwikkelingen het volgende voor het meerjarenperspectief (gepresenteerd in de Begrotingsbrief 2015-2018):

Overige ontwikkelingen en keuzes		2015	2016	2017	2018
Raming minimeleid	verschil ten opzichte van nieuw scenario	13.000	13.000	13.000	13.000
Leges omgevingsvergunning	kostendekkende leges	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Neutraliseren huidig tekort op budget WMO huishoudelijke hulp		36.000	36.000	36.000	36.000
Zwembad			-39.000	-39.000	-39.000
Afbouw stelpost onderuitputting			-25.000	-50.000	-75.000
Vrijval stelpost risico's/nieuw beleid		137.124	218.074	199.074	199.074
Geen rente toevoeging aan reserves		124.000	129.000	133.000	137.000
		288.124	310.074	270.074	249.074

4.6 Septembercirculaire 2014 en overige ontwikkelingen/maatregelen

4.6.1. Uitkomsten Septembercirculaire 2014

De septembercirculaire 2014 geeft een actueel beeld, gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk. Uit de doorrekening voor onze gemeente komen ten opzichte van de Meicirculaire 2014 de volgende afwijkingen naar voren:

Specificatie	2015	2016	2017	2018
	€	€	€	€
Accresontwikkeling	-87.000		10.000	39.000
Plafond BTW-compensatiefonds	-39.000	-49.000	-20.000	
Groot onderhoud Gemeentefonds	10.000	10.000	10.000	10.000
Ontwikkeling aantal bijstandontvangers	77.000	137.000	196.000	235.000
Diverse afwijkingen	-16.000	-2.000	-12.000	-16.000
	-55.000	96.000	184.000	268.000

De afwijkingen zijn te verklaren door:

1. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven; NGRU). Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van de algemene uitkering, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. De accresraming in de Miljoenennota resulteert eerst in een lagere, en in latere jaren juist in een hogere algemene uitkering in vergelijking met de meicirculaire 2014.
2. De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering, zo is vastgelegd in het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO. De ruimte onder het plafond is afgenomen, met als gevolg een kleinere toevoeging aan de algemene uitkering dan eerder verwacht.
3. De nieuwe verdeling in het kader van het groot onderhoud heeft in het Algemeen Overleg van 4 september 2014 de instemming gekregen van de Tweede Kamer. Wel zal voor gemeenten met kazernes en gevangenissen een overgangsregeling worden getroffen. De tweede fase van het groot onderhoud ligt op schema. De gevolgen voor 2016 en later zullen naar verwachting in de meicirculaire 2015 worden bekend gemaakt.
4. Door lagere ramingen van het aantal bijstandontvangers zal een kleiner bedrag via de desbetreffende maatstaf worden verdeeld. Dit heeft een opwaarts effect op de uitkeringsfactor. Het effect op de algemene uitkering is per saldo voor sommige gemeenten gunstig, voor andere gemeenten ongunstig.

4.6.2 Uitkomsten tweede managementrapportage 2014

Bij de voorbereidingen van de tweede bestuursrapportage 2014 is gebleken dat een aantal budgetontwikkelingen aanleiding geven tot aanpassing van de begroting 2015. In de begrotingsbrief is reeds ingegaan op de loonsomontwikkelingen (nieuwe cao).

Het is gebleken dat de legesinkomsten omgevingsvergunningen achterlopen ten opzichte van het bedrag dat geraamd is in de conceptbegroting 2015. Dit komt doordat bouwaanvragen voor (grote) nieuwbouwprojecten afnemen. Rekening moet worden gehouden met een structurele aframing van de leges van € 78.000. Wij merken op dat de lagere inkomsten ook leiden tot een daling van de kosten in de bedrijfsvoering. Hiermee houden wij rekening door de taakstelling voor de bedrijfsvoering op te hogen met eenzelfde bedrag.

4.6.3 Overige ontwikkelingen meerjarenbegroting

De laatste ontwikkelingen in de financieringslasten zijn meegenomen. Er is onder andere eind augustus een langlopende lening afgesloten tegen een zeer gunstig rentepercentage. Dit heeft structureel een voordelig effect op de financieringslasten. Daarmee was in de Begrotingsbrief 2015-2018 nog geen rekening mee gehouden.

Daarnaast is het rentepercentage "kort" geld voor 2015 verlaagd van 2% naar 1,6%. Dit is afwijkend van de vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2015. De rente voor "kort" geld is op dit moment historisch laag en er zijn geen aanwijzingen dat daar op korte termijn verandering in komt.

4.6.4 Afbouw rentevoeging reserves

In de Begrotingsbrief 2015-2018 is als noodmaatregel voorgesteld de rente in afwijking van de beleidslijn in de Nota reserves en voorzieningen voor 2015 tot en met 2018 niet toe te voegen aan de reserve, maar vrij te laten vallen in de exploitatie. Het hiermee te behalen structurele voordeel was verwerkt in het meerjarenperspectief van de Begrotingsbrief. Gelet op de uitkomsten van de Septembercirculaire 2014 hebben wij deze noodmaatregel opnieuw tegen het licht gehouden. Wij stellen nu voor om de rente beperkt vrij te laten vallen in de exploitatie. Concreet betekent dit dat de rentetoerekening aan de reserves Nader te bestemmen middelen en de Reserve grondexploitatie eenmalig wordt ingezet voor de exploitatie 2015 en de rentetoerekening aan de Investeringsreserve, reserve Bovenwijkse voorzieningen en Bestemmingsreserve riolering volgens de volgende lijn wordt ingezet voor de exploitatie: voor 100 % in 2015, voor 85 % in 2016, voor 70 % in 2017 en voor 60 % in 2018.

Daarmee komen wij ook tegemoet aan vragen hierover bij de behandeling van de Begrotingsbrief 2015-2018. Bij de herziening van de Nota reserves en voorzieningen in 2015 zullen wij aangeven wat de consequenties van deze maatregel zijn. Verwezen wordt ook naar hetgeen hierover in de paragraaf Weerstandsvormen is vermeld. Deze maatregel betekent dat het vrijelijk beschikken over reserves in bepaalde mate consequenties heeft voor de exploitatie.

4.7 Totaalbeeld meerjarenperspectief begroting 2015-2018

Rekening houdend met bovenstaande maatregelen, reeds opgenomen in de Begrotingsbrief 2015 en de aanvullende ontwikkelingen, ziet het meerjarenperspectief begroting 2015-2018 er samengevat als volgt uit:

Nieuw perspectief	2015	2016	2017	2018
A. Concept Financieel meerjarenperspectief	-259.533	-176.482	-140.005	-395.509
B. Nieuw coalitieakkoord	-11.800	-81.800	-81.800	-81.800
C. Overige ontwikkelingen en keuzes	288.124	310.074	270.074	249.074
D. Algemene Uitkering, ontwikkeling septembercirculaire 2014	-55.000	96.000	184.000	268.000
E. Verlaging leges omgevingsvergunningen	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000
F. Verhogen taakstelling bedrijfsvoering	78.000	78.000	78.000	78.000
G. Ontwikkeling financieringslasten	9.739	26.957	21.912	27.300
H. Aanpassing rentepercentage "kort"geld	29.262			
J. Afbouw rentevoegingen reserves (op onderdeel C)	-446	-41.297	-56.019	-65.597
Totaal meerjarenperspectief 2015-2018	346	133.452	198.162	1.468

Daarmee is de begroting 2015 sluitend en laat de meerjarenbegroting een positief beeld zien.

4.8 Nieuwe stelposten in de begroting 2015

Het nieuwe beeld van de stelposten, die zijn opgenomen in de begroting ziet er als volgt uit.

Stelposten	nieuw	2015	2016	2017	2018
Stelpost risico's en nieuw beleid					
Stelpost onvoorzien		41.178	41.178	41.178	41.178
Stelpost onderuitputting		-100.000	-75.000	-50.000	-25.000
Stelpost taakstelling bedrijfsvoering		-324.181	-122.704	-96.005	-96.005
Stelpost desintegratieschade brandweer		-38.000	-76.000	-114.000	-114.000
		-421.003	-232.526	-218.827	-193.827

4.9 Budgetten uitkeringen 3Decentralisaties

In de Algemene Uitkering zijn de onderstaande uitkeringen voor jeugd, zorg en participatie opgenomen.

3 decentralisaties	2015	2016	2017	2018
Uitkering jeugd	4.203.972	4.144.195	4.003.990	4.028.988
Uitkering zorg	2.182.474	2.286.711	2.223.182	2.217.014
Uitkering participatie	2.677.391	2.516.654	2.360.590	2.237.234
	9.063.837	8.947.560	8.587.762	8.483.236

Deze uitkeringen zijn in de begroting geneutraliseerd door het opnemen van stelposten voor de lasten op het gebied van jeugd, zorg en participatie. De invulling van de stelposten zal de komende tijd worden opgepakt. Bij het onderdeel jeugd is rekening gehouden met een gedeeltelijke inzet van dit budget voor de invulling heroverwegingen 2013 fase 4. Bij het participatiebudget is rekening gehouden met het vervallen van de bestaande rijksvergoedingen voor WSW en participatie. Bij de verdeling van de te decentraliseren Wmo-gelden is voor de korte termijn uitgegaan van de zogenoemde historische uitgaven. Dit wil zeggen: het geld dat in de betreffende gemeente werd besteed aan deze doelen. De bedoeling was en is om dit in de toekomst te vertalen naar zogenoemde objectieve maatstaven. In de Septembercirculaire is opgenomen dat het onderzoek naar dit objectieve verdeelmodel Wmo 2015 is afgerond. De invoering van dit model is voorzien in 2016, maar zal worden vergezeld van een groeipad. Dit betekent dat de verschillen tussen het verdeelmodel op basis van historische uitgaven en het verdeelmodel op basis van objectieve maatstaven in een aantal jaren zullen worden overbrugd. Hierover moeten nog afspraken worden gemaakt tussen het ministerie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Decembercirculaire zal over dit traject waarschijnlijk meer duidelijkheid gaan geven. In onze meerjarenbegroting 2015-2018 is vooralsnog rekening gehouden met het verdeelmodel op basis van historische uitgaven.

4.10 Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen samenwerking DOWR

Er is een eerste inschatting gemaakt van de besparingspotentie die voortvloeit uit de samenwerking op het terrein van de bedrijfsvoering met de gemeenten Deventer en Raalte. Deze besparing is nog niet verwerkt in de conceptbegroting 2015. Het besparingspotentieel op het gebied van ICT wordt de komende maanden nog nader berekend. Op termijn is er op dit perceel ook besparingspotentie aanwezig, maar er is op dit moment ook sprake van een aantal tegenvallers. Deze zijn bij het opstellen van deze begroting nog niet te kwantificeren. Zodra hierover meer duidelijkheid is, komen wij hierop terug.

Uitvoering heroverweging bedrijfsvoering fase 4

Bij de eerste bestuursrapportage 2014 hebben wij u geïnformeerd over de invulling van de taakstelling op de bedrijfsvoering. Ter uitvoering hiervan is in het eerste kwartaal van 2014 een nieuw formatieplan opgesteld en is de organisatie aangepast. Besparingen op loonkosten vragen uiteraard enige aanlooptijd om daadwerkelijk te kunnen effectueren, hetgeen leidt tot een oplopende reeks aan besparingspotentieel in de jaren 2014 tot en met 2017. Wij hebben u toen gemeld dat met name in 2014, 2015 en in mindere mate in 2016 en 2017 nog aanvullende bezuinigingen gerealiseerd moeten worden om tot volledige invulling van de taakstelling op de bedrijfsvoering te kunnen komen.

Inmiddels hebben wij de financiële effecten van de organisatiewijziging verwerkt in de conceptbegroting 2015-2018. De voordelen zijn gecompenseerd op de stelpost taakstelling bedrijfsvoering. Daarnaast is rekening gehouden met financiële gevolgen op andere budgetten en het toerekenen van voordelen aan afgesproken heroverwegingsmaatregelen op programma's. Hieronder volgt een overzicht van de invulling op de taakstelling van de bedrijfsvoering. Hieruit blijkt dat structureel nog een bedrag van ca. € 96.000 moet worden ingevuld met dien verstande dat voor de jaren 2015 en 2016 daarbovenop incidenteel nog een bedrag van ca. € 225.000 resp. ca. € 25.000 worden ingevuld. Gesteld kan worden dat daarmee in structurele zin de heroverweging op de bedrijfsvoering gerealiseerd kan worden. Op de resterende invulling komen wij bij de tweede bestuursrapportage 2014 en de eerste bestuursrapportage 2015 terug.

Bij de invulling van de taakstelling zullen wij de efficiënte uitvoering van de 3D-operaties betrekken (mogelijke inzet van een deel van het bedrijfsvoeringsbudget 3D).

Taakstelling bedrijfsvoering	2015	2016	2017	2018
Geraamd 2014-2017	728.543	784.679	833.679	833.679
Gerealiseerd in begroting 2015-2018 via formatie	-399.337	-703.452	-779.151	-779.151
Mutaties via andere budgetten:	-172.000	-333.998	-333.998	-333.998
Ingezet voor heroverwegingsmaatregelen op programma's:	88.975	297.475	297.475	297.475
Extra taakstelling	78.000	78.000	78.000	78.000
Nog te realiseren taakstelling bedrijfsvoering	324.181	122.704	96.005	96.005

3.3 OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES

Naam reserve/voorziening	Grootboek-nummer	Saldo aan het begin van 2015	bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerderingen dotatie rente 0,0%	Overige vermeerderingen	Verminderingen	Saldo aan het begin van 2016	Saldo aan het begin van 2017	Saldo aan het begin van 2018	Saldo aan het begin van 2019
A. Algemene reserve:										
Algemene reserve	0910000	6.953.343	104.300				6.953.343	6.953.343	6.953.343	6.953.343
Nader te bestemmen middelen	0910005	347.804	5.217			34.000	313.804	308.511	303.139	297.686
Reserve grondexploitatie	0910010	1406.515	21098				1406.515	1427.613	1449.027	1470.762
Totaal algemene reserves		8.707.662	130.615	-	-	34.000	8.673.662	8.689.467	8.705.509	8.721.792
B Bestemmingsreserves:										
Investeringsreserve	0920000	1257.490	18.862				1257.490	1260.319	1265.948	1273.416
Decentralisatie huisvesting onderwijs	0920002	18.220		243-	324.870	333.693	25.287-	396.682-	404.075-	418.891-
Bestemmingsreserve algemeen	0920005	19.781				20.020	19.781	99.741	79.721	69.701
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0920010	64.556	968		33.790		98.346	133.577	164.779	185.755
Bestemmingsreserve extra afschrijvingen	0920012	29.663		445		6.127	23.981	18.379	12.658	7.604
Kapitaalsten omeentehuis	0920013	1189.301		47.572		342.985	893.888	586.658	537.795	486.977
Bestemmingsreserve rioiering	0920014	5.162.783	77.442		212.945		5.375.728	5.512.314	5.658.258	5.820.587
Bestemmingsreserve privatisering groen	0920015	187.214					187.214	187.214	187.214	187.214
Vervanging inventaris podium voorzieningen	0920019	47.157			4.317		51.474	55.791	60.108	64.425
Reclamesport	0920022	14.248			1.800		16.048	17.848	19.648	21.448
Kostbaar landschap	0920039	111.995					111.995	111.995	111.995	111.995
Onderhoud gemeentehuis	0920040	515.832			79.421	87.348	507.905	495.941	494.977	505.323
Onderhoud huisvesting buitendienst	0920041	45.478			10.479	26.623	29.334	29.744	15.306	8.086
Onderhoud brandweergarages	0920042	15.965					15.965	15.965	15.965	15.965
Onderhoud welzijnssaccommo daties	0920043	396.589			213.735	102.442	507.862	399.805	446.098	517.292
Onderhoud kerktorens	0920044	42.498			13.335	13.682	42.151	47.304	52.964	64.204
Onderhoud aula begraafplaats	0920045	62.244			6.556	6.941	61.859	67.129	70.095	76.651
Omgevingsvergunning	0920047	18.285					18.285	18.285	18.285	18.285
Duurzaamheid	0920048	25.000					25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal bestemmingsreserves		9.309.059	97.272	47.774	901.248	939.861	9.318.219	8.685.527	8.832.138	9.012.237
C. Voorzieningen										
Equalisatievoorziening afvalstoffen	0930005	131.426				33.088	98.338	94.349	91.954	89.844
Pensioenaanspraken wethouders	0930040	678.789		10.182	8.500		697.471	716.433	735.679	755.214
Totaal voorzieningen		810.215	-	10.182	8.500	33.088	795.809	810.782	827.633	845.059
TOTAAL	51050.000	18.826.936	227.887	57.956	909.748	1.006.949	18.787.691	18.185.777	18.365.281	18.579.087
Verwachte verliezen grondexploitatie	09320000	2.937.165					2.937.165	2.937.165	2.937.165	2.937.165
Voorziening dubieuze debiteuren so za	09320001	72.950					72.950	72.950	72.950	72.950
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	09320013	21035					21035	21035	21035	21035
Voorziening Middelerstraat	9320015	-					-	-	-	-
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	0930063	190.940					190.940	190.940	190.940	190.940
Voorzieningen in mindering op activa		3.222.090	-	-	-	-	3.222.090	3.222.090	3.222.090	3.222.090
TOTAAL GENERAAL		22.049.026	227.887	57.956	909.748	1.006.949	22.009.781	21.407.866	21.587.370	21.801.777

3.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

In het overzicht van incidentele baten en lasten dient op grond van de wijzigingen in het BBV met ingang van de begroting 2014 een aantal extra gegevens te worden opgenomen. De incidentele baten en lasten moeten meerjarig per programma worden weergegeven, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In het overzicht is de specificatie van de in omvang belangrijkste posten weergegeven.

Programma <i>bedragen € voor bestemming</i>	Baten / Lasten	Begroting 2015		Raming 2016		Raming 2017		Raming 2018	
		Totaal	Inciden- teel	Totaal	Inciden- teel	Totaal	Inciden- teel	Totaal	Inciden- teel
1 Wonen en leefomgeving	Baten	5.266.986	125.089	5.259.745		5.014.068		5.259.887	
	Lasten	-8.755.118	-110.089	-8.811.165		-8.475.233		-8.700.209	
2 Veiligheid	Baten	122.156		159.346		196.535		195.725	
	Lasten	-1.982.163	-114.000	-1.978.692	-76.000	-1.971.123	-38.000	-1.970.176	-38.000
3 Economie, recreatie en toerisme	Baten	1.464.109		1.074.928		1.328.038		571.456	
	Lasten	-1.529.769		-1.159.667		-1.412.389		-716.744	
4 Duurzaamheid	Baten	1.487.792		1.515.136		1.513.838		1.512.501	
	Lasten	-1.896.363		-1.923.876		-1.909.904		-1.911.786	
5 Jeugd en Onderwijs	Baten	90.703		98.203		98.203		98.203	
	Lasten	-6.683.159		-6.958.486		-6.430.267		-6.452.028	
6 Welzijn	Baten	461.242	4.785	457.912	4.785	447.796	-	442.493	-
	Lasten	-3.117.074	-4.785	-3.323.737	-4.785	-3.142.295	-	-3.101.231	-
7 Werk, inkomen en zorg	Baten	2.579.582		2.561.422		2.561.422		2.561.422	
	Lasten	-11.821.462		-11.603.560		-11.341.535		-11.216.945	
8 Dienstverlening	Baten	261.950		286.950		286.950		286.950	
	Lasten	-518.853	-26.860	-492.065	-	-502.356	-19.860	-502.302	-19.860
9 Bestuur en communicatie	Baten	692.950		666.450		666.450		660.950	
	Lasten	-3.562.080		-3.499.113		-3.409.908		-3.410.197	
10 Algemene dekkingsmiddelen	Baten	28.919.940	49.087	28.397.058	-	27.918.767	-	27.671.024	-
	Lasten	-1.505.862	-100.000	-1.210.237	-75.000	-1.077.392	-50.000	-1.083.864	-25.000
Eindtotaal		-24.493	-176.773	-483.448	-151.000	359.665	-107.860	195.129	-82.860

Programma 1 Wonen en Leefomgeving: Incidentele Baten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
1.10	Bijdrage provincie Leader	110.089			
1.60	Verkoop groenstroken	15.000			
Totaal		125.089	-	-	-

Programma 1 Wonen en Leefomgeving: Incidentele Lasten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
1.10	Leader	-110.089			
Totaal		-110.089	-	-	-

Programma 2 Veiligheid: Incidentele Lasten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
2.10	Ontvechttingskosten Regionalisering Brandweer	-114.000	-76.000	-38.000	-38.000
Totaal		-114.000	-76.000	-38.000	-38.000

Programma 6 Welzijn: Incidentele Baten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
6.30	Provinciale bijdrage cultuureducatie	4.785	4.785		
Totaal		4.785	4.785	-	-

Programma 6 Welzijn: Incidentele Lasten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
6.30	Cultuureducatie	-4.785	-4.785		
Totaal		-4.785	-4.785	-	-

Programma 8 Dienstverlening: Incidentele Lasten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
8.10	Verkiezingen	-26.860		-19.860	-19.860
Totaal		-26.860	-	-19.860	-19.860

Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen: Incidentele Baten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
	Algemene uitkering: Waterschapsverkiezingen	25.087			
	Ontrekking reserve nader te bestemmen t.g.v. groen	24.000			
Totaal		49.087	-	-	-

Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen: Incidentele Lasten

bedragen €

Doel	Omschrijving	Bedrag 2015	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018
10.40	Stelpost onderuitputting	-100.000	-75.000	-50.000	-25.000
Totaal		-100.000	-75.000	-50.000	-25.000

3.5 JAARLIJKS TERUGKERENDE GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME

nr	onderdeel	geraamde sterkte begroting 2015 (aantallen)	geraamde sterkte begroting 2015 (fte's)	personeelslasten begroting 2015	personeelslasten begroting 2014
1.	Leden van de raad	17		168.665	163.562
2.	Raadsgriffie	2	1,1889	95.621	106.620
3.	Burgemeester en wethouders	4	3,1000	310.215	313.597
4.	Burgerlijke stand			6.700	6.700
	ICS RUD	5	4,5556	361.780	213.983
5.	Openbaar Basisonderwijs			36.248	35.949
6.	Havenmeester			4.512	4.544
7.	Leader coördinator			46.930	45.674
8.	Directie	3	3,0000	318.428	
	Concerncontrol	1	1,0000	97.560	
	Team communicatie en ondersteuning	7,5	5,5667	316.673	
	Team projectmanagement en advies	4	3,6889	265.979	
	Team bedrijfsvoering	11,5	9,2890	633.316	
	Team klantcontactcentrum	13	9,2779	491.004	
	Team werk, inkomen en zorg	16	12,5000	790.055	
	Team burgerzaken	2	2,0000	127.327	
	Team ruimtelijke ontwikkelingen	8	5,9111	445.411	
	Team fysieke infra en vastgoed	22	19,8226	1.143.177	
	Team maatschappelijke ontwikkelingen	11	7,8279	506.321	
	Team vergunning en handhaving	18	12,8644	796.429	
	Staf				805.590 *)
	Eenheid publieke dienstverlening				1.280.784 *)
	Eenheid beleid en realisatie				3.594.480 *)
	Eenheid bedrijfsvoering				1.656.178 *)
9.	Dowr- werkorganisaties:				
	Financien	4	2,8055	141.268	
	Belastingen	5	4,1666	236.756	
	Facilitaire dienstverlening	6	3,5833	168.152	
	PSA	2	1,3333	69.979	
	ICT-Geo	4	3,8889	229.372	
10.1	Gedetacheerd personeel			35.027	46.539
10.2	Voormalig personeel			164.350	169.200
10.3	Overige lasten personeel				
	stagevergoedingen			10.000	10.000
	werkkostenregeling			54.000	-
	reiskosten			66.650	70.625
	TOTAAL PERSONEELSLASTEN	166	117,3706	8.137.905	8.524.025
	*) Door de wijziging in de organisatiestructuur met ingang van 1 juni 2014 heeft geen verdere onderverdeling plaats gevonden.				

3.6 OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

4.60.0000		Toevoegingen aan reserves				
Product	Omschrijving	Reservenr.	2015	2016	2017	2018
Programma 1 Wonen en leefomgeving						
4.541.01.01	Kerktorens	09210044	13.335	13.335	13.335	13.335
4.722.01.01	Riolering	09210014	212.945	124.491	121.320	128.930
4.724.01.01	Begraafplaatsen	09210045	6.556	6.556	6.556	6.556
4.830.01.01	Bougrondexploitatie woningen	09210010		14.715		
Programma 3 Economie, recreatie en toerisme						
4.830.02.01	Bougrondexploitatie bedrijven	09210010	33.790	20.295	30.605	-
4.560.03.01	Kinderboerderij	09210043	3.422	3.422	3.422	3.422
Programma 5 Jeugd en onderwijs						
4.421.01.01	Openbaar ond/huisv.	09210002	7.714	7.714	7.714	7.714
	Openbaar onderwijs/huisv.	09210002	110.854	110.854	110.854	110.854
4.423.01.01	Bijzondere onderwijs/huisv.	09210002	6.807	6.807	6.807	6.807
4.441.01.01	Voortgez. onderwijs/huisv.	09210002	10.437	10.437	10.437	10.437
4.441.01.01	Voortgez. onderwijs/huisv.	09210002	4.538	4.538	4.538	4.538
	Extra n.a.v. not kap goed.	09210002	112.950	112.950	112.950	112.950
4.421.01.01	Extra rbs 12/9/2011	09210002	75.000	75.000	75.000	75.000
	HO2011 2e fase	09210002	3.430-	3.430-	3.430-	3.430-
Programma 6 Welzijn						
4.530.01.01	Sporthal Hooiberg/recl.gld	09210022	1.800	1.800	1.800	1.800
4.540.05.01	Gebouw Capellenborg/pv dotaties welzijnsacc.	09210019	4.317	4.317	4.317	4.317
		09210043	210.313	210.313	210.313	210.313
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
	115 binnendienst huisvesting	09210040	79.421	79.421	79.421	79.421
	310 buitendienst huisvesting	09210041	10.479	10.479	10.479	10.479
Subtotaal			901.248	814.014	806.438	783.443
4.60.9999		Toevoeging bespaarde rente aan reserves				
	Rente toev. reserves		47.774	76.686	74.684	83.769
Totaal toevoegingen			949.022	890.700	881.122	867.212

8.60.0000		Onttrekkingen aan reserves				
Product	Omschrijving	Reservnr.	2015	2016	2017	2018
Programma 1 Wonen en leefomgeving						
8.210.02.01	Onderhoud kunstwerken	09210005	17.370	17.370	17.370	17.370
8.211.02.01	Onderhoud verkeersborden	09110005	10.000	10.000	10.000	10.000
8.541.01.01	Onderhoud kerktorens	09210044	13.682	8.182	7.675	2.095
8.724.01.01	Begraafplaatsen	09210045	6.941	1.286	3.590	0
8.820.02.01	Beheer en uitgifte gronden	09110005	24.000			
Programma 3 Economie, recreatie en toerisme						
8.560.03.01	Kinderboerderij	09210043	1.400	8.900	1.400	2.000
Programma 5 Jeugd en onderwijs						
8.420.02.01	Bijdrage logopedie	09210005	1.325	1.325	1.325	1.325
8.421.01.01	Op. onderw./huisv./kap.l	09210002	87.726	85.391	82.981	80.922
8.421.01.01	Op. onderw./huisv./onderhoud	09210002	84.647	441.497	82.677	71.628
8.422.01.01	bijdrage logopedie	09210005	1.325	1.325	1.326	1.326
8.423.01.01	Bijz. onderwijs/huisv./kap.l	09210002	88.701	86.699	83.499	78.742
8.421.01.01	Bijz. onderw./huisv./onderhoud	09210002	13.990	29.035	25.434	51.256
	huisv. 99 + Boschschool	09210012	3.487	3.391	3.294	3.012
8.441.01.01	V. onderw./huisv./kap.l.	09210002	58.629	53.264	51.722	49.077
Programma 6 Welzijn						
8.530.01.01	Sporthal de Hooiberg	09210012	1.200	1.180	1.160	1.140
8.530.03.01	IJsbaan	09210012	1.440	1.391	1.343	1.294
	Onderhoud Welzijnsacc.	09210043	119.309	315.012	170.470	141.016
	Olde Postkantoor		(18.267)	(2.100)	(4.429)	(476)
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
	110 automatisering	09210012				
	115 kapitaalsten gemeentehuis	09210013	342.985	342.985	72.330	72.330
	115 huisv. onderh. gemeenteh.	09210040	57.048	61.085	50.085	38.775
	115 huisv. onderh. gemeenteh.	09210040	30.300	30.300	30.300	30.300
	310 huisvest. onderh. werf	09210041	21.823	5.269	20.117	12.899
	310 huisvest. onderh. werf	09210041	4.800	4.800	4.800	4.800
Totaal onttrekkingen			973.861	1.507.587	718.469	670.831

3.7 EMU-SALDO

Omschrijving	2014	2015	2016
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2014, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2015	Volgens meerjarenraming in begroting 2015
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.609	-24	-483
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.457	1.874	1.885
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	18	19	19
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	606	-29	-29
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	1.197		
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	1.181		
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:			
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	n	n	n
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	2.638	1.898	1.450

3.8 MATRIX PROGRAMMA'S EN PRODUCTEN

3. Matrix programma's en producten 2015-2018				
nr.	Programma / beleidsproducten	portefeuillehouder	productnr beheersbegroting	omschrijving (sub)product
Programma 1 Wonen en leefomgeving				
1.10	Ruimtelijke ordening	H. Engberink	810.01.01	Procedures bestemmingsplannen
		H. Engberink	810.01.02	Actualisatie bestemmingsplannen
		H. Engberink	810.01.03	Bestemmingsplan buitengebied
		H. Engberink	810.02.01	Vitaal platteland
		H. Engberink	810.03.01	Beheer- en uitv.kst.Leadercoördinator
		H. Engberink	810.03.02	Beheer- en uitv.kst.plaatselijke groep
		H. Engberink	810.03.03	Beheer- en uitv.kst.overige kosten
1.20	Woningbouw	M. Blind	820.01.01	Woningexploitatie en -bouw
		M. Blind	820.01.02	Beheer en uitgifte gronden
		M. Blind	822.01.02	Volkshuisvesting
		M. Blind	822.01.03	Omgevingsvergunning: activiteit bouwen
		A.G.J. Strien	822.01.04	Handhaving bouw & woningtoezicht
		M. Blind	822.01.05	Omgevingsvergunning: activiteit slopen
		M. Blind	823.01.01	Omgevingsvergunning: bouw leges
		M. Blind	823.01.02	Omgevingsvergunning: welstand leges
		M. Blind	823.01.03	Omgevingsvergunning: leges sloopverg.
		M. Blind	830.01...	Bouwgrondexploitatie woning (... ijm nieuwe inrichting FA nrs in bew.)
1.30	Leefomgeving	M. Blind	003.01.08	Straatnaamgeving & huisnummering
		M. Blind	003.01.09	Geografische informatievoorziening
		A.G.J. Strien	541.01.01	Kerktorens
		A.G.J. Strien	541.01.04	Monumentenbeleid en beheer
		A.G.J. Bosch	670.07.01	Dorpsontwikkelingsplannen
1.40	Openbare ruimte - wegen	M. Blind	210.02.01	Openbare ruimte: wegen
		M. Blind	210.02.02	Openbare ruimte: gladheidsbestrijding
1.50	Openbare ruimte - verkeer	M. Blind	210.03.01	Openbare ruimte: verkeer
		M. Blind	212.01.01	Openbaar vervoer
1.60	Openbare ruimte - groen	M. Blind	560.01.02	Openbare ruimte: groen
1.70	Openbare ruimte - riolering	M. Blind	722.01.01	Openbare ruimte: riolering
		M. Blind	726.01.01	Baten rioolheffing
1.80	Begraven	M. Blind	724.01.01	Begraafplaatsen
		M. Blind	732.01.01	Baten begraafplaatsrechten
Programma 2 Veiligheid				
2.10	Brandweer en rampenbestrijding	A.G.J. Strien	120.01.01	Brandweer (algemeen)
		A.G.J. Strien	120.01.05	Omgevingsvergunning: activiteit gebruik
		A.G.J. Strien	120.01.06	Regionale brandweer
		A.G.J. Strien	120.08.01	Rampenbestrijding
		A.G.J. Strien	120.09.01	Overige beschermende maatregelen
		A.G.J. Strien	120.09.02	Externe veiligheid
2.20	Openbare orde en veiligheid	A.G.J. Strien	140.01.01	Openbare orde en veiligheid
		A.G.J. Strien	140.01.02	APV

Programma 3 Economie, recreatie en toerisme				
3.10	Economische aangelegenheden	A.G.J. Bosch	310.01.01	Beheer & exploitatie markten
		A.G.J. Bosch	310.05.01	Econom.ontwikkeling/Bedrijfscontacten
		A.G.J. Bosch	330.01.01	Deelneming nutsbedrijven
		A.G.J. Bosch	560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen
		A.G.J. Bosch	830.02...	Bouwgrondexploitatie bedrijf (. lvm nieuwe inrichting FA nrs in bew.)
3.20	Recreatie en toerisme	A.G.J. Bosch	560.01.04	Recreatie en toerisme
		A.G.J. Bosch	560.01.07	Infocentrum IJssel Den Nul
Programma 4 Duurzaamheid				
4.10	Afstoffen	M. Blind	721.01.01	Afstoffenverwijdering & -verwerking
		M. Blind	725.01.01	Heffing & inning afvalstoffenheffing
4.20	Milieutaken	M. Blind	723.01.01	Milieubeheer algemeen
		M. Blind	723.01.04	Omgevingsvergunning:milieu
		M. Blind	723.01.05	Handhaving milieu
		M. Blind	723.01.06	Milieu educatie en voorlichting
		M. Blind	723.01.07	Uitvoering wet geluidhinder
		M. Blind	723.01.08	Uitvoering wet bodembescherming
4.30	Duurzaamheidsmaatregelen	M. Blind	723.01.02	Duurzaamheid
Programma 5 Jeugd en Onderwijs				
5.10	Jeugd- en jongerenwerk	M. Blind	670.05.01	Sociaal cultureel werk
5.20	Jeugdgezondheidszorg	M. Blind	715.01.01	Jeugdgezondheidsbeleid (uniform deel)
5.30	Lokaal onderwijsbeleid	A.G.J. Strien	420.01.01	Openbaar onderwijs algemene lasten
		A.G.J. Strien	420.02.01	Openbaar onderwijs lokaal beleid
		A.G.J. Strien	420.02.02	Bijzonder onderwijs lokaal beleid
		A.G.J. Strien	420.03.12	Gymlokaal Watertorenstraat
		A.G.J. Strien	420.03.14	Gymlokaal de Nieuwe Coers
		A.G.J. Strien	440.01.01	Voortgezet onderwijs lokaal beleid
5.40	Huisvesting onderwijs	A.G.J. Strien	421.01.01	Openbaar basisonderw.andere voorz.
		A.G.J. Strien	421.01.02	Bijzonder basisonderw.andere voorz.
		A.G.J. Strien	441.01.01	Voortgezet onderwijs andere voorz.
5.50	Overige onderwijs aangelegenheden	A.G.J. Strien	480.01.01	Onderwijsbegeleiding
		A.G.J. Strien	480.02.01	Leerlingenvoer
		A.G.J. Strien	480.03.01	Uitvoering leerplicht
		A.G.J. Strien	480.04.01	Voor- en vroegtijdse educatie
5.60	Speelvoorzieningen	M. Blind	580.01.01	Overige recreatieve voorzieningen
5.70	Kinderopvang	M. Blind	650.01.01	Kinderopvang
		M. Blind	650.01.02	Peuterspeelzaalwerk
Programma 6 Welzijn				
6.10	Welzijn en welzijnsaccommodaties	A.G.J. Bosch	511.02.01	Welzijnsfonds
		A.G.J. Bosch	670.04.01	Buurthuis Den Nul
		A.G.J. Bosch	670.04.02	Dorpshuis 't Olde Postkantoor
		A.G.J. Bosch	670.04.03	Sociaal cultureel centrum de Bongerd
		A.G.J. Bosch	670.04.04	Kulturhusconcept
		A.G.J. Bosch	670.06.01	Zalencentrum Wesepe
6.20	Sport en sportaccommodaties	A.G.J. Bosch	530.01.01	Sporthal De hooiberg Olst
		A.G.J. Bosch	530.03.01	IJsbahn Wijhe
		A.G.J. Bosch	530.04.01	Zwembad Wijhe
		A.G.J. Bosch	530.05.01	Sporthal De Lange Slag Wijhe
		A.G.J. Bosch	530.06.01	Overige sportaangelegenheden
		A.G.J. Bosch	530.07.01	Sport- en cultuurstimulering (BOS-projecten)
		A.G.J. Bosch	531.01.01	Sportparken
6.30	Kunst en cultuur	A.G.J. Bosch	510.01.01	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe
		A.G.J. Bosch	540.01.01	Muziek tent Olst
		A.G.J. Bosch	540.01.04	Amateuristische kunstbeoef
		A.G.J. Bosch	540.01.05	Multifunctioneel gebouw Cappellenborg

Programma 7 Werk, inkomen en zorg				
7.10	Werk en inkomen	H. Engberink	482.01.01	Participatiebudget, volwasseneneducatie
		H. Engberink	610.01.01	Wet Werk en Bijstand
		H. Engberink	610.01.02	Bijstandsbesluit zelfstandigen
		H. Engberink	610.01.03	I.O.A.W.
		H. Engberink	610.01.04	I.O.A.Z.
		H. Engberink	611.01.01	Sociale Werkvoorziening
		H. Engberink	614.01.01	Minimabeleid
		H. Engberink	623.01.01	Participatiebudget
7.20	Maatschappelijk werk	H. Engberink	670.01.01	Algemeen maatschappelijk werk
		H. Engberink	670.02.01	Overig maatschappelijk werk
		H. Engberink	670.03.01	Overige activiteiten WMO
7.30	Maatschappelijke ondersteuning	H. Engberink	661.01.01	Leefvoorzieningen gehandicapten
		H. Engberink	661.01.02	Woonvoorzieningen gehandicapten
		H. Engberink	662.01.01	Huishoudelijke verzorging (natura)
		H. Engberink	670.08.01	Collectief vervoer
		H. Engberink	672.01.01	Huishoudelijke verzorging (PGB)
		H. Engberink	672.01.02	Uitv.kst.huishoudelijke verzorging
7.40	Gezondheidszorg	A.G.J. Strien	714.01.01	Volksgezondheidsbeleid
		A.G.J. Strien	714.01.02	Overige gezondheidszorg
Programma 8 Dienstverlening				
8.10	Publieksdiensten	A.G.J. Strien	003.01.01	Basisregistratie personen (BRP)
		A.G.J. Strien	003.02.01	Rijbewijzen
		A.G.J. Strien	003.03.01	Reisdocumenten
		A.G.J. Strien	003.04.01	Verkiezingen
		A.G.J. Strien	003.06.01	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging
		A.G.J. Strien	003.07.01	Burgerlijke stand
		A.G.J. Strien	004.01.01	Huwelijksvoltrekkingen
		A.G.J. Strien	004.01.02	Secretarieleges burgerzaken
		A.G.J. Strien	004.01.03	Rijbewijzen
		A.G.J. Strien	004.01.04	Reisdocumenten
		A.G.J. Strien	004.01.05	Verkiezingen
		A.G.J. Strien	004.01.06	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging
		A.G.J. Strien	004.01.07	Burgerlijke stand
		A.G.J. Strien	004.01.08	Huwelijksvoltrekkingen
		Programma 9 Bestuur en communicatie		
9.10	Bestuursorganen	A.G.J. Strien	001.01.01	Raad en raadscommissies
		A.G.J. Strien	001.01.02	College van B & W
		A.G.J. Strien	006.01.01	Bestuursonderst. raad en rekenkamer
9.20	Voorlichting en communicatie	A.G.J. Strien	002.01.03	Bestuurlijke communicatie & voorlichting
9.30	Bestuursondersteuning	A.G.J. Strien	002.01.01	Bestuursondersteuning(B&W)
		A.G.J. Strien	002.01.02	Representatie
		A.G.J. Bosch	002.01.04	Budgetcyclus
		A.G.J. Strien	002.01.05	Commissie advies bezwaarschriften
9.40	Bestuurlijke samenwerking	A.G.J. Strien	005.01.01	Bestuurlijke samenwerking
		A.G.J. Strien	005.02.01	ICS RUD Algemene instandhouding
		A.G.J. Strien	005.02.02	ICS RUD Specifieke dienstverlening
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
10.10	Treasury	A.G.J. Bosch	913.01.01	Beleggingen
		A.G.J. Bosch	914.01.01	Geldleningen en uitzettingen ≥ 1 jaar
10.20	Algemene uitkering	A.G.J. Bosch	921.01.01	Algemene uitkering gemeentefonds
		A.G.J. Bosch	923.01.01	Uitkering deelfonds sociaal domein
10.30	Lokale heffingen	A.G.J. Bosch	930.01.01	Uitvoering Wet WOZ
		A.G.J. Bosch	931.01.01	OZB gebruikers
		A.G.J. Bosch	932.01.01	OZB eigenaren
		A.G.J. Bosch	934.01.01	Baten baatbelasting
		A.G.J. Bosch	936.01.01	Baten toeristenbelasting
		A.G.J. Bosch	937.01.01	Baten hondenbelasting
		A.G.J. Bosch	938.01.01	Baten reclamebelasting
		A.G.J. Bosch	940.01.01	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.
10.40	Algemene baten en lasten	A.G.J. Bosch	922.01.01	Algemene baten en lasten
10.50	Saldi kostenplaatsen	A.G.J. Bosch	960.01.01	Saldo van kostenplaatsen
10.60	Saldo voor/na bestemming	A.G.J. Bosch	970.01.01	Saldo van de rekening van baten & lasten
		A.G.J. Bosch	990.01.01	Resultaat rekening van baten en lasten